

**2015 - 2018 KOBİ STRATEJİSİ
VE EYLEM PLANI
- K S E P -**

Temmuz - 2015

Ankara

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
TABLolar LİSTESİ.....	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	v
1. YÖNETİCİ ÖZETİ.....	1
2. GİRİŞ.....	3
2.1 Amaç ve Kapsam.....	3
2.2 Yöntem ve Süreç.....	5
2.3 2011-2014 Dönemi KSEP Faaliyetleri.....	6
3. TÜRKİYE’DE KOBİ’LERİN MEVCUT DURUMU.....	9
3.1 KOBİ Tanımı.....	9
3.2 KOBİ’lerin Yapısı ve Türkiye Ekonomisindeki Payları.....	10
3.3 Türkiye’de KOBİ Politikası ve Kurumsal Altyapı.....	18
3.4 AB’de ve Dünya’da KOBİ’ler.....	21
3.4.1 AB ile ilişkiler bağlamında KOBİ’ler.....	21
3.4.2 Ülke ekonomileri açısından KOBİ’ler.....	25
4. GZFT ANALİZİ VE STRATEJİK ALANLARIN BELİRLENMESİ.....	29
4.1 GZFT Analizi.....	29
4.2 Stratejik Alanlar.....	32
5. STRATEJİK ALAN VE HEDEFLER.....	35
5.1 Stratejik Alan 1– KOBİ’lerin Rekabet Güçlerinin Artırılması ve Büyümelerinin Sağlanması.....	35
5.2 Stratejik Alan 2– KOBİ’lerin İhracat Kapasitelerinin Artırılarak Uluslararasılaşma Düzeylerinin Yükseltilmesi.....	45
5.3 Stratejik Alan 3– İş ve Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Sürecinde KOBİ’lerin Gözetilmesi.....	52

5.4	Stratejik Alan 4– KOBİ’lerin Ar-Ge ve Yenilik Kapasitelerinin Geliştirilmesi	56
5.5	Stratejik Alan 5– KOBİ’lerin Finansmana Erişimlerinin Kolaylaştırılması	62
6.	UYGULAMA, KOORDİNASYON, İZLEME VE DEĞERLENDİRME	69
6.1	KSEP İzleme ve Yönlendirme Komitesinin Oluşumu ve Çalışma Usulü.....	69
6.2	KSEP’in Koordinasyonu	69
6.3	KSEP’in Uygulanması.....	70
6.4	KSEP’in İzlenmesi ve Değerlendirilmesi.....	70
7.	KSEP’İN TEMEL POLİTİKA DOKÜMANLARIYLA İLİŞKİSİ	72
8.	EYLEM PLANI	75
EK -	KOBİ’lere Yönelik Program, Destek ve Teşvikler.....	95

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 - Ulusal KOBİ Tanımı	9
Tablo 2 - AB KOBİ Tanımı	10
Tablo 3 - Sektör ve Çalışan Sayılarına Göre Girişimlerin Dağılımı	11
Tablo 4 - Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları.....	13
Tablo 5 - Seçilmiş Göstergeler Bakımından KOBİ'ler - Büyük İşletmeler Karşılaştırması....	16
Tablo 6 - KOBİ'lerde Sektörel Bazda FMKD	17
Tablo 7 - FMKD Bakımından KOBİ'ler - Büyük İşletmeler Karşılaştırması.....	18
Tablo 8 - KOBİ Ekosistemini Oluşturan Kurumların Görevleri.....	19
Tablo 9 - AB ve Seçilmiş Diğer Bazı Ülkelere İlişkin KOBİ Bilgileri.....	26
Tablo 10 - AB ve Seçilmiş Diğer Bazı Ülkelere İlişkin Ölçeksel KOBİ Dağılımı.....	27
Tablo 11 - Temel Sorunlar ve İlişkili Oldukları Stratejik Alanlar	32
Tablo 12 - Küresel Rekabet Endeksinde Türkiye'nin Konumu	36
Tablo 13 - İşteki Durumuna Göre İstihdam Edilenler ve Cinsiyet Oranı	41
Tablo 14 - Ana Sektör Gruplarına Göre KOBİ'ler Arası Dağılım.....	41
Tablo 15 - KOBİ'lerde İşletme Başına Ciro ve İstihdam.....	42
Tablo 16 - Ana Sektör Gruplarına Göre İhracatçı KOBİ'ler	46
Tablo 17 - Yıllara Göre KOBİ'ler Tarafından Yapılan İhracat	47
Tablo 18 - Ölçeklerine Göre İhracatçı KOBİ'ler	47
Tablo 19 - AB ve Seçilmiş Diğer Bazı Ülkelere İlişkin İhracat KOBİ Dağılımı.....	50
Tablo 20 - İş Yapma Kolaylığı Açısından Türkiye.....	53
Tablo 21 - Ticari Kesim Ar-Ge Harcamalarından KOBİ'lerin Aldıkları Pay.....	58
Tablo 22 - Yüksek Teknoloji İhracatı	60
Tablo 23 - 2015 - 2018 KSEP'in Temel Politika Dokümanları ile İlişkisi	72
Tablo 24 - KOBİ'lere Yönelik Destek ve Teşvikler	95

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 - KOBİ'lerin Ana Sektör Gruplarına Göre Dağılımı	12
Şekil 2 - KOBİ'lerin Ekonomideki Payının Yıllar İçindeki Seyri	15
Şekil 3 - Ana Sektörlere Göre KOBİ'lere İlişkin Ekonomik Göstergeler.....	16
Şekil 4 - Ana Sektörlere ve Ölçeklerine Göre AB KOBİ'leri.....	27
Şekil 5 - Ana Sektörlere ve Ölçeklerine Göre Türk KOBİ'leri.....	28
Şekil 6 - 20-249 Çalışanı Olan KOBİ'lerin Yıllara Göre Tüm İşletmeler İçerisindeki Payları.....	38
Şekil 7 - Teknoloji Seviyesine Göre KOBİ Başına Ortalama Çalışan Sayısı	43
Şekil 8 - Teknoloji Seviyesine Göre KOBİ Başına Ortalama Ciro.....	44
Şekil 9 - Aylara Göre Yüksek Teknolojili Ürün İhracatı Payı.....	51
Şekil 10 - Ar-Ge Harcamalarının Milli Gelire Oranı	57
Şekil 11 - Finans Kaynağına Göre Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcamasının Dağılımı.....	58
Şekil 12 - İmalat Sektörünün Teknoloji Yoğunluğuna Göre Dağılımı	59
Şekil 13 - Yıllara Göre Kredi Türleri Gelişimi	63
Şekil 14 - Çeşitli Ülkelerde KOBİ Kredilerinin Yıllık Yüzdesel Değişimleri.....	65

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
AB28	AB'ye Tam Üye Olan 28 Ülke
AİA	Avrupa İşletmeler Ağı
Ar-Ge	Araştırma ve Geliştirme
A.Ş.	Anonim Şirket
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BİST	Borsa İstanbul
BİT	Bilgi-İletişim Teknolojileri
BREF	Mevcut En İyi Teknikler Referans Belgeleri
BSTB	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
CIP	Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Programı
CISOP	Rekabetçilik ve Yenilik Sektör Operasyonel Programı
COSME	İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği Programı
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ÇŞB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
DDGM	Devlet Destekleri Genel Müdürlüğü
DMO	Devlet Malzeme Ofisi
EIP	Girişimcilik ve Yenilik Programı
ETKB	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
EVD	Enerji Verimliliği Danışmanlık
EXIMBANK	Türkiye İhracat Kredi Bankası
EYB	Enerji Yönetimi Birimleri
FMKD	Faktör Maliyetiyle Katma Değer
GBS	Girişimci Bilgi Sistemi
GDTİ	Girişim Özelliklerine Göre Dış Ticaret İstatistikleri
GİP	Gelişen İşletmeler Piyasası
GSYO	Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı
GTB	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
GZFT	Güçlü ve Zayıf Yönler ile Fırsat ve Tehditler
IPA	Katılım Öncesi Yardım Aracı
İBBS	İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması
İŞGEM	İş Geliştirme Merkezi
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
İTO	İstanbul Ticaret Odası
İYK	İzleme ve Yönlendirme Komitesi
iVCi	İstanbul Risk Sermayesi Girişimi
KGF	Kredi Garanti Fonu
KİK	Kamu İhale Kurumu
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme

KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSEP	KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MERSİS	Merkezi Sicil Kayıt Sistemi Projesi
MET	Mevcut En İyi Teknikler
MYK	Mesleki Yeterlilik Kurumu
OECD	İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
OSB	Organize Sanayi Bölgeleri
RİP	Resmi İstatistik Programı
SBA	ABD Küçük İşletmeler İdaresi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SMBA	Güney Kore KOBİ İdaresi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TDV	Türk Dış Ticaret Vakfı
TEKMER	KOSGEB Teknoloji Geliştirme Merkezi
TESK	Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
TESKOMB	Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri
TGB	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri
TİM	Türkiye İhracatçıları Meclisi
TKBB	Türkiye Katılım Bankaları Birliği
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TPE	Türk Patent Enstitüsü
TSE	Türk Standardları Enstitüsü
TTGV	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRKONFED	Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu
UAVT	Ulusal Adres Veri Tabanı
UDHB	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı
UFRS	Uluslararası Finansal Raporlama Sistemi
UGE	Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi
WEF	Dünya Ekonomik Forumu
WIPO	Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı
YOİKK	Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu
YÖK	Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı
YPK	Yüksek Planlama Kurulu
YSHİ	Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

2003 yılında, ilk KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı'nın (KSEP) hazırlanmasına duyulan ihtiyaç, her ne kadar AB müktesebatına uyum konusundaki Türkiye'nin ulusal taahhütlerinden kaynaklansa da, ilerleyen yıllarda uygulanan tüm KSEP'lerin temel hazırlanma gerekçeleri, KOBİ'lerle ilgili politikaların uygulanmasında ulusal düzeyde eşgüdümü sağlamaktır. Bu çerçevede KSEP'in dördüncüsü, 2015-2018 dönemini kapsayacak şekilde ve ilgili tüm paydaşların iştirak ettiği katılımcı çalışma yöntemleri ile hazırlanmıştır.

2015-2018 KSEP'in genel amacı, "Küçük işletme ihtiyaçlarına duyarlı iş ortamında, KOBİ'lerin rekabet güçlerinin uluslararası düzeyde artırılması ve ülkemizin ekonomik büyümesinde KOBİ'lerin katkısının yükseltilmesi"dir. Bu genel amaca ulaşmak üzere 5 stratejik alan ve 15 stratejik hedef belirlenmiştir. Bu amaç ve hedeflerin belirlenmesi süreçlerinde, Türkiye'nin 2023 vizyonu ve 10. Kalkınma Planı esas alınarak, öncelikle odaklanılması gereken temel sorunlar belirlenmiş ve bu sorunlar gruplandırılarak stratejik alanlara, sorunlara ilişkin çözüm yöntemleri ise stratejik hedeflere dönüştürülmüştür. 2015-2018 dönemi KSEP stratejik alan ve hedefleri aşağıda sıralanmaktadır:

S. Alan 1. KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artırılması ve büyümelerinin sağlanması

SH1. KOBİ'lerin kurumsallaşmalarının, markalaşmalarının sağlanması ve verimlilik düzeylerinin yükseltilmesi

SH2. KOBİ'lerde ortak iş ve proje geliştirme kültürünün yaygınlaştırılması

SH3. Sürdürülebilir kalkınma ve büyüme için KOBİ'lerin ulusal ve uluslararası mevzuata uyum yeteneklerinin artırılması

SH4. KOBİ'lerde beşeri sermayenin geliştirilmesi amacıyla KOBİ işveren ve çalışanlarının niteliklerinin yükseltilmesi

SH5. İmalat sanayii KOBİ'lerinin öncelikli olarak desteklenmesi

S. Alan 2. KOBİ'lerin ihracat kapasitelerinin artırılarak uluslararasılaşma düzeylerinin yükseltilmesi

SH1. İhracat yapmak isteyen KOBİ'lerin uluslararası pazarlara erişimlerinin artırılması

SH2. İhracatçı KOBİ'lerin yeni pazarlara erişimlerini kolaylaştırarak, pazar çeşitliliklerinin artırılması ve ihracatta sürekliliğin sağlanması

SH3. KOBİ'lerin ihracatında orta-yüksek ve yüksek teknolojlili yerli ürünlerin payının artırılması

S. Alan 3. İş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi sürecinde KOBİ'lerin gözetilmesi

SH1. İş ve yatırım ortamını etkileyen düzenlemeler ile kamu hizmetlerinin sunumunda KOBİ ihtiyaçlarına duyarlılığın artırılması ve KOBİ istatistiklerinin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi

SH2. KOBİ'lere yönelik devlet desteklerinde bütünselliğin sağlanması

S. Alan 4. KOBİ'lerin Ar-Ge ve yenilik kapasitelerinin geliştirilmesi

SH1. KOBİ'lerde bilgiye dayalı üretim yapısının teşvik edilerek, patent ve ticarileştirme konularında ilerleme sağlanması

SH2. Ürün, hizmet ve iş modeli açılarından yenilikçi KOBİ'lerin öncelikli olarak desteklenmesi

SH3. KOBİ'ler ile büyük ölçekli yurt içi/yurt dışı işletmeler ve üniversiteler arasındaki işbirliklerinin artırılması

S. Alan 5. KOBİ'lerin finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması

SH1. KOBİ'lerin banka kredilerine erişimlerinin kolaylaştırılması

SH2. KOBİ'lerin alternatif finansman kaynaklarından daha fazla faydalanmalarının sağlanması

Stratejik alan ve hedefler çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülmek üzere tasarlanan 94 eylem ve proje 8. bölümde yer alan Eylem Planında sıralanmaktadır.

2. GİRİŞ

2.1 Amaç ve Kapsam

19 Mayıs 2003 tarih ve 2003/398/EC sayılı Avrupa Birliği (AB) Konsey Kararı ile yürürlüğe giren Türkiye Katılım Ortaklığı Belgesi'nde yer alan, "Avrupa Küçük İşletmeler Şartı ve İşletme ve Girişimcilik İçin Çok Yıllı Programı ile uyumlu bir ulusal KOBİ stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması" hükmü çerçevesinde, Türkiye'nin ilk KSEP'i hazırlanmıştır. Bu ilk KSEP, Yüksek Planlama Kurulu'nun (YPK) 10 Kasım 2003 tarih ve 2003/57 sayılı kararı ile onaylanarak, yürürlüğe girmiştir. YPK'nın 4 Mayıs 2005 tarihli ve 2005/20 sayılı kararı ile; KSEP'in koordinasyonu ve uygulaması görevi, KOBİ'lere yönelik politikaların uygulanmasından doğrudan sorumlu kuruluş olan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'na (KOSGEB), genel yönlendirme görevi ise KSEP Yönlendirme Komitesi'ne¹ verilmiştir.

2006 yılında kabul edilen Katılım Ortaklığı Belgesi'nde KOBİ'lerle ilgili iş ortamının iyileştirilmesi hususuna vurgunun devam etmesi, AB müzakere süreci ile Türkiye'de ve dünyada yaşanan gelişmeler, KSEP dokümanında revizyon yapılmasını gerekli kılmıştır. KOSGEB koordinasyonunda ve ilgili kuruluşların katkılarıyla yapılan çalışmalar sonucunda 2007-2009 dönemini kapsayacak şekilde revize edilen KSEP, 04 Mayıs 2007 tarihli ve 2007/25 sayılı YPK kararı ile onaylanmış ve yürürlüğe girmiştir.

KSEP Yönlendirme Komitesi'nin 16 Kasım 2009 tarihli toplantısında, devam eden eylem ve projelerin tamamlanması amacıyla 2007-2009 KSEP'in süresinin 1 yıl uzatılmasına ve yeni bir planın 2011 - 2013 dönemini kapsayacak şekilde hazırlanmasına karar verilmiştir. Karar doğrultusunda ve 2010 yılında KOSGEB koordinasyonunda başlatılan çalışmalar sonucunda, ilgili diğer tüm tarafların da katkılarıyla 2011- 2013 KSEP hazırlanmış, 4 Temmuz 2011 tarihli ve 2011/19 sayılı YPK kararı ile onaylanmıştır.

KSEP Yönlendirme Komitesi'nin 26 Temmuz 2013 tarihinde gerçekleştirilen toplantısında, devam eden eylem ve projelerin tamamlanması amacıyla 2011-2013 KSEP'in 1 yıl süre ile uzatılmasına karar verilmiştir. Son olarak, KSEP'in 2015-2018 dönemi için eylem

¹ KSEP İzleme ve Yönlendirme Komitesi'nin (İYK) oluşumu ve çalışma usulü hakkında detaylı bilgi, 6. bölümde verilmektedir.

güncelleme/revizyon yapılarak KOSGEB koordinatörlüğünde yenilenmesine, KSEP Yönlendirme Komitesi tarafından 06 Mart 2014 tarihinde karar verilmiştir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (BSTB) Müsteşarı başkanlığındaki KSEP Yönlendirme Komitesi'nin genel yönlendirmesi ve ilgili tüm tarafların katkılarıyla hazırlanan 2015-2018 KSEP'in genel amacı, **“Küçük işletme ihtiyaçlarına duyarlı iş ortamında, KOBİ'lerin rekabet güçlerinin uluslararası düzeyde artırılması ve ülkemizin ekonomik büyümesinde KOBİ'lerin katkısının yükseltilmesi”**dir. Yenilenen KSEP'in uygulama takvimi, bir önceki planın uzatılan bitiş tarihini izleyen 2015 yılından başlayıp, 10. Kalkınma Planı'nın tamamlanacağı 2018 yılında sona ermektedir. 2015-2018 KSEP, 10. Kalkınma Planı ve diğer makro politikaları ile KOBİ'lere ilişkin güncel uluslararası dokümanlar ve diğer ulusal sektörel/tematik politika dokümanlarında KOBİ'lerle ilgili yer alan hususlar dikkate alınarak hazırlanmıştır.

2015-2018 KSEP, genel amaca ulaşmak üzere belirlenen 5 stratejik alandaki 15 hedef ve bu hedefler çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından KOBİ'lere yönelik yürütülecek eylem ve projeleri kapsamaktadır. Bir önceki KSEP'te yer alan “Girişimciliğin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi” stratejik alanına, “Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı” kapsamında ayrı bir şekilde ele alınması nedeniyle, 2015-2018 KSEP'te yer verilmemiştir.

Belirlenen stratejik alanlar; sanayi, hizmet ve ticaret sektörlerindeki KOBİ'lere yöneliktir. Ayrıca, KOBİ'lerin bölgeden bölgeye ve sektörden sektöre farklılaşan sorunları hazırlık çalışmaları esnasında göz önünde bulundurulmakla birlikte, yenilenen KSEP'te KOBİ'ler, bütünsel olarak ele alınmış ve sektörel ya da bölgesel eylem veya projelere 2015-2018 KSEP'te yer verilmemiştir. Bu noktada temel gaye; her sektörden ve her bölgeden KOBİ'nin karşılaşılabileceği ortak sorun ve ihtiyaçlara odaklanmak ve bu sorunlar ile ihtiyaçların çözümüne yönelik eylem/projeler geliştirmektir. Bu yaklaşımın tek istisnası, 10. Kalkınma Planı'nda yer alan “güçlü bir imalat sanayiine duyulan ihtiyaç” ve “imalat sanayiinin toplam katma değer içerisindeki payının artırılması” gibi vurgular gereğince, imalat sanayiinde faaliyet gösteren KOBİ'lerdir.

2015-2018 KSEP'te yer alan eylem/projelerin gerçekleştirilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan harcamalar için, sorumlu kuruluşların kaynaklarının dışında KSEP kapsamında ayrı bir bütçe tahsis edilmemiştir.

2.2 Yöntem ve Süreç

2015-2018 KSEP dokümanı, 2005/20 sayılı YPK kararı ile verilen koordinasyon görevi ve 06 Mart 2014 tarihli KSEP Yönlendirme Komitesi kararı çerçevesinde KOSGEB koordinatörlüğünde, ilgili paydaş kuruluşların iştirak ettiği katılımcı çalışma yöntemleri ile hazırlanmıştır. Dokümanın hazırlık sürecinde kaydedilen aşamalar aşağıda sıralanmaktadır:

- Hazırlık çalışmalarının ilk aşamasında KOSGEB bünyesinde bir çalışma grubu oluşturulmuştur.
- KOSGEB KSEP Çalışma Grubu tarafından, başta Türkiye'nin 2023 vizyonu ve 10. Kalkınma Planı olmak üzere, KOBİ'lerin ve Esnaf Sanatkârın Güçlendirilmesi Özel İhtisas Komisyonu raporu ve ulusal makro politika dokümanları ile KOBİ'lere ilişkin diğer uluslararası dokümanlar taranarak, stratejik alanların belirlenmesi sürecine girdi sağlayacak bilgiler derlenmiştir.
- Türkiye'nin 2023 hedefleri ile 10. Kalkınma Planı'nda yer alan 2018 hedeflerinden KOBİ'lerle ilgili olanlar derlenmiş ve 2015-2018 KSEP'e ilişkin Makro Hedefler belirlenmiştir.
- Literatür taraması süreciyle eş zamanlı olarak KOBİ'lerin güçlü ve zayıf yönleri ile KOBİ'lere ilişkin çevresel fırsat ve tehditlerin (GZFT) ortaya çıkarılması amacıyla yapılan analiz, 3 aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada, KOSGEB KSEP Çalışma Grubu üyeleri ile yapılan GZFT Analizi sonuçları ile elde edilen bulgular, 3.697 KOBİ'nin katılım sağladığı internet tabanlı bir anket ile desteklenmiştir. İlgili kamu kurumları ile mesleki kuruluşların da görüşlerinin alınmasıyla GZFT Analizi'ne son hali verilmiştir.
- GZFT analizi ve literatür taraması ile elde edilen bulgular kullanılarak odaklanılması gereken temel sorunlar belirlenmiş ve bu sorunlar gruplandırılarak stratejik alanlara, sorunlara ilişkin çözüm yöntemleri ise stratejik hedeflere dönüştürülmüştür. Belirlenen bu taslak stratejik alan ve hedeflere, kamu kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarından (STK) oluşan geniş bir paydaş kitlesinin görüşüne sunulması sonrası nihai hali verilmiştir.
- Stratejik alan ve hedefler ile 2015-2018 KSEP Makro Hedeflerinin belirlenmesini müteakip; yenilenecek KSEP için eylem tasarlama süreci, 2011-2013 KSEP hedef ilerleme raporlarının incelenmesi ile başlamıştır.

- Bu süreçte, ilgili kuruluşlara gönderilen yazılar ile stratejik alan ve hedefler kapsamında yürütülecek eylem ve projelere ilişkin teklifler talep edilmiş ve gelen öneriler iteratif bir biçimde konsolide edilerek taslak eylem planı oluşturulmuştur.
- Taslak dokümana ilişkin olarak ilgili kuruluşların kurumsal görüşlerinin alınmasını müteakip, taslak KSEP dokümanı, 20 Mart 2015 tarihinde düzenlenen toplantıda, KSEP Yönlendirme Komitesi üyelerine sunulmuştur.
- KSEP Yönlendirme Komitesi'nin katkılarıyla nihai hali verilen doküman, 25 Mayıs 2015 tarihli ve 286 sayılı yazı ile YPK onayına sunulmak üzere Kalkınma Bakanlığına gönderilmiştir.

2.3 2011-2014 Dönemi KSEP Faaliyetleri

2011-2013 KSEP kapsamında, 5 stratejik alan ve 16 hedef altında ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmesi planlanan 82 eylem ve proje yer almıştır. 2015 yılı Mart ayı itibarıyla, uygulama döneminde eylem ve projelerden sorumlu kuruluşlar tarafından 7'ser adet "Hedef İlerleme Raporu" hazırlanmış ve hazırlanan bu raporlar, değerlendirilmek üzere KSEP Yönlendirme Komitesi'ne sunulmuştur. Ana gündem maddesi, Hedef İlerleme Raporlarının değerlendirilmesi olan 8. Yönlendirme Komitesi toplantısı düzenlenmiştir.

Bir yıl süre ile uzatılmasına karar verilen 2011-2013 KSEP'in 2014 Temmuz-Aralık dönemine ait konsolide edilen "Sonuç Raporu"na göre, 82 eylemin 74'ü tamamen gerçekleşmiş, 7 eylem kısmen gerçekleşmiş, 1 eylem ise gerçekleşmemiştir. Gerçekleşen eylem ve projeler kapsamında sağlanan bazı önemli gelişmeler aşağıda sıralanmaktadır:

- Girişimciliğin geliştirilmesine yönelik çalışmaları bir çatı altında toplayarak stratejiler oluşturulmasını ve bu stratejilerin uygulamaya geçirilmesini sağlamak amacıyla, ilgili kurumların temsilcilerinden oluşan Girişimcilik Konseyi kurulmuştur. Konsey çalışmaları çerçevesinde, 2015 - 2018 dönemini kapsayan Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanmıştır.
- Girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve girişimcilerin bir iş planına dayalı olarak kuracakları işletmelerin başarı düzeylerini artırmak amacıyla Uygulamalı Girişimcilik Eğitim'leri (UGE) düzenlenmiştir. 2011-2014 döneminde KOSGEB ve işbirliği yaptığı kuruluşların düzenlediği UGE'ler kapsamında, yaklaşık 274 Bin girişimci adayına, iş kurmaya yönelik eğitimler verilmiştir.

- Girişimciliği, bilhassa teknoloji odaklı girişimciliği özendirici tedbirler artırılmıştır. Yeni girişimcilerin iş kurma dönemindeki kararsızlıklarını ortadan kaldırmak üzere İş Geliştirme Merkezleri'nde (İŞGEM) işyeri mekânı teminini de içeren başlangıç dönemi destekleri verilmiştir. AB Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı kapsamında BSTB ve KOSGEB tarafından yürütülmekte olan “Seçili Yörelerde 3 Yeni İŞGEM Kurulması ve Türkiye’deki İŞGEM’ler Arasında Bir Ağ Oluşturulması Projesi”nin birinci fazı kapsamında Kastamonu, Malatya ve Tokat’ta yapılan İŞGEM Binalarının inşası tamamlanmıştır.
- 26 Kalkınma Ajansı ve 88 KOSGEB Hizmet Merkezi aracılığıyla KOBİ'lere yönelik hizmet ağı yaygınlaştırılmış; bölge, sektör ve ölçek detayında spesifik müdahale alanları belirlenerek, proje esaslı destek programları uygulanması için Kalkınma Ajansları ile KOSGEB arasında işbirlikleri yapılmıştır. Bu şekilde bölge ve sektör özelindeki sorunlara, destek ve teşvikler aracılığıyla çözüm üretilmesine yönelik imkânlar artırılmıştır.
- AB tarafından oluşturulan tüm politikalarda KOBİ'lerin ihtiyaçlarının ön planda tutulmasını amaçlayan “Avrupa Küçük İşletmeler Yasası (A Small Business Act for Europe)” hakkında, 5 Haziran 2011 tarihinde Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır. Genelge ile, “Küçük İşletmeler Yasası” ve yasada yer alan prensiplerin ülke gündemine alınması ve konuya ilişkin farkındalığın yaratılması sağlanmıştır. Bu vesileyle kamu idareleri arasında, KOBİ ihtiyaçlarına duyarlılığın artırılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmiştir.
- KOBİ'lerin Borsa İstanbul (BİST) Gelişen İşletmeler Piyasası'na (GİP) girişlerine ilişkin giderlerinin desteklenmesi amacıyla KOSGEB tarafından GİP KOBİ Destek Programı hazırlanmış ve 2011 yılının Haziran ayı itibarıyla uygulanmasına başlanmıştır. Program kapsamında 2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 12 işletme desteklenmiştir.
- “KOBİ'lerin Çevreye Olan Kirleticili Etkilerinin Belirlenmesi ve Gerekli Tedbirlerin Alınmasına Yönelik KOSGEB Yol Haritasının Oluşturulması Projesi” uygulanmıştır.
- Merkezi Sicil Kayıt Sistemi Projesi (MERSİS) yürütülmüş ve bu kapsamda 238 Ticaret Sicili Müdürlüğünün tamamında MERSİS üzerinden hizmet vermeye başlanmıştır.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB), Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ve Türkiye İş Kurumu'na (İŞKUR) verilen benzer içerikli bazı belgelerin

ortaklaştırılması ve tek bir kuruma verilmesinin sağlanmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür.

- Üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla Üniversite-Sanayi İşbirliği Uygulama ve Araştırma Merkezleri yaygınlaştırılmıştır.
- Finansmana erişim sıkıntısı çeken erken aşama şirketler için yeni bir finansal enstrüman oluşturulma süreci olan Bireysel Katılım Sermayesi Sistemi'nin mevzuat altyapısı tamamlanmıştır. 2015 Yılı Mart ayı Bireysel Katılım Sermayesi İlerleme Raporu'na göre, Bireysel Katılım Yatırımcısı lisansı alan melek yatırımcı sayısı 285'tir.
- 22 Haziran 2013 tarih ve 28685 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan VII-128.1 sayılı Pay Tebliği'nin 26'ncı maddesi hükmü ile halka açılmayı teşvik amacıyla GİP'te işlem görecektir olan paylar için daha önce on binde iki olarak tespit edilen Kurul ücreti %50 oranında düşürülerek on binde bire indirilmiştir.
- AB Katılım Öncesi Yardım Aracı ve diğer kuruluşlarla birlikte geliştirilmiş olan Türkiye'nin Nuts II ölçeği bazında az gelişmiş bölgelerindeki (43 il) KOBİ'lerin bir girişim sermayesi fonu yardımıyla finansmana erişimini artırmayı amaçlayan "G43 Anadolu Girişim Sermayesi Fonu Projesi" 2011 yılında yürürlüğe girmiştir.
- KOBİ ve girişimcilere bilgi, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunan Türkiye-AB İŞGEM'leri, Antakya, Batman, Sivas ve Van illerinde de kurulmuştur.
- Kalkınma Ajansları bünyesinde il düzeyinde faaliyet gösteren ve bölgelerinin yatırım potansiyellerini tanıtmak ve yatırımcılara izin ve onay süreçlerinde yol göstermek görevleri bulunan Yatırım Destek Ofisleri 81 ilde kurulmuştur. Bu sayede, bölgelerin önceliklerine ve rekabet gücü yüksek sektörlerine yatırım çekilmesi, yatırımın gerçekleşme sürecinin kolaylaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür.
- KOBİ istatistiklerinin düzenli üretilmesi, yayımlanması ve KOBİ'lere yönelik politika belirleyicilerin kullanımına sunulması için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve KOSGEB işbirliğinde çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda 2012 yılından itibaren her yıl, AB KOBİ Haftası kapsamında "Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri" haber bülteni TÜİK tarafından yayımlanmıştır.

3. TÜRKİYE’DE KOBİ’LERİN MEVCUT DURUMU

3.1 KOBİ Tanımı

Türkiye'nin ilk KOBİ tanımı, destek sağlayıcı kuruluşların KOBİ tanımını farklı şekilde uygulamalarının yarattığı kargaşanın giderilmesi amacıyla, 8 Ocak 1995 tarihli, 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1. maddesi gereğince, AB KOBİ tanımıyla uyumlu bir mevzuat düzenlemesi yapılarak, “KOBİ’lerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında 2005 yılında yayımlanmış ve 2006 yılından bu yana KOBİ’lere destek veren kurum ve kuruluşlar tarafından kullanılmaktadır.

BSTB tarafından, KOSGEB koordinasyonunda ve ilgili kurum/kuruluşların katkılarıyla mevcut yönetmelikte değişiklik yapılmasına ilişkin çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar sonucunda, 4 Kasım 2012 tarihli ve 28457 sayılı Resmi Gazete’de “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” yayımlanmıştır.

Yönetmelik değişikliği ile 250 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 40 milyon Türk Lirasını aşmayan ve mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimler veya girişimler, KOBİ olarak tanımlanmıştır. Ölçeklere göre ulusal KOBİ tanımı kıstasları ise Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1 - Ulusal KOBİ Tanımı

Ölçek	Çalışan Sayısı		Yıllık Ciro (TL)		Yıllık Bilanço (TL)
Mikro İşletme	< 10	ve	≤ 1 Milyon	veya	≤ 1 Milyon
Küçük İşletme	10-49		≤ 8 Milyon		≤ 8 Milyon
Orta Büyüklükteki İşletme	50-249		≤ 40 Milyon		≤ 40 Milyon

Kaynak: 4 Kasım 2012 tarihli ve 28457 sayılı Resmi Gazete

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve 20 Mayıs 2003 tarihli AB Resmi Gazetesi’nde yayımlanan tavsiye kararı uyarınca 2005 yılından bu yana kullanılan AB KOBİ tanımı kıstasları ise Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2 - AB KOBİ Tanımı

Ölçek	Çalışan Sayısı		Yıllık Ciro		Yıllık Bilanço
Mikro	< 10	ve	≤ €2 Milyon	veya	≤ €2 Milyon
Küçük	10-49		≤ €10 Milyon		≤ €10 Milyon
Orta	50-249		≤ €50 Milyon		≤ €43 Milyon

Kaynak: Avrupa Komisyonu Tavsiye Kararı 2003/361

3.2 KOBİ'lerin Yapısı ve Türkiye Ekonomisindeki Payları

KOBİ'lerin Yapısı

TÜİK İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları Çalışması sonuçları, 2013 yılında Türkiye’de 3.529.541 girişimin faaliyette bulunduğunu göstermiştir. Söz konusu çalışma kapsamında, girişimlerin sektörlere, illere ve çalışan sayılarına göre dağılımı da elde edilebilmektedir. Çalışan sayısı bilgisinin yanında net satış hâsılatı veya bilanço değerlerini de içerecek şekilde düzenli yayınlanan alternatif çalışmalar bulunmadığından, İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları kapsamında 250’den az çalışanı olan girişim sayısı, toplam KOBİ sayısı olarak kabul edilmektedir. Buna göre 2013 yılında Türkiye’de 250’den az çalışanı olan 3.524.331 girişim faaliyet göstermiştir.

Çalışan sayısı 250’den az olmasına rağmen net satış hâsılatı veya bilanço ölçütleri bakımından KOBİ sayılma eşiğini aşan işletme sayısının, toplam işletmelerin çok küçük bir oranı (yaklaşık binde iki²) olduğu öngörülmektedir. Ayrıca, “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik”in 2. Maddesinde geçen “Devlet destekleri dışındaki uygulamalar için sadece çalışan sayıları dikkate alınabilir.” hükmü, KOBİ sayılarının belirlenmesinde, TÜİK İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları çalışması kapsamında 0-249 çalışanı bulunan girişim sayısının esas alınmasını, mümkün kılmaktadır. Aksi belirtilmedikçe, KSEP’te yer alan istatistiklerde çalışan sayısı 250’den az olan işletmeler KOBİ olarak kabul edilmiştir.

TÜİK İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları Çalışması 2013 yılı verilerine göre tüm girişimlerin ölçek ve sektör (Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki

² Gelir İdaresi Başkanlığı verileri kullanılarak KOSGEB tarafından yapılan bir çalışmaya göre, 2013 yılında bilanço büyüklüğü 40 Milyon TL’yi aşp, çalışan sayısı 250’den az olan işletme sayısı toplamı 7.799’dur.

Sınıflaması, NACE Rev.2) bazında dağılımı Tablo 3'te yer almaktadır. Buna göre Türkiye'de toplam işletmelerin %99,9'unu KOBİ'ler oluşturmaktadır. 0-9 çalışana sahip mikro işletmeler, toplamın %93,6'sını; 10-49 çalışana sahip küçük işletmeler, toplamın %5,4'ünü ve 50-249 çalışana sahip orta ölçekli işletmeler, toplamın %0,9'unu oluşturmaktadır. AB'ye tam üye olan 28 ülkenin (AB28) oluşturduğu grup ile Türkiye'nin ölçeksel işletme dağılımı arasında önemli farklar bulunmamaktadır. Sektörel açıdan ise KOBİ'lerin üçte birinden fazlası Ticaret sektöründe faaliyet göstermişken, bu sektörü %15,9 ile Ulaştırma ve Depolama ve %12,1 ile İmalat sektörü takip etmiştir.

Tablo 3 - Sektör ve Çalışan Sayılarına Göre Girişimlerin Dağılımı

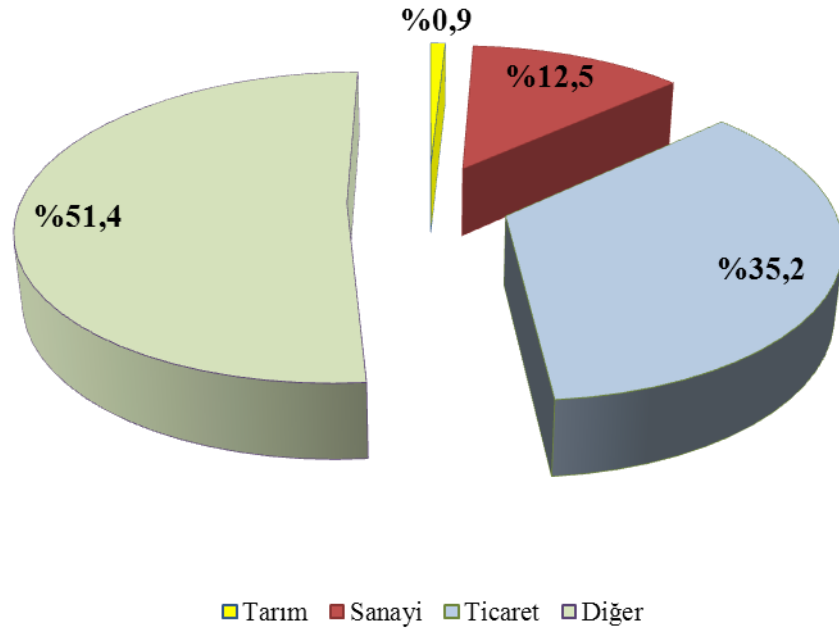
Sektör (Nace Rev.2)	Çalışan Sayısına Göre Girişim Sayısı				
	0-9	10-49	50-249	0-249	> 250
A - Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	28.619	1.537	211	30.367	22
B - Madencilik ve Taş Ocakçılığı	5.475	1.437	352	7.264	60
C – İmalat	371.608	44.668	8.882	425.158	1.627
D - Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	3.931	418	167	4.516	62
E - Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	3.044	384	103	3.531	81
F – İnşaat	210.095	36.027	7.115	253.237	510
G - Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	1.189.401	47.583	4.272	1.241.256	472
H - Ulaştırma ve Depolama	548.578	10.929	1.387	560.894	219
I - Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	290.907	12.715	1.597	305.219	307
J - Bilgi ve İletişim	37.877	2.401	426	40.704	86
K - Finans ve Sigorta Faaliyetleri	24.702	1.026	161	25.889	75
L - Gayrimenkul Faaliyetleri	49.662	1.562	160	51.384	15
M - Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	182.344	9.697	738	192.779	117
N - İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	39.727	5.382	2.840	47.949	876
P – Eğitim	21.307	6.284	885	28.476	345
Q - İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	37.682	3.995	870	42.547	291
R - Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	33.470	837	138	34.445	13
S - Diğer Hizmet Faaliyetleri	224.781	3.672	263	228.716	32
TOPLAM	3.303.210	190.554	30.567	3.524.331	5.210
Ölçeklerine göre işletmelerin dağılımı	%93,6	%5,4	%0,9	%99,9	%0,1
AB 28'de ölçeklere göre dağılım	%92,4	%6,4	%1,0	%99,8	%0,2

Kaynak: TÜİK, İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları 2013; Yıllık Avrupa KOBİ'leri Raporu 2013/2014

2007 - 2013 yılları arasında imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin tüm işletmeler içerisindeki payı ortalama %12,3 olup; söz konusu işletmelerin ortalama %88,8'ini mikro, %9,1'ini küçük ve %1,8'ini orta ölçekli işletmeler oluşturmuştur. Aynı dönemde tüm işletmeler için ortalama dağılım ise, %95 mikro, %4,3 küçük ve %0,6 orta ölçekli işletmeler şeklindedir.

TÜİK tarafından yürütülen Sanayi İşgücü Girdi Endeksleri ve Girişim Özelliklerine Göre Dış Ticaret İstatistikleri gibi çalışmalarda; Madencilik ve taş ocaklığı sektörü (B), İmalat (C), Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı (D) ve Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması (E) sektörleri, Sanayi sektörü olarak gruplandırılmıştır. Benzer grupta kullanılarak oluşturulan KOBİ'lerin ana sektör grupları bazında dağılımı Şekil 1'de yer almaktadır. Buna göre, KOBİ'lerin %12,5'i sanayi, %35,2'si ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir.

Şekil 1 - KOBİ'lerin Ana Sektör Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: TÜİK, İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları 2013

KOBİ ölçeğindeki işletmelerin sektörlere göre ortalama çalışan sayıları Tablo 4'te yer almaktadır.³ Buna göre, Türkiye'de 20'den az çalışan istihdam eden ve Sanayi ile Hizmet

³ Yayımlanan istatistiklerde bazı sektörlerle ilişkin değerler, TÜİK gizlilik ilkesi gereğince gizlendiğinden bu sektörlerle ilişkin ortalama çalışan sayıları hesaplanamamıştır.

sektörlerinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin %97'sini oluşturan işletmeler, 2012 yılında ortalama 2,2 çalışanla faaliyetlerini sürdürmüştür.

Tablo 4 - Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

Sektör (Nace Rev.2)	Ortalama Çalışan Sayısı					
	1-19	20-49	50-99	100-249	1-249	> 250
B - Madencilik ve Taş Ocakçılığı	5,8	31,2	69,1	153,0	19,7	969,3
C – İmalat	3,2	31,6	68,7	152,8	7,0	670,9
F – İnşaat	4,1	30,7	68,8	149,6	7,8	449,2
G - Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	2,0	30,4	67,1	147,2	2,6	924,7
H - Ulaştırma ve Depolama	1,5	31,0	67,5	148,3	1,9	1252,2
I - Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2,2	30,4	68,9	156,1	3,2	678,1
J - Bilgi ve İletişim	2,0	30,9	68,3	150,9	3,7	1075,3
M - Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2,4	29,0	67,8	158,6	3,0	538,9
N - İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3,1	31,1	70,8	155,7	13,6	796,6
P – Eğitim	5,7	30,3	71,1	151,9	13,8	521,8
Q - İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3,0	30,2	68,9	163,9	6,6	565,9
Tüm Sektörler	2,2	30,9	68,6	152,3	3,6	732,0

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri (YSHİ) 2012

KOBİ'lerin Türkiye Ekonomisindeki Payı

KOBİ'lerin demografik dağılımlarının yanı sıra ülke ekonomisine sağladıkları katkıları gösterir diğer bazı çalışmalar da kamu kuruluşları tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda üretilen istatistikler aşağıda kaynakları ile birlikte özetlenmektedir;

YSHİ - 2012 sonuçlarına göre⁴;

- KOBİ'lerin toplam mal ve hizmet satın alımları içerisindeki payı, %65,5'tir.
- KOBİ'lerin cirodaki payı, %63,3'tür.
- KOBİ'lerin üretim değerindeki payı, %56,2'dir.
- KOBİ'lerin faktör maliyetiyle katma değerdeki (FMKD) payı, %53,9'dur.
- KOBİ'lerin maddi mallara ilişkin brüt yatırımdaki payı, %53,2'dir.
- KOBİ'lerin çalışanlar sayısı içerisindeki payı, %75,8'dir.
- KOBİ'lerin ücretli çalışanlar sayısı içerisindeki payı, %69,7'dir.

⁴ Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri, 2014 Haber Bülteni kapsamında yayımlanmıştır.

Girişim Özelliklerine Göre Dış Ticaret İstatistikleri (GDTİ) - 2013 sonuçlarına göre;

- İhracatın %59,2'sini KOBİ'ler gerçekleştirdi.
- İthalatın %39,9'unu KOBİ'ler gerçekleştirdi.

Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri - Mart 2015 Raporuna göre;

- KOBİ kredilerinin bankacılık sektörü toplam krediler içerisindeki payı, %26'dır.

Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) Faaliyetleri Araştırması - 2013 sonuçlarına göre;

- KOBİ'lerin Ar-Ge harcamalarındaki payı %16,9'dur . KOBİ'lerin ticari kesim Ar-Ge harcamalarındaki payı ise %35,7'dir. Bu harcamaların %85,6'sı cari harcamalar olup, geriye kalan %14,4'lik bölümü yatırım harcamalarıdır.
- Ticari Kesim Ar-Ge İnsangücünü oluşturan 69.018 Ar-Ge personelinin %53,2'si (36.741) KOBİ'lerde istihdam edilmektedir.
- Ticari Kesim Ar-Ge İnsangücü Tam Zaman Eşdeğeri cinsinden 28.690 olup, %49,1'i KOBİ'lerde istihdam edilmektedir

Yenilik Araştırması - 2012⁵ sonuçlarına göre;

- 2010-2012 yıllarını kapsayan üç yıllık dönemde 10 ve daha fazla çalışanı olan girişimlerin %48,5'i yenilik faaliyetinde bulunmuştur. Yenilik faaliyetleri, girişimlerin büyüklük grubu ile orantılı olarak artmaktadır. Buna göre;
 - 10-49 çalışanı olan girişimlerin %46,5'i,
 - 50-249 çalışanı olan girişimlerin %56,1'i ve
 - 250 ve daha fazla çalışanı olan girişimlerin %66,3'ü yenilik faaliyetinde bulunmuştur.
- KOBİ'lerin %26,3'ü ürün ve/veya süreç yeniliği faaliyetinde bulunmuştur.
- KOBİ'lerin %43,2'si organizasyon ve/veya pazarlama yeniliği faaliyetinde bulunmuştur.

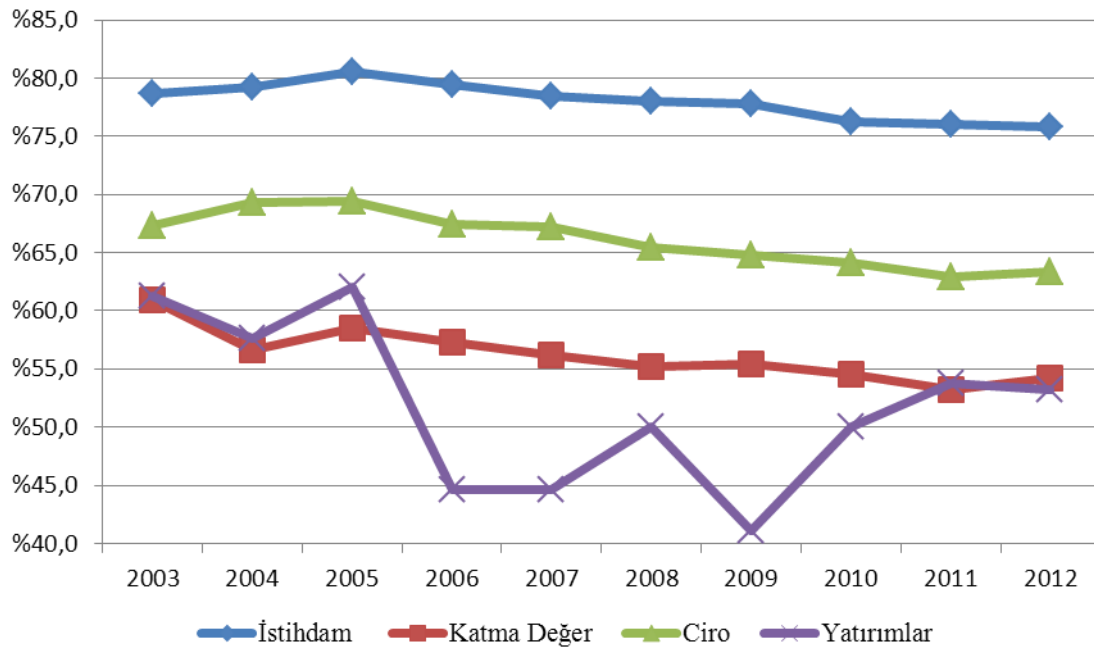
⁵ Çalışmanın kapsamını, sanayi ve hizmet sektörlerinde 10 ve daha fazla çalışanı olan girişimlerden örnekleme yöntemi ile tespit edilen girişimler oluşturmaktadır. 0-9 çalışanı olan girişimler kapsama dâhil olmadığından, KOBİ grubu içerisinde yer almamıştır. KOBİ bilgileri 10-249 çalışanı olan girişimler için hesaplanmıştır.

Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması - 2014 sonuçlarına göre;

- Bilgisayar kullanım oranı, çalışan sayısı 10-49 aralığında olan girişimlerde %93,5 iken, çalışan sayısı 50-249 aralığında olan girişimlerde %98,3'tür.
- İnternete erişim, çalışan sayısı 10-49 aralığında olan girişimlerde %88,5 iken, çalışan sayısı 50-249 aralığında olan girişimlerde %96,1'dir.
- Girişimlerde web sayfası/sitesi sahipliği, çalışan sayısı 10-49 aralığında olan girişimlerde %52,3 iken, çalışan sayısı 50-249 aralığında olan girişimlerde %73,5'tir. Aynı gösterge internet erişimine sahip girişimlerde 10-49 çalışanı olan girişimler için, %59,1 iken, 50-249 çalışanı olan girişimler için %76,4'tür.
- Web sitesi üzerinden veya Elektronik Veri Alışverişi (EDI) ile ürün/hizmet siparişi alma durumu, çalışan sayısı 10-49 aralığında olan girişimlerde %8,1 iken, çalışan sayısı 50-249 aralığında olan girişimlerde %9,3'tür.

Seçilmiş makro göstergeler bakımından KOBİ'lerin ekonomideki payının yıllar içindeki seyri Şekil 2'de yer almaktadır. Buna göre, izlenen göstergeler bakımından KOBİ'lerin payının yıllar içerisinde azaldığı, azalmanın özellikle yatırımlar ve katma değer açısından belirginleştiği görülmektedir.

Şekil 2 - KOBİ'lerin Ekonomideki Payının Yıllar İçindeki Seyri

Kaynak: TÜİK, YSHİ 2003-2012

Bununla birlikte 2003-2012 döneminde, belirlenen göstergelerde nominal olarak yüksek artışlar meydana geldiği ve dolayısıyla KOBİ'lerin payındaki nispi azalmanın sebebinin, aynı dönemde büyük işletmelerde KOBİ'lere nazaran daha yüksek artışlar gözlenmesi olduğu Tablo 5'te gösterilmektedir.

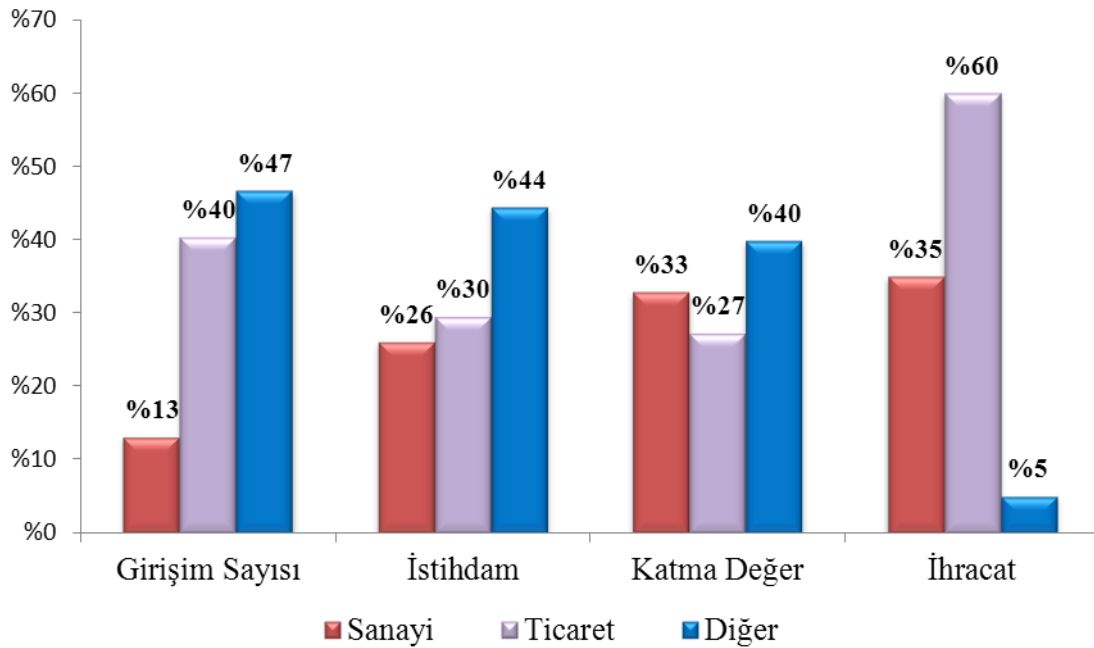
Tablo 5 - Seçilmiş Göstergeler Bakımından KOBİ'ler - Büyük İşletmeler Karşılaştırması

Gösterge	2003		2012		Nominal Değişim	
	KOBİ'ler	Büyük İşletmeler	KOBİ'ler	Büyük İşletmeler	KOBİ'ler	Büyük İşletmeler
İstihdam	5.249.903	1.424.065	9.517.367	3.042.100	%81,3	%113,6
Katma Değer (Milyon TL)	87.300	56.019	211.009	178.379	%141,7	%218,4
Ciro (Milyon TL)	503.411	244.879	1.742.351	1.008.198	%246,1	%311,7
Yatırımlar (Milyon TL)	24.605	15.507	76.363	67.070	%210,4	%332,5

Kaynak: TÜİK, YSHİ 2003-2012

KOBİ'lerin ekonomiye katkılarının ana sektör gruplarına göre incelenmesine imkân veren yegâne çalışma, YSHİ'dir. KOBİ'ler tarafından oluşturulan katma değer, istihdam ve ihracatın ana sektör gruplarına göre dağılımı Şekil 3'te yer almaktadır.

Şekil 3 - Ana Sektörlere Göre KOBİ'lere İlişkin Ekonomik Göstergeler

Kaynak: TÜİK, YSHİ 2012, GDTİ 2013

Buna göre, girişim sayısı açısından Ticaret sektörünün yaklaşık üçte biri sayıdaki Sanayi sektörü işletmeleri, Ticaret sektörü ile neredeyse aynı miktarda istihdam oluşturmakta ve katma değer açısından ise Ticaret sektörünü geride bırakmaktadır. Diğer yandan, Ticaret sektörü KOBİ'lerinin, Sanayi sektörü KOBİ'lerinden yaklaşık iki kat fazla ihracat yaptıkları görülmektedir.

Sektörlerin işgücü verimliliğini karşılaştırmak amacıyla hesaplanan FMKD tutarları, Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6 - KOBİ'lerde Sektörel Bazda FMKD

Sektör (Nace Rev.2)	Ücretli Çalışan Başına FMKD (TL)	Çalışılan Saat Başına FMKD (TL)
D - Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	279.749	130
E - Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	75.036	35
L - Gayrimenkul Faaliyetleri	60.807	28
J - Bilgi ve İletişim	53.953	25
M - Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	50.799	24
B - Madencilik ve Taş Ocakçılığı	43.638	20
G - Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	32.891	15
Q - İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	32.688	15
H - Ulaştırma ve Depolama	31.874	15
C - İmalat	29.087	13
F - İnşaat	22.348	10
N - İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	21.694	10
P - Eğitim	19.762	9
I - Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	18.007	8

Kaynak: TÜİK, YSHİ 2012

2012 yılında verimlilik düzeylerinin en yüksek gözlemlendiği iki sektör olan ve Sanayi sektörü olarak sınıflandırılan Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Su

Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin toplam KOBİ'ler içerisindeki payı yalnızca % 0,16 seviyesindedir.

Büyük işletmeler ile KOBİ'lerin verimliliklerinin dönemsel olarak karşılaştırması amacıyla hesaplanan FMKD tutarları, Tablo 7'de yer almaktadır. Buna göre, özellikle mikro işletmeleri de içeren 1-19 çalışan sayısı aralığındaki işletmeler ile küçük, orta ölçekli ve büyük işletmeler arasındaki verimlilik farkları, hem ücretli çalışan başına hem de çalışılan saat başına FMKD bakımından 10 yıllık süreçte gittikçe açılmıştır. Bununla birlikte, 2012 yılı itibarıyla her iki gösterge bakımından da KOBİ'ler ile büyük işletmeler arasında yaklaşık 2 kat fark bulunmaktadır.

Tablo 7 - FMKD Bakımından KOBİ'ler - Büyük İşletmeler Karşılaştırması

Çalışan Sayısı	Ücretli Çalışan Başına FMKD			Çalışılan Saat Başına FMKD		
	2003	2012	% Değişim	2003	2012	% Değişim
1-19	26.175,9	24.401,3	-%6,8	11,4	11,3	-%1,1
20-49	26.427,4	32.101,0	%21,5	12,0	14,9	%24,1
50-99	29.992,7	34.691,9	%15,7	13,6	16,1	%18,1
100-249	29.758,2	39.106,5	%31,4	13,5	18,1	%34,1
KOBİ	27.255,2	30.165,7	%10,7	12,1	14,0	%15,4
> 250	39.362,3	58.684,4	%49,1	18,3	27,5	%50,6

Kaynak: TÜİK, YSHİ 2012

3.3 Türkiye’de KOBİ Politikası ve Kurumsal Altyapı

Türkiye’nin KOBİ politikasının ana hatlarını çizen ve KSEP 2015-2018’i birinci dereceden etkileyen temel doküman 10. Kalkınma Planı’dır. Planda Girişimciliğe ve KOBİ'lere ilişkin temel amaç, “*KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artırılarak ekonomik büyümeye katkısının yükseltilmesi*” olarak belirlenmiş ve bu kapsamda, “*öncelikle hızlı büyüyen veya büyüme potansiyeline sahip girişimler ile ürün, hizmet ve iş modeli açılarından yenilikçi KOBİ'lerin desteklenmesi*”nin esas olduğu ifade edilmiştir. KSEP’in hazırlanmasında ve uygulanmasında referans alınan diğer makro stratejik dokümanlar ise Orta Vadeli Programlar, Yıllık Programlar ve Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi’dir.

Gerek sayısal büyüklükleri ve gerekse de ekonomiye sağladıkları katkılar nedeniyle KOBİ'lerin doğmaları, büyümeleri, gelişmeleri ve hayatta kalmaları amacıyla, bugün hemen her ülkenin bir KOBİ politikası bulunmaktadır. Ülkeler bu politikalar kapsamında, KOBİ'lere destek ve hizmetler sunmakta ve onların rekabet güçlerini artıracak uygun faaliyetler kurgulamaktadır. Türkiye'de KOBİ politikasını tanımlayan temel doküman ise KSEP'tir. KSEP'in temel hazırlanma gerekçesi, KOBİ'lerle ilgili politikaların uygulanmasında ulusal düzeyde eşgüdümü sağlamaktır. Türkiye'de KOBİ politikasının oluşturulması ve uygulanması süreçlerinde yer alan başlıca kurumlar ve görevleri Tablo 8'de belirtilmektedir:

Tablo 8 - KOBİ Ekosistemini Oluşturan Kurumların Görevleri

KURUM/KURULUŞ	KOBİ EKOSİSTEMİNDEKİ GÖREVLERİ
Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Bilim, sanayi ve teknoloji alanında politika, strateji, plan ve programlar geliştirilmesi ve uygulanmasının sağlanması; yüksek katma değerli, ileri teknolojiye dayalı, verimli, çevreye duyarlı, dışa bağımlılığı azaltan, güvenli ve sürdürülebilir bir üretim yapısının oluşmasının sağlanması; üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi, başta KOBİ'ler olmak üzere girişimciliğe, yenilikçiliğe ve Ar-Ge çalışmalarına verilen desteklerle, ülke sanayisinin teknolojik altyapısının güçlendirilmesi ve rekabet güçlerinin artırılması.
Kalkınma Bakanlığı	Kalkınma planları ve yıllık programlarda yer alan KOBİ'lere ilişkin politikaların hazırlanması ve uygulanmasının koordine edilmesi; yerel istihdamın ve girişimciliğin geliştirilmesi çerçevesinde KOBİ'ler ile esnaf ve sanatkârların sorunlarına yönelik politikalar geliştirilmesi, kalkınma ajanslarının genel koordinasyonunun sağlanması.
Ekonomi Bakanlığı	İhracatın kalkınma planları ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ülke ekonomisi yararına düzenlenmesinin, desteklenmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması; serbest bölgelerin kurulması, yönetilmesi ve işletilmesi; yatırımlarda devlet yardımları mevzuatı çerçevesinde yatırım projelerini değerlendirerek uygun görülenlerin yatırım teşvik tedbirlerinden yararlanmasının sağlanması; teşvik tedbirlerinin uygulanması ve uygulanması; Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu'nun (YOİKK) sekreteryası faaliyetlerinin yürütülmesi.
Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	Esnaf ve sanatkârlara ilişkin politikaların, ilke ve hedeflerin belirlenmesi; bu kesime yönelik stratejiler geliştirilmesi; esnaf ve sanatkâr sicil kayıtlarıyla ilgili hizmetlerin yürütülmesi, Esnaf ve Sanatkâr Bilgi Sistemi ile MERSİS'in yönetimi.
Maliye Bakanlığı	Vergisel teşviklerin uygulanması.
AB Bakanlığı	AB mevzuatına uyum çalışmalarının izlenmesi ve koordinasyonu; iyi uygulama örneklerinin incelenmesi ve yaygınlaştırılması.
Hazine Müsteşarlığı	Devlet desteklerinin izlenmesi, KOBİ'lerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması ve Bireysel Katılım Sermayesi sisteminin

KURUM/KURULUŞ	KOBİ EKOSİSTEMİNDEKİ GÖREVLERİ
	etkinleştirilmesi.
KOSGEB	KSEP'in hazırlanması ve yürütülmesinin koordinasyonu; KOBİ'lere yönelik hizmet ve destekler sunulması.
Türk Standardları Enstitüsü (TSE)	KOBİ'lerin hizmet ve üretim standartlarının belirlenmesi ve yayınlanması için çalışmaların gerçekleştirilmesi, ihracat odaklı KOBİ'ler için önem teşkil eden uluslararası standartların hazırlanması ve ülkemizde yayınlanması için KOBİ'lerle işbirliği içinde çalışılması.
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)	Bilim ve teknoloji politikalarının geliştirilmesi; Ar-Ge faaliyetlerinin özendirilmesi, desteklenmesi, koordine edilmesi ve yürütülmesi.
Ekonomi Koordinasyon Kurulu	Devlet yardımları politikalarının tespitinde, uygulanmasında ve güncelleştirilmesinde koordinasyonun sağlanması.
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)	KOBİ'lere ilişkin politika ve proje geliştirme platformlarında görev alarak, Birliğin ve Birliğe bağlı odaların ve üyelerinin görüşlerinin ve katkılarının çalışmalara yansıtılması; sektör meclisleri oluşturarak sektörel sorunlara ilişkin araştırma ve çözüm geliştirme çalışmalarının yürütülmesi; KOBİ'lere yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerinin yürütülmesi.
Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK)	Esnaf ve sanatkarlara ilişkin politika ve proje geliştirme platformlarında görev alarak, üyelerinin görüşlerinin ve katkılarının çalışmalara yansıtılması; esnaf ve sanatkarlara yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerinin yürütülmesi.
Kalkınma Ajansları	İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) düzey 2 bölgelerindeki 26 ajans ile bölgesel çapta proje bazlı desteklerin uygulanması; bölge planlarının hazırlanması.
Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV)	Özel sektörün Ar-Ge ve teknolojik yenilik projelerine destek sağlanması.
Halk Bankası	Esnaf, sanatkar ve KOBİ'lere uygun koşullarda kredi sağlanması.
Türkiye İhracat Kredi Bankası (EXIMBANK) Anonim Şirketi (A.Ş.)	İhracata yönelik üretim yapan imalatçıların kredi, sigorta ve garanti programları ile desteklenmesi.
Kredi Garanti Fonu (KGF) A.Ş.	KOBİ'lerin bankalardan aldığı krediler için kredi kefalet hizmeti verilmesi.
Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri (TESKOMB)	Halk Bankası tarafından esnaf ve sanatkarlara kullandırılan krediler için kefalet hizmeti verilmesi.
KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı (GSYO) A.Ş.	KOBİ'lere sermaye katkısında bulunarak risklerine ortak olunması.

Not: KOBİ'lere sağlanan destek ve teşvikleri gösterir liste Ek'te yer almaktadır.

3.4 AB’de ve Dünya’da KOBİ’ler

3.4.1 AB ile ilişkiler bağlamında KOBİ’ler

Avrupa 2020 Stratejisi

Avrupa Komisyonu, AB ekonomisinin 2010 yılına kadar dünyanın en rekabetçi ve dinamik bilgi ekonomisi olmasını amaçlayan Lizbon Stratejisi’nin yerini alan “Avrupa 2020: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme İçin Avrupa Stratejisi”ni, 3 Mart 2010 tarihinde kabul etmiştir. AB’nin ekonomi ve kalkınma politikalarının ana hatlarını çizen AB 2020’deki üç temel öncelik aşağıda belirtilmektedir:

- Akıllı Büyüme: Bilgi ve yeniliğe dayalı bir ekonomi,
- Sürdürülebilir Büyüme: Daha verimli kaynak kullanan, yeşil ve rekabet edebilir bir ekonomi,
- Kapsayıcı Büyüme: Ekonomik, sosyal ve sınırsal anlamda bütünleşmeyi sağlayan yüksek istihdam ekonomisi.

Avrupa Komisyonu söz konusu strateji kapsamında, öncelik alanlarında ilerlemeyi sağlamak üzere 7 ana girişim önermiştir. Bunlar içerisinde AB KOBİ politikasını nispeten daha fazla ilgilendiren girişimler “Yenilikçilik Birliği”, “Verimli Kaynak Kullanan Avrupa” ve “Küreselleşme Çağı İçin Bir Sanayi Politikası” girişimleridir. AB 2020 stratejisinde yer alan hususlar, KSEP’in hedefleri ile uyumludur.

İşletmelerin ve KOBİ’lerin Rekabet Edebilirliği Programı (COSME)

AB’nin, AB 2020 stratejisini tanımlayan ana politikalardan biri olan “Küreselleşen Çağ için Sanayi Politikası” çerçevesinde ve AB ülkelerinde ekonomik faaliyette bulunan işletmelerin %90’ından fazlasını temsil eden KOBİ’lere atfedilen özel önem gereği, 2014-2020 yıllarını kapsayan COSME yürürlüğe konulmuştur.

Aralık 2013’te yürürlüğe giren AB’nin ilgili yönetmeliği ile başlayan COSME, 2007-2013 yılları arasında uygulanan “Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Programı”nın (CIP) alt bileşeni “Girişimcilik ve Yenilik Programı”nın (EIP) yerini almıştır.

KOBİ'lerin finansmana erişiminin artırılmasını, pazarlara erişiminin iyileştirilmesini, çerçeve koşulların geliştirilmesini ve girişimciliğin teşvik edilmesini amaçlayan COSME'nin bütçesi, 7 yıl için yaklaşık 2,3 Milyar Avro olarak belirlenmiştir.

Özellikle KOBİ'leri hedefleyen COSME kapsamında; mikro işletmelere, zanaatla ilgilenen işletmelere, tek çalışanlı işletmelere, liberal mesleklere ve sosyal işletmelere; potansiyel, yeni, genç ve kadın girişimcilere özel önem verilmektedir. Programda, finansmana erişim kapsamında KOBİ'lerin esnek ve kolay şartlarla kredi teminatlarına erişimini sağlayan kredi garantilerinin yanı sıra risk sermayesi yatırım şirketlerine yönelik destekler de bulunmaktadır.

KOSGEB, COSME'ye ilişkin katılım payının belirlenmesi ve ilgili diğer hususlarda, kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde Avrupa Komisyonu ile teknik müzakereleri yürütmekle görevli sorumlu kuruluş olarak yetkilendirilmiştir. Programa ilişkin anlaşmanın 16 Ekim 2014 tarihinde Brüksel'de imzalanması ve 18 Aralık 2014 tarihli ve 29209 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanması ile birlikte, Türkiye'nin AB ile KOBİ'lere yönelik ortak çalışmalarında süreklilik sağlanmıştır.

Avrupa İşletmeler Ağı (AİA)

2002-2006 yılları arasında yürütülen İşletmeler ve Girişimcilik için Çok Yıllı Programı kapsamında faaliyet gösteren Avrupa Bilgi Merkezi ve Yenilik Aktarım Merkezi yapıları, CIP ve EIP ile birlikte yeniden tasarlanmış, görev ve hedefleri birleştirilerek AİA adıyla yeni bir yapıya dönüştürülmüştür. KOBİ'lerin uluslararası pazarlara erişimlerini ve uluslararasılaşmalarını sağlamak amacıyla hizmet veren AİA'da Türkiye, 7 konsorsiyum ile yer almıştır.

AİA faaliyetleri çerçevesinde, KOBİ'lere yönelik bilgilendirme hizmetleri sunulmakta, eğitim-seminerler düzenlenmekte, işbirliği tekliflerine yönelik çalışmalar yapılmakta ve eşleştirme etkinlikleri düzenlenmektedir. AİA ülke koordinasyonu, 2008 yılından itibaren KOSGEB tarafından yürütülmektedir.

AİA, 2015-2020 döneminde COSME altında hizmet verecektir. Bu kapsamda COSME döneminde, KOBİ'lerin AB nezdindeki çalışmalara erişimlerinin ve işbirliklerinin artırılmasına yönelik olarak Türkiye'nin daha fazla sayıda konsorsiyum ile programa katılımı hedeflenmektedir.

Avrupa Küçük İşletmeler Yasası

Avrupa Komisyonu KOBİ'lerin büyümesi için en uygun ortamı yaratmayı, AB tarafından oluşturulan tüm politikalarda KOBİ'lerin ihtiyaçlarını ön planda tutmayı amaçlayan “Avrupa Küçük İşletmeler Yasası”nı 25 Haziran 2008 tarihi itibarıyla yürürlüğe koymuştur. Yasa, Avrupa Komisyonu’nun KOBİ’lerin AB ekonomisindeki merkezi rolünü kabul etmesi yönündeki siyasi iradesini yansıtmakta ve ilk defa AB için KOBİ’lere yönelik kapsamlı bir politika çerçevesi belirlemektedir. Avrupa Küçük İşletmeler Yasası, 10 temel ilkeyi içermektedir.⁶

Türkiye’de, Avrupa Küçük İşletmeler Yasası’nda belirlenmiş ilkelerle ilgili ilerlemeleri izlemekle sorumlu ulusal koordinatör kuruluş, KOSGEB’dir.⁷ Ayrıca Türkiye, Doğu Balkan ülkeleri ile birlikte “Avrupa Küçük İşletmeler Yasası’nın Uygulanması Projesi”nde de yer almaktadır. Proje sonucunda 2012 yılında yayımlanan “KOBİ Politika Endeksi: Batı Balkanlar ve Türkiye 2012 Raporu”nda, Türkiye’nin Avrupa Küçük İşletmeler Yasası prensiplerini uygulama konusunda iyi bir ilerleme kaydettiği ve genel olarak raporun kapsamına giren üyelik sürecindeki sekiz ekonominin ortalamasının üzerinde bir performansa sahip olduğu belirtilmiştir. 2016 yılında yayımlanması planlanan, 2015 yılı KOBİ Politikası Endeksi hazırlık çalışmaları ise KOSGEB koordinasyonunda ilgili kurum/kuruluşlar ile işbirliği içerisinde sürdürülmektedir. 2015-2018 KSEP kapsamında yürütülecek faaliyetlerin belirlenmesinde AB Küçük İşletmeler Yasası da dikkate alınmıştır.

Rekabetçilik ve Yenilik Sektör Operasyonel Programı (CISOP)

AB ve Türkiye'nin mali işbirliği çerçevesinde ve Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında, 2007-2013 döneminde uygulanan Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı sonrasında, IPA II Döneminde ve 2014-2020 döneminde uygulanmak üzere Rekabetçilik ve Yenilik Sektör Operasyonel Programı 10. Kalkınma Planı ile uyumlu olarak BSTB tarafından hazırlanmıştır. Program ile belirlenen 3 temel destek alanı; Özel Sektörün Geliştirilmesi, Bilim, Teknoloji ve Yenilik ile Kapasite Geliştirmek’tir. Bu kapsamda aşağıdaki konularda hazırlanacak projelere AB kaynaklı destek sağlanacaktır.

⁶ Konu hakkında detaylı bilgiye KOSGEB internet sitesinden ulaşılabilir.

⁷ 05 Haziran 2011 tarihli ve 27955 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2011/6 sayılı “Avrupa Küçük İşletmeler Yasası Prensipleri” hakkındaki Başbakanlık Genelgesi uyarınca.

- Sanayi altyapısının geliştirilmesi; KOBİ'lerin desteklenmesi,
- Kümelenme, ağ oluşturma ve KOBİ'lerin küresel piyasalarda rekabetçiliğinin artırılması,
- Hizmet sektörünün, yaratıcı endüstrilerin altyapısının desteklenmesi ve geliştirilmesi,
- KOBİ'lerin finansmana erişiminin desteklenmesi ve finansal araçların çeşitlendirilmesi,
- Araştırma kapasitesinin güçlendirilmesi; Ar-Ge ve yenilik altyapısının geliştirilmesi,
- Ar-Ge ve yeniliğin ticarileştirilmesi; Teknoloji transferinin teşvik edilmesi; Sosyal yenilik projelerinin desteklenmesi,
- Üniversite-sanayi işbirliğinin desteklenmesi

Horizon (Ufuk) 2020

AB Çerçeve Programları, Avrupa'nın bilim, teknoloji politika ve uygulamalarının uyumlaştırılması amacıyla oluşturulan topluluk programlarıdır. İlki 1984 yılında başlatılmış olup, bu programlar dünyanın en yüksek bütçeli sivil araştırma programlarıdır. Çerçeve programlar, Avrupa'nın araştırma ve teknoloji geliştirme kapasitesinin güçlendirilmesi, üniversite-sanayi işbirliğinin teşvik edilmesi, AB üye ülkeleri, AB aday ülkeleri ve AB'nin işbirliği yaptığı diğer ülkeler ile AB politikalarına ilişkin farklı alanlardaki işbirliklerinin geliştirilmesi amacıyla yürütülmektedir. Programlar, uluslararası ortaklıklar yolu ile geleceğin teknolojilerine yön verilmesi amacıyla oluşturulmuştur.

2007-2013 yıllarını kapsayan süreçte AB 7. Çerçeve Programı yürütülmüştür. Avrupa Birliği'nin yeni dönem araştırma ve yenilik çerçeve programı olan Horizon 2020 ise 2014-2020 yılları arasında Avrupa Komisyonu tarafından yürütülecektir.

Yaklaşık 80 Milyar Avro bütçeli programın bileşenlerinden biri olan “Endüstriyel Liderlik ve Rekabetçilik” altında “KOBİ'lerde Yenilikçilik” alanı yer almaktadır. Bu alan ile KOBİ'lerin inovasyon potansiyelinin geliştirilmesine destek verilerek yeni fikirlerin hızlı ve etkin bir şekilde pazara aktarılması amaçlanmakta ve uzun vadede ise Avrupa'nın endüstriyel rekabetçiliğinin artması, ekonomik büyüme ve istihdam olanaklarının geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

KOBİ'lere Yönelik Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve AB'ye Bildirime İlişkin Ulusal Yükümlülükler

23 Ekim 2010 tarihli ve 27738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6015 sayılı Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun’un 4. maddesi uyarınca Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kurulu kurulmuştur. Kurul, Türkiye ile AB arasındaki anlaşmalara uygun olarak devlet desteklerinin ilke ve esaslarını belirlemek ve bunlarla ilgili mevzuatı hazırlamak, devlet desteklerinin uygunluğunu incelemek, izlemek ve denetlemek ve uygulama sonuçlarını, desteği verenlerden temin ederek Avrupa Komisyonuna ve ilgili mercilere gerekli bildirimleri yapmakla görevli ve yetkili kılınmıştır.

Söz konusu kanunun yayımlanmasını müteakip, 2011 yılında “Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kurulunun Görev ve Yetkileri ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik” çıkarılarak Kurul’un görev ve yetkileri ortaya konmuştur. 2014 yılında ise, “Devlet Destekleri Bilgi Sistemine Veri Aktarılması Hakkında Yönetmelik” Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 30 Haziran 2014 tarihinde Hazine Müsteşarlığı tarafından, söz konusu yönetmeliğin 5. ve geçici 1. maddeleri gereğince Devlet Destekleri Bilgi Sistemine veri aktaracak kurum ve kuruluşlar ile uygulamalarına esas teşkil eden mevzuat listesi yayımlanmıştır.

Son olarak, 1 Ocak 2015 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile 6015 sayılı Kanun kapsamında, devlet desteklerinin bildirimi ve denetlenmesine ilişkin yönetmeliklerin yürürlüğe konulması 31 Aralık 2015 tarihine kadar ertelenmiştir.

3.4.2 Ülke ekonomileri açısından KOBİ’ler

Türkiye’nin katılım müzakerelerine devam ettiği AB, KOBİ’leri Avrupa ekonomisinin belkemiği olarak görmektedir. 2013 yılında AB28’de 21,5 milyon KOBİ faaliyet göstermiştir.⁸ 88.8 Milyon çalışan istihdam eden AB KOBİ’leri, yaklaşık 3,7 Trilyon Avro katma değer oluşturmuştur. Başka bir deyişle 2013 yılında her 100 işletmeden 99’unu oluşturan Avrupalı KOBİ’ler, her 3 çalışandan 2’sini istihdam etmiş ve katma değerini %58’ini üretmiştir. Bu büyüklük, AB28 gayrisafi yurtiçi hasılasının %28’ine denk gelmektedir.

⁸ Bu rakama, NACE Rev.2 sınıflamasına göre A, O, P, Q, R, S, T, U sektörleri dâhil değildir.

AB örneğinde olduğu gibi, ülkelerin KOBİ performanslarının karşılaştırılmasında uluslararası düzeyde kullanılan temel göstergeler, KOBİ'lerin tüm işletmeler içerisindeki payı, KOBİ'lerin istihdamdaki payları ve KOBİ'ler tarafından oluşturulan katma değerdir. AB ve seçilmiş diğer bazı ülkelere ilişkin KOBİ bilgileri Tablo 9'da yer almaktadır. Buna göre, Türkiye'den yaklaşık 7 kat daha fazla KOBİ'nin faaliyet gösterdiği AB28 KOBİ'lerinde, Türkiye'nin yaklaşık 9 katı çalışan istihdam edilmektedir.

Tablo 9 - AB ve Seçilmiş Diğer Bazı Ülkelere İlişkin KOBİ Bilgileri

Ülke	Referans Yıl	KOBİ Sayısı	KOBİ'lerde İstihdam (Milyon Kişi)	KOBİ'ler Tarafından Oluşturulan Gayri Safi Katma Değer (Milyon Avro)
AB28	2013	21,571 Milyon	88,844	3.667
ABD	2011	18,2 Milyon	48,7	3.300
Japonya	2012	3,9 Milyon	33,5	-
İsrail	2011	370 Bin	1,2	45
İtalya	2013	3,7 Milyon	11,5	459
İspanya	2013	2,4 Milyon	7,6	281
Hollanda	2013	802 Bin	3,6	189
Norveç	2013	282 Bin	1	156,2
Brezilya	2011	4,2 Milyon	23,3	600
Rusya	2011	1,7 Milyon	11,4	700
Hindistan ⁹	2011	24,5 Milyon	73	-
G. Kore*	2012	3,35 Milyon	13,06	-

Kaynak: Yıllık Avrupa KOBİ'leri Raporu 2013/2014; * Güney Kore KOBİ İdaresi (SMBA)

AB ve seçilmiş diğer bazı ülkelere ilişkin KOBİ'lerin ölçeksel dağılımları Tablo 10'da yer almaktadır. Buna göre ölçeksel dağılım açısından, gelişmiş ülkelerde genellikle küçük işletmeler ile orta ölçekli işletmelerin ağırlığının daha yüksek olduğu görülmektedir. Tablo 10'un yorumlanmasında ülkeler tarafından kullanılan KOBİ tanımlarındaki farklılıklar da göz önünde bulundurulmalıdır.

⁹ Hindistan KOBİ Bakanlığı 2013-2014 Faaliyet Raporuna göre ise ülkede 46,7 Milyon KOBİ faaliyet gösterirken, bu işletmelerde 106 Milyon çalışan istihdam edilmektedir.

Tablo 10 - AB ve Seçilmiş Diğer Bazı Ülkelere İlişkin Ölçeksel KOBİ Dağılımı

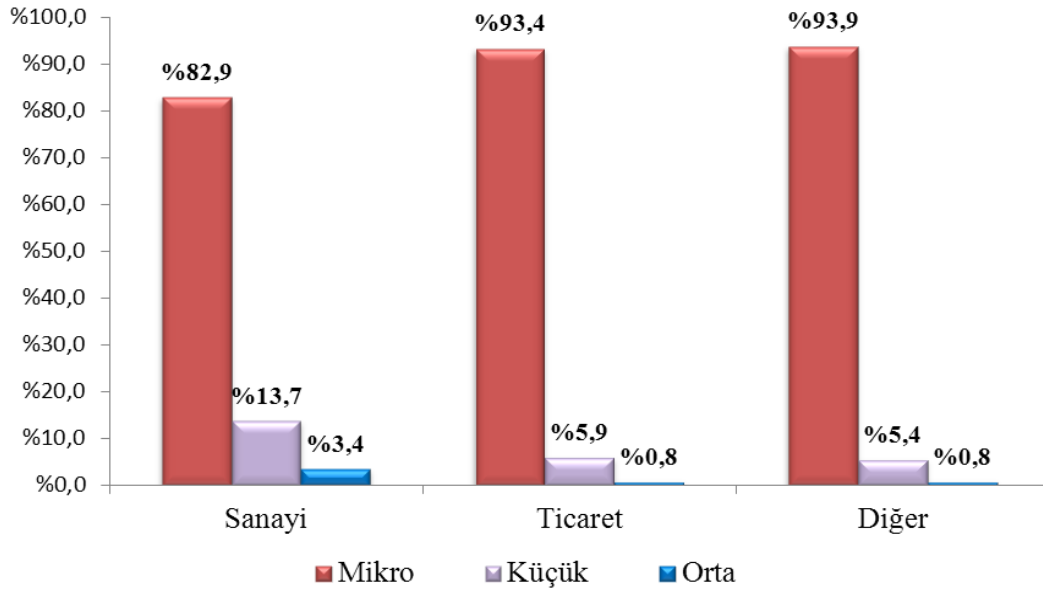
Ülke	Referans Yıl	Mikro (%)	Küçük (%)	Orta (%)
AB28	2013	92,6	6,4	1,0
ABD	2011	95,4	3,8	0,8
Japonya	2012	79,2	18,3	2,5
İtalya	2013	94,9	4,6	0,5
İspanya	2013	94,5	4,8	0,6
Hollanda	2013	93,8	5,2	1,0
İsrail*	2012	86,0	10,8	3,2
Norveç*	2010	81,6	16,1	2,3
Rusya*	2012	95,8	3,9	0,3
G. Kore**	2012	87,1	10,1	2,8

Kaynak: Yıllık Avrupa KOBİ'leri Raporu 2013/2014,

* İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) Skorbordu - KOBİ'ler ve Girişimcilerin Finansmanı 2014

** SMBA

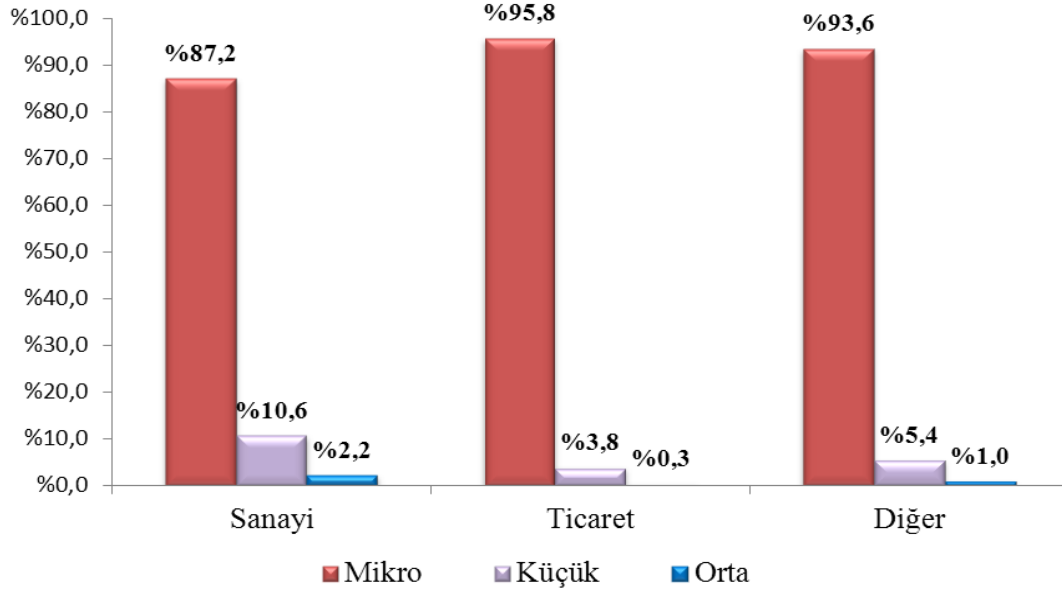
AB'de faaliyet gösteren KOBİ'lerin 2013 yılı itibarıyla sektörel dağılımları dikkate alındığında; Sanayi sektörü KOBİ'lerinin (NACE Rev.2 B-E) tüm KOBİ'ler içerisindeki payı, %10,4 iken, Ticaret sektörü KOBİ'lerinin (NACE Rev.2 G) tüm KOBİ'ler içerisindeki payı ise %28,5'tir. AB KOBİ'lerinin ana sektör gruplarına ve ölçeklerine göre dağılımı Şekil 4'de yer almaktadır.

Şekil 4 - Ana Sektörlere ve Ölçeklerine Göre AB KOBİ'leri

Kaynak: Yıllık Avrupa KOBİ'leri Raporu 2013/2014

Benzer sektörel ve ölçeksel sınıflandırma ile İş Kayıtları 2013 yılı verisi kullanılarak elde edilen Türkiye'ye ilişkin dağılım ise Şekil 5'de yer almaktadır.

Şekil 5 - Ana Sektörlere ve Ölçeklerine Göre Türk KOBİ'leri

Kaynak: TÜİK, İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları 2013

Şekil 4 ve Şekil 5 birlikte değerlendirildiğinde; AB'de Sanayi sektöründeki mikro işletmelerin KOBİ'ler içerisindeki payı %82,9 ve küçük işletmelerin KOBİ'ler içerisindeki payı %13,7'dir. Türkiye'de ise bu oranlar sırasıyla %87,2 ve %10,6'dır. Bu çerçevede, Türkiye açısından özellikle Sanayi sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerin ölçeklerinin büyütülmesine duyulan ihtiyaç belirginleşmektedir. Ticaret sektörü için de, aynı şiddette olmamakla birlikte benzer bir yorum yapılabilir.

4. GZFT ANALİZİ VE STRATEJİK ALANLARIN BELİRLENMESİ

4.1 GZFT Analizi

KOBİ'lerin güçlü ve zayıf yönlerinin ortaya çıkarılması ve KOBİ ekosistemi kapsamında dış çevreden kaynaklanan fırsatlar ile tehditlerin belirlenmesine yönelik yürütülen 3 aşamalı analiz¹⁰ sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Güçlü Yönler

- Esnek üretim yapılarına sahip olmaları,
- Karar alma ve iş yapma süreçlerinin hızlı olması,
- Pazar ve teknoloji değişikliklerine hızlı uyum sağlayabilmeleri,
- Girişimci olmaları,
- Yüksek büyüme motivasyonları ve geleceğe ilişkin hayallerinin varlığı,
- Büyümek için risk almaktan kaçınmamaları,
- Fırsatları takip etme konusunda istekli olmaları,
- Yeniliklere açık olmaları,
- Yöneticilerin personel ile yakın iletişim kurmaları,
- Büyük miktarlarda yatırım yapmadan önce küçük iş paketleriyle yeni pazarların tepkilerini ölçebilmeleri,
- Müşteriler ile yakın iletişimde olmaları nedeniyle faaliyette bulundukları yerel pazarları iyi tanımaları,
- Piyasadaki talepleri ve müşteri isteklerini iyi algılayabilmeleri, ürün çeşitliliklerini bu doğrultuda sağlayabilmeleri,
- Hızlı üretim yapıp, zamanında teslim etmeleri,
- Maliyet ve fiyat avantajı sağlayabilmeleri,
- Uzmanlaştıkları alanlarda teknik bilgi ve deneyime sahip olmaları.

Zayıf Yönler

- Finansmana erişimde zorlanmaları,
- İşletme yönetiminde ihtiyaç duydukları profesyonel yönetici ihtiyacını karşılayamamaları,
- Kurumsallaşamamaları,

¹⁰ Detayları 2.2 Yöntem ve Süreç bölümünde açıklanmaktadır.

- Ortaklığa ve işbirliklerine açık olmamaları,
- Nitelikli işgücü bulma ve maliyetlerini üstlenme konularında sıkıntı çekmeleri,
- Teknolojik gelişmeleri ve yenilikleri yakından takip edip uygulayamamaları,
- Tanıtım ve pazarlama konusundaki eksiklikleri,
- Aile şirketleri yapısından kaynaklanan sorunları çözememeleri,
- Marka oluşturma bilinç ve kapasitesinin yerleşmemiş olması,
- Devlet desteklerine erişimde zorlanmaları,
- Düşük kapasite ile düşük verimlilikte çalışmaları,
- Sermaye birikimlerinin teknolojiye yatırım için yeterli olmaması,
- Uluslararası alanda iş ve ticaret yapabilme olanaklarının kısıtlı olması,
- Ar-Ge, yenilik ve sınai mülkiyet hakları konularında farkındalık ve bilgi düzeylerinin yeterli olmaması,
- Ar-Ge sonuçlarının ticarileştirilmesi, yenilik ve tasarım konularında yetersiz kalmaları
- Ölçek ekonomisinden yararlanamamaları,
- Yüksek katma değerli ürünlerde sınırlı üretim kabiliyeti,
- İşletme ve yönetim fonksiyonlarının gereği gibi yerine getirilmesi konusunda bilgi eksikliklerinin bulunması,
- Dış pazarları araştırma konusunda bilgiye erişimlerinin sınırlı olması,
- Proje hazırlama kapasitelerinin düşük olması,
- Kamu ihalelerini takip ve bu ihalelere teklif verme konularında yetersiz kalmaları,
- Enerji verimliliği uygulamaları konusunda yeterli bilince sahip olmamaları,
- Sermaye piyasası araçlarından yeterince haberdar olmamaları,
- Alacak tahsilatında güçlük çekmeleri.
- Genç nüfusun sanayi ihtiyaçlarına duyarlı ve nitelikli olarak eğitilememesi,
- Mesleki ve teknik eğitime yeterli önem verilmemesi,
- Farklı kurumlar tarafından alınan benzer içerikli belgeler nedeniyle işgücü ve zaman kayıplarının yaşanması,
- İmalat sanayiinin GSMH'deki payının azalması,
- İstihdam ve vergi yüklerinin yurt dışı pazarlarda rekabete yönelik dezavantaj oluşturması,
- Uygun yatırım alanları konusunda rehberlik hizmetleri sunulmaması,
- E-devlet uygulamalarının yeterince yaygınlaşmamış olması,
- KOBİ'lere yönelik politika üreten ve uygulayan kurumlar arası koordinasyonsuzluk,
- Destek sağlayıcı kuruluşların program değerlendirme sistemlerindeki eksiklikler,

- KOBİ'lere yönelik destek programlarının değerlendirilmemesi,
- Kayıt dışı çalışan işletmelerin ortaya çıkardığı haksız rekabetin KOBİ'lere olumsuz etkileri,
- Kamu-Üniversiteler ve KOBİ'ler arasındaki işbirliği eksiklikleri,
- AVM, mağaza zincirleri, büyük şirketler ve küresel şirketlerin KOBİ'lere yönelik oluşturdukları rekabet dezavantajı,
- KOBİ istatistiklerinin, politika belirleyicilerin ihtiyaçlarını karşılayamaması,
- KOBİ'lerin kamu alımlarından yeterince yararlanamamaları,
- Kadın istihdamının yetersiz olması,

Fırsatlar

- Genç nüfusun varlığı,
- Üniversite sayısının artması ve üniversite araştırma merkezleri ile sanayi arasındaki işbirliği faaliyetleri,
- KOBİ'lerin finansmana erişiminde yeni finansal araçların varlığı,
- Kredi garanti ve girişim sermayesi sistemlerinin varlığı,
- Destek sağlayıcı ulusal kurum/kuruluşların bulunması,
- AB kaynaklı ve diğer yurt dışı kaynaklı fonların varlığı,
- KOBİ'lere ulusal politika dokümanlarında özel önem verilmesi,
- Bilişim teknolojilerinin getirdiği imkanlarla küresel değer zincirlerine entegrasyon imkanları,
- E-ticaret imkânlarının yaygınlaşması,
- KOBİ danışmanlık sisteminin oluşturulması,
- Kamu kaynaklı desteklerde sektörel, bölgesel odaklanmalara gidilmesi,
- Bankacılık kesiminin KOBİ'lere özel önem vermesi.

Tehditler

- Küresel rekabetin hızlanması ile üretim ekseninin doğuya kayması sonucu Çin ve Güney Asya ülkelerinden ucuz ithalat yapılması,
- Üretimde dışa bağımlılığın artması (Ara malı ithalatı),
- Enerjide dışa bağımlılık ve yüksek enerji maliyetleri,
- AB ile Amerika Birleşik Devletleri arasında imzalanması planlanan Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşması'nın Türk KOBİ'lerine getirebileceği olumsuz etkiler,

- Komşu ülkelerde yaşanan istikrarsızlıkların KOBİ'lerin ihracatını olumsuz etkilemesi.

4.2 Stratejik Alanlar

GZFT analizinden çıkan zayıf yönlerin güçlü yönlere dönüştürülmesi, çevreden kaynaklanan tehditlerin giderilmesi ve güçlü yönlerin fırsatlardan yararlanacak şekilde kullanılması amaçlarıyla 5 adet stratejik alan belirlenmiştir.

1. KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artırılması ve büyümelerinin sağlanması
2. KOBİ'lerin ihracat kapasitelerinin artırılarak uluslararasılaşma düzeylerinin yükseltilmesi
3. İş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi sürecinde KOBİ'lerin gözetilmesi
4. KOBİ'lerin Ar-Ge ve yenilik kapasitelerinin geliştirilmesi
5. KOBİ'lerin finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması

KOBİ'lerin temel sorunları ile bu sorunların ilişkili oldukları stratejik alanlar Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11 - Temel Sorunlar ve İlişkili Oldukları Stratejik Alanlar

Zayıf Yönler/Tehditler	Stratejik Alanlar
İşletme yönetiminde ihtiyaç duydukları profesyonel yönetici ihtiyaçlarını karşılayamamaları	Stratejik Alan 1: KOBİ'lerin Rekabet Güçlerinin Artırılması ve Büyümelerinin Sağlanması
Kurumsallaşamamaları	
Ortaklığa ve işbirliklerine açık olmamaları	
Nitelikli işgücü bulma ve maliyetlerini üstlenme konularında sıkıntı çekmeleri	
Tanıtım ve pazarlama konusundaki eksiklikleri	
Aile şirketleri yapısından kaynaklanan sorunları çözememeleri	
Marka oluşturma bilinç ve kapasitesinin yerleşmemiş olması	
Düşük kapasite ile düşük verimlilikte çalışmaları	

Zayıf Yönler/Tehditler	Stratejik Alanlar
Ölçek ekonomisinden yararlanamamaları	
Yüksek katma değerli ürünlerde sınırlı üretim kabiliyeti	
İşletme ve yönetim fonksiyonlarının gereği gibi yerine getirilmesi konusunda bilgi eksikliklerinin bulunması	
Proje hazırlama kapasitelerinin düşük olması	
Enerji verimliliği uygulamaları konusunda yeterli bilince sahip olmamaları	
Genç nüfusun sanayi ihtiyaçlarına duyarlı ve nitelikli olarak eğitilememesi	
Mesleki ve teknik eğitime yeterli önem verilmemesi	
Kamu kaynaklarının ve yatırımlarının, ülkenin kalkınmasında kritik öneme sahip imalat sanayii dışındaki sektörlere kayması, imalat sanayiinin GSMH'deki payının azalması	
Kadın istihdamının yetersiz olması	
Uluslararası alanda iş ve ticaret yapabilme olanaklarının kısıtlı olması	Stratejik Alan 2: KOBİ'lerin ihracat kapasitelerinin artırılarak uluslararasılaşma düzeylerinin yükseltilmesi
Dış pazarları araştırma konusunda bilgiye erişimlerinin sınırlı olması	
Küresel rekabetin hızlanması ile üretim ekseninin doğuya kayması sonucu Çin ve Güney Asya ülkelerinden ucuz ithalat yapılması	
İstihdam ve vergi yüklerinin yurt dışı pazarlarda rekabete yönelik dezavantaj oluşturması,	
Devlet desteklerine erişimde zorlanmaları	Stratejik Alan 3 İş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi sürecinde KOBİ'lerin gözetilmesi
Kamu ihalelerini takip ve bu ihalelere teklif verme konularında yetersiz kalmaları	
Farklı kurumlar tarafından alınan benzer içerikli belgeler nedeniyle işgücü ve zaman kayıplarının yaşanması	
İstihdam ve vergi yüklerinin yurt dışı pazarlarda rekabette dezavantaj oluşturması	
Uygun yatırım alanları konusunda rehberlik hizmetleri sunulmaması	
E-devlet uygulamalarının yeterince yaygınlaşmamış olması	

Zayıf Yönler/Tehditler	Stratejik Alanlar
KOBİ'lere yönelik politika üreten ve uygulayan kurumlar arası koordinasyonsuzluk	
Destek sağlayıcı kuruluşların program değerlendirme sistemlerindeki eksiklikler	
Kayıt dışı çalışan işletmelerin ortaya çıkardığı haksız rekabetin KOBİ'lere olumsuz etkileri	
KOBİ istatistiklerinin, politika belirleyicilerin ihtiyaçlarını karşılayamaması	
KOBİ'lerin kamu alımlarından yeterince yararlanamamaları	
Teknolojik gelişmeleri ve yenilikleri yakından takip edip uygulayamamaları	Stratejik Alan 4 KOBİ'lerin Ar-Ge ve yenilik kapasitelerinin geliştirilmesi
Sermaye birikimlerinin teknolojiye yatırım için yeterli olmaması	
Ar-Ge, yenilik ve sınai mülkiyet hakları konularında farkındalık ve bilgi düzeylerinin yeterli olmaması	
Ar-Ge sonuçlarının ticarileştirilmesi, yenilik ve tasarım konularında yetersiz kalmaları	
Kamu-Üniversiteler ve KOBİ'ler arasındaki işbirliği eksiklikleri	
Finansmana erişimde zorlanmaları	Stratejik Alan 5 KOBİ'lerin finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması
Sermaye piyasası araçlarından yeterince haberdar olmamaları	
Alacak tahsilatında güçlük çekmeleri	

5. STRATEJİK ALAN VE HEDEFLER

5.1 Stratejik Alan 1– KOBİ’lerin Rekabet Güçlerinin Artırılması ve Büyümelerinin Sağlanması

Mevcut Durum

Bir ülkede; ekonomik büyüme ve istihdam artışının temel kaynağı özel sektörün gelişimi olup, rekabet gücü yüksek bir ekonomi oluşturulabilmesi ve kalkınmanın sürdürülebilir kılınması için ekonominin lokomotifi olan KOBİ’lerin gelişme ve büyümelerinin sağlanabilmesi ve rekabet güçlerinin artırılması gerekmektedir. Küreselleşme, şiddeti giderek artan bir rekabet baskısı olarak kendini KOBİ’ler üzerinde hissettirmektedir. Bu süreçte, gerekli tedbirleri almayan ülkelerin, ekonomilerinde ciddi sıkıntılar ve daralmalar görülmeye başlanmıştır.

Ülkelerin ekonomik rekabet güçlerinin karşılaştırılması amacıyla küresel rekabet endeksi çalışması Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından her yıl düzenli olarak yürütülmektedir. 2014 - 2015 Raporuna göre Türkiye’nin rekabet edebilirlik puanı 7 üzerinden 4,5 olup, bu puan ile Türkiye 144 ülke arasında 45. sırada yer almaktadır.

Raporda rekabet gücü sıralamasında ilk sırayı İsviçre, ikinci sırayı Singapur ve üçüncü sırayı ise ABD almıştır. Bu ülkeleri sırasıyla Finlandiya, Almanya, Japonya, Hong Kong, Hollanda, İngiltere ve İsveç izlemiştir. Ülkelerin kalkınmışlık aşamalarına göre yapılan 3’lü grupta ise Türkiye, “Faktör Odaklı” ülkelerin önünde ve fakat “İnovasyon Odaklı” ekonomilerin gerisinde, “Verimlilikten, İnovasyon Odağına Geçiş” ekonomileri arasında yer almıştır.

Belirlenen 3 alt endeks ve 12 gösterge bakımından Türkiye’nin skoru ve genel ülke sıralamasındaki konumu Tablo 12’de yer almaktadır. Buna göre, Türkiye’nin “İnovasyon Odaklı” ekonomiler arasına girebilmesi için pek çok gösterge bakımından mesafe kaydetmesine ihtiyaç duyulurken, ilerleme kaydedilmesi gereken en önemli konunun “Emek Piyasalarının Etkinliği” olduğu görülmektedir.

Tablo 12 - Küresel Rekabet Endeksinde Türkiye'nin Konumu

Gösterge	Sıralama	Skor
KÜRESEL REKABET ENDEKSİ	45	4.5
Alt Endeks A - Temel Gereklilikler	56	4.8
1. Bileşen: Kurumsal Yapı	64	3.9
2. Bileşen: Altyapı	51	4.6
3. Bileşen: Makroekonomik İstikrar	58	4.8
4. Bileşen: Sağlık ve Temel Eğitim	69	5.8
Alt Endeks B - Etkinlik Artırıcılar	45	4.4
5. Bileşen: Yüksek Öğretim ve Eğitim	50	4.7
6. Bileşen: Ürün Piyasalarının Etkinliği	43	4.6
7. Bileşen: Emek Piyasalarının Etkinliği	131	3.5
8. Bileşen: Finansal Piyasaların Gelişmişliği	58	4.2
9. Bileşen: Teknolojik Altyapı	55	4.3
10. Bileşen: Pazar Büyüklüğü	16	5.3
Alt Endeks C - İnovasyon Faktörleri	51	3.9
11. Bileşen: İş Dünyasının Gelişmişlik Düzeyi	50	4.3
12. Bileşen: İnovasyon	56	3.4

Kaynak: WEF, Küresel Rekabet Endeksi 2014 - 2015 Raporu

Günümüzde tüm işletmelerin amacı kârlarını ve piyasa değerlerini maksimize etmektir. Bir işletmenin piyasa değerini ve kârlılığını yükseltebilmesi, büyük oranda büyümesine; KOBİ'lerin sağlıklı büyüebilmeleri ise, kurumsallaşmalarına bağlıdır. Hemen her ülkede tüm işletmelerin %90'ından fazlasını oluşturan mikro ölçekteki işletmelerin büyük bir çoğunluğu aile işletmeleri hüviyetindedir. KOSGEB tarafından 24 Haziran 2014 tarihinde düzenlenen "KOBİ'lerde Kurumsallaşma ve Markaya Yönlendirme" konulu çalıştayda, aile şirketlerinin yaşadıkları temel sorunlara ilişkin aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- Şirketin aile ilişkilerinden bağımsız yönetilememesi,
- Ailevi konuların işle karıştırılması,
- Yönetim kurulu kültürünün oturtulamaması,
- Aile değerlerinin gelecek nesillere aktarılamaması,
- Çocukların yönetime hazırlanmasında kariyer planlaması yapılmaması,
- Ailenin vizyonu ile şirketin vizyonu arasında bir ortak payda yaratılamaması,

- Çabuk karar alınıp vazgeçilmesi,
- Uzun soluklu stratejik planlar yapılmaması,
- Aile ve şirket açısından risk yönetimi yapılmaması,
- Ailenin giderleri ile şirketin kasasının ayırlamaması,
- Büyüyen aile işletmelerinde, aile içinden gelen yöneticiler ile aile dışından gelen profesyonellerin doğru kurumsal yönetim ilişkileri kuramamaları.

Bu bulgular, KOBİ'ler tarafından kurumsallaşmanın yeterince önemsenmediğini göstermektedir. Dolayısıyla bu alanda atılması gereken ilk adımlar, kurumsallaşma ile kazanabileceklerinin KOBİ'lere anlatılması olmalıdır. Günümüzde, ülkeler tarafından kullanılan KOBİ tanımlarının tamamına yakınında çalışan sayısı ve mali kıstaslar dikkate alındığından, aile işletmelerine ilişkin uluslararası düzeyde istatistiklere erişmek mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla bu alanda ulusal düzeyde yürütülecek çalışmalar ile elde edilecek bilgiler oldukça kıymetlidir.

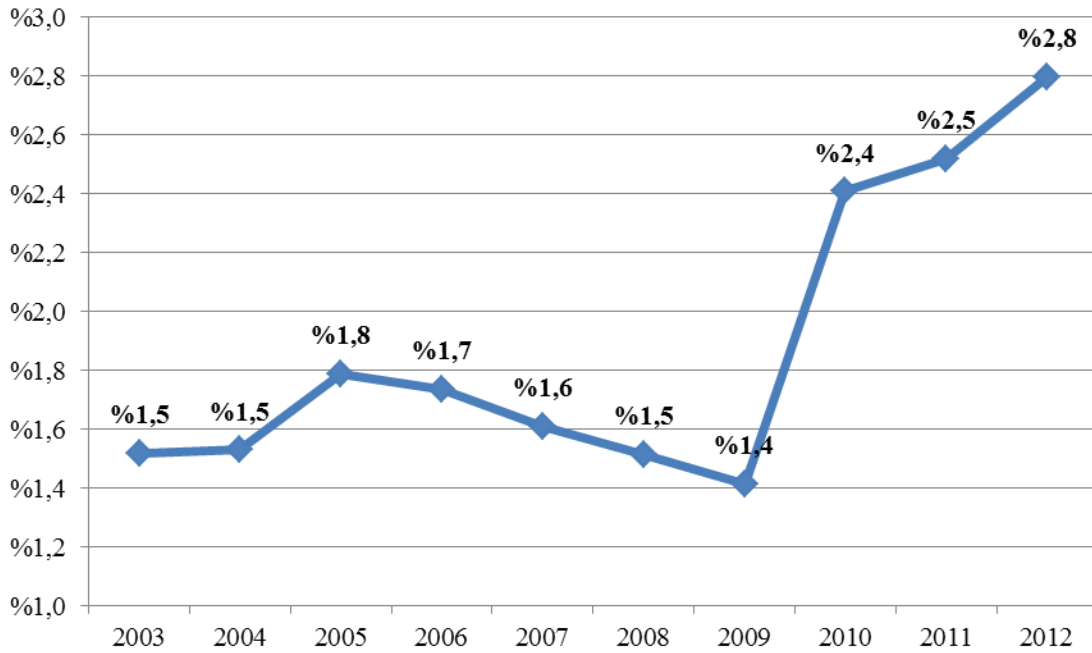
KOBİ'lerin rekabet avantajı elde edebilme yollarından birisi de yerel veya uluslararası düzeyde marka olmaktır. Markalaşmanın sadece bir sertifikasyon veya reklam/pazarlama meselesi olmadığı; kârlılığı artıracak, büyümeyi hızlandıracak ve uzun vadeli inşa süreci gerektiren kapsamlı bir yapı olduğu KOBİ'lere anlatılmalıdır. Söz konusu farkındalık artırma faaliyetlerini sonuca dönüştürebilmek maksadıyla, KOBİ'lerin kurumsallaşmalarına ve markalaşmalarına yönelik farklı destek mekanizmalarının geliştirilmesi de önemli bir gerekliliktir.

Küresel rekabet ortamında KOBİ'lerin ayakta kalabilmelerini ve büyüyebilmelerini sağlayacak bir diğer yöntem de verimliliği artırmaktır. Bunu sağlayabilmek içinse, gerek toplam verimlilik, gerekse de işletme verimliliği açısından ulusal düzeyde bütüncül bir verimlilik yönetimine ihtiyaç duyulmaktadır. 10. Kalkınma Planı'nda da, KOBİ'ler ile büyük işletmeler arasında bir verimlilik farkı bulunduğu belirtilmekte ve ekonomideki verimliliği artırmak için hem sektör içi verimlilik düzeylerinin, hem de yüksek verimlilik düzeyine sahip sektörlerin istihdam paylarının artırılması gerektiği vurgulanmakta ve her iki enstrüman açısından da imalat sanayiinin özel bir öneme sahip olduğu ifade edilmektedir. Bu açılardan, Verimlilik Stratejisi ve Eylem Planı'nın ve 10. Kalkınma Planı öncelikli dönüşüm programlarından "Üretimde Verimliliğin Artırılması Programı"nın uygulanmasına başlanmış olmasının, KOBİ'lere önemli faydalar sağlayacağı düşünülmektedir.

Büyük işletmeler ile KOBİ'ler arasındaki verimlilik farkını kapatmanın bir yolu da, KOBİ'leri kuracakları işbirlikleri ile büyütmek ve ölçek ekonomisinden faydalanarak üretimdeki verimliliklerini ve kârlılıklarını artırmaktır. Bugün dünyanın en büyük çok uluslu şirketleri arasında bile çeşitli işbirlikleri ve birleşmeler yapılırken, küçük kalarak rekabet etmek KOBİ'ler için her geçen gün zorlaşmaktadır. KOBİ'lerin ortak iş ve proje geliştirmelerinin güçlendirilmesi ile ortak tedarik ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi konularında duyulan ihtiyaç, 10. Kalkınma Planı'nda da vurgulanmıştır. Bu açıdan KOBİ'lerin işbirliği yapmalarını ve ortak çalışma kültürü kazanmalarını sağlamak bu stratejik alan kapsamında ele alınmıştır.

10. Kalkınma Planı'nda KOBİ'lere ilişkin önem taşıyan konular arasında sayılan diğer hususlar, işletmelerin yönetim süreçlerinin iyileştirilmesi, ömürlerinin uzatılması ile verimlilik ve ölçek sorunlarının çözümüdür. Bu kapsamda Sanayi ve Hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren, 20-249 çalışanı olan KOBİ'lerin, Sanayi ve Hizmet sektörlerindeki tüm işletmeler içerisindeki payına ilişkin 2018 yılı hedefi %4'tür. Söz konusu göstergeye ilişkin hesaplanan 2003-2012 dönemi rakamları Şekil 6'da yer almaktadır.

Şekil 6 - 20-249 Çalışanı Olan KOBİ'lerin Yıllara Göre Tüm İşletmeler İçerisindeki Payları

Kaynak: TÜİK, YSHİ 2003-2012

Buna göre, 20-249 çalışanı olan, Sanayi ve Hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin, Sanayi ve Hizmet sektörlerindeki tüm işletmeler içerisindeki payı, 2012 yılında 2003 yılı değerinin yaklaşık 2 katına çıkmıştır.

Ülkeler ekonomik olarak büyümeden, kalkınmamaktadır. Ancak her ekonomik büyüme de kalkınmayı garanti etmemektedir. Dolayısıyla kalkınmanın amacı sadece ekonomik büyüme ile sınırlandırılmaz. Kalkınmanın temel amacı, ilgili ülkedeki insanların yaşam kalitelerinin artırılmasıdır. Bununla birlikte kalkınma tanımının bu noktaya gelmesi tarihsel açıdan bir anda gerçekleşmemiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda tüm dünyada gözlenen hızlı büyüme performanslarının ekolojik denge üzerinde yarattığı sorunların ve kalkınma ile çevre arasındaki etkileşimin farkına, ancak 1960'lı yılların sonunda varılmıştır. Bugün kalkınmanın sürdürülebilir kılınması için benimsenen anlayışa göre ise, insan ve doğa arasında bir denge kurulmalı, doğal kaynaklara zarar vermeden, kaynakların bilinçli olarak tüketilmesini sağlayarak gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasına ve kalkınmasına imkân verecek şekilde bugünün ve geleceğin yaşamı, birlikte planlanmalıdır. Bu açıdan sürdürülebilir kalkınma için, kamu ve özel sektör karar alma süreçlerinde sosyal, ekonomik ve çevresel amaçlar ile hedeflerin entegrasyonu ve dengeli bir şekilde ele alınması gerekmektedir.

Son yıllarda hem AB hem de OECD tarafından Yeşil Büyüme (Green Growth) kavramına büyük önem verilmekte ve bu kapsamda pek çok çalışma yürütülmektedir. Bu çalışmalardan biri olan KOBİ'ler ve Yeşil Büyüme Stratejisi (SMEs and Green Growth) isimli OECD dokümanında, KOBİ'lerin Yeşil Büyüme konusundaki gayretlere tamamıyla iştirak etmelerinin ve ilerlemeyi sağlayacak politika değişikliklerinden faydalanmalarının sürdürülebilir kalkınma için anahtar rol oynayacağı belirtilmektedir. Bu açıdan KOBİ'lerin ulusal ve uluslararası mevzuata uyum yeteneklerinin artırılması, sürdürülebilir kalkınma ve büyüme için özel olarak gayret sarf edilmesi gereken konulardan biridir.

Ulusal düzeyde kalkınmanın en önemli gereksinimlerinden ve aynı zamanda kurumsallaşmayı amaçlayan KOBİ'lerin en çok ihtiyaç duydukları hususlardan birisi de niteliği artırılmış beşeri sermayedir. 10. Kalkınma Planı'nda da beşeri sermayenin geliştirilmesi konusu, genç nüfusa sahip Türkiye açısından önümüzdeki dönem, bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. KOBİ'lerin kurumsallaşmalarına, markalaşmalarına ve verimlilik düzeylerinin yükseltilmesine katkı

sağlamak üzere KOBİ işveren ve çalışanlarının niteliklerinin yükseltilmesi bu stratejik alan kapsamında ele alınan konulardan bir diğeridir.

Kadınların sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamdaki rolünün güçlendirilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önem arz etmekle birlikte, orta ve uzun vadeli ulusal hedeflere ulaşılabilmesi bakımından da kadınların işgücüne katılım oranının artırılması, önemli bir iktisadi gerekliliktir. Bu husus 10. Kalkınma Planı'nda da, 2023 yılında dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer alma hedefinin, işgücü potansiyelinin ancak yarısını harekete geçirebilen bir ekonomik yapıyla başarılmasının mümkün olmadığı ve nüfusun daha büyük bir bölümünün üretim sürecine katılması gerektiği şeklinde ifade edilmektedir. TÜİK tarafından yayımlanan “İstatistiklerle Kadın, 2014” haber bülteninde;

- Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 2013 yılında, Türkiye’de 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus içerisinde istihdam oranı %45,9 olup, bu oran erkeklerde %65,2, kadınlarda ise %27,1’dir. AB üye ülkelerinin istihdam oranı incelendiğinde; 2013 yılında kadın istihdam oranının en yüksek olduğu ülke %72,5 ile İsveç iken en düşük olduğu ülke %39,9 ile Yunanistan’dır. AB28’de ortalama kadın istihdam oranı ise %58,8’dir.
- İşgücünün önemli bir göstergesi olan işgücüne katılma oranı, 2013 Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre Türkiye genelinde %50,8, kadınlarda %30,8, erkeklerde ise %71,5’tir. Eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı incelendiğinde, kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne daha fazla katıldıkları görülmektedir. Okur-yazar olmayan kadınların işgücüne katılım oranı %17,4, lise altı eğitilmiş kadınların işgücüne katılım oranı %26,3, lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %32,1, mesleki veya teknik lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %39,3 iken yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %72,2’dir.

Ayrıca TÜİK’in “Girişimcilik, 2013” haber bültenine göre, Türkiye genelinde işveren olarak çalışan kadınların oranı %8 iken, erkeklerin oranı ise %92’dir. İstihdam edilenlerin işteki durumlarına ve cinsiyetlerine göre dağılımları ise Tablo 13’te yer almaktadır. Buna göre, 2013 yılında istihdam edilen her 100 kadından yaklaşık 32’si ücretsiz aile işçisiyken, aynı rakam erkeklerde sadece 4,5’tir. Dolayısıyla, gerek işveren gerekse de çalışan olarak KOBİ’lerde kadın istihdamını artırıcı politikaların ve destek programlarının hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Tablo 13 - İşteki Durumuna Göre İstihdam Edilenler ve Cinsiyet Oranı

	Ücretli/Yevmiyeli			İşveren			Kendi Hesabına			Ücretsiz Aile İşçisi		
Yıllar	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Kadın	%51,6	%54,3	%56,6	%1,2	%1,3	%1,2	%11,7	%10,8	%10,7	%35,4	%33,7	%31,5
Erkek	%65,8	%66,5	%67,3	%6,8	%6,5	%6,1	%22,6	%22,3	%22,1	%4,9	%4,6	%4,5
Toplam	%61,7	%62,9	%64,1	%5,2	%5,0	%4,6	%19,4	%18,9	%18,7	%13,7	%13,2	%12,6

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketi, 2013; TÜİK, İstatistiklerle Girişimcilik, 2012 - 2013

Yapılan pek çok uluslararası çalışma, diğer işletmeler ile karşılaştırıldığında, hızlı büyüyen işletmelerin gerek sağladıkları istihdam artışı, gerekse de yenilik yaratma kapasiteleri bakımından hemen her ülke ekonomisi açısından seçkin bir kesim oluşturduklarına işaret etmektedir. Bu açıdan destek, teşvik ve hibe yoluyla işletmelere sağlanacak kamu kaynaklarından öncelikli olarak bu yüksek potansiyele sahip kesimin faydalandırılması önemli bir gerekliliktir.

Öncelikli olarak desteklenmesi gereken bir diğer kesim de 10. Kalkınma Planı'nda altı sıklıkla çizildiği üzere imalat sanayii KOBİ'leridir. Plan'da sanayi sektörünün güçlendirilmesinin, hem verimlilik artışının desteklenmesi, hem de ulusal büyüme performansının artırabilmesi açısından önem arz ettiği ve ayrıca 2023 ihracat hedeflerinin gerçekleştirilmesi bakımından da güçlü bir imalat sanayiine ihtiyaç duyulduğu ifade edilmektedir. Ana Sektör Gruplarına Göre KOBİ'ler Arası Dağılım Tablo 14'te yer almaktadır.

Tablo 14 - Ana Sektör Gruplarına Göre KOBİ'ler Arası Dağılım

Ana Sektör Grubu	Girişim Sayısı				İstihdam				Ciro			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Sanayi	%13,1	%13,1	%13,1	%13,0	%25,3	%26,6	%26,0	%26,0	%22,7	%24,0	%25,5	%24,8
Ticaret	%42,4	%40,5	%40,8	%40,4	%34,4	%30,8	%30,6	%29,5	%56,8	%54,7	%53,4	%53,8
Diğer	%44,5	%46,4	%46,1	%46,6	%40,3	%42,6	%43,4	%44,5	%20,5	%21,2	%21,1	%21,4
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Kaynak: TÜİK, Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri Haber Bültenleri, 2011 - 2014

Buna göre 2009 - 2012 döneminde ülkemizde faaliyet gösteren KOBİ'lerin ortalama %13,1'i sanayi sektöründe faaliyet göstermiştir. Sanayi sektörü KOBİ'lerinin toplam KOBİ istihdamı içerisindeki payı ortalama %26 ve KOBİ'lerin toplam cirosu içerisindeki payı ise ortalama

%24,3'tür. Sanayi sektörü içerisindeki temel sektör olan İmalat sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerin diğer sektör KOBİ'leri ile ciro ve istihdam açısından karşılaştırması Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15 - KOBİ'lerde İşletme Başına Ciro ve İstihdam

Yıl	İşletme Başına İstihdam		İşletme Başına Ciro (TL)	
	İmalat	Diğer Sektörler	İmalat	Diğer Sektörler
2009	5,6	2,6	652.770	395.155
2010	6,6	2,9	869.346	483.003
2011	6,6	2,9	1.004.350	522.828
2012	7,0	3,1	1.082.717	597.968

Kaynak: TÜİK, Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri Haber Bültenleri, 2011 - 2014

Buna göre 2009 – 2012 döneminde, İmalat sektörü KOBİ'leri diğer sektör KOBİ'lerine göre ortalama iki kat daha fazla istihdam ve ciro yaratmıştır.

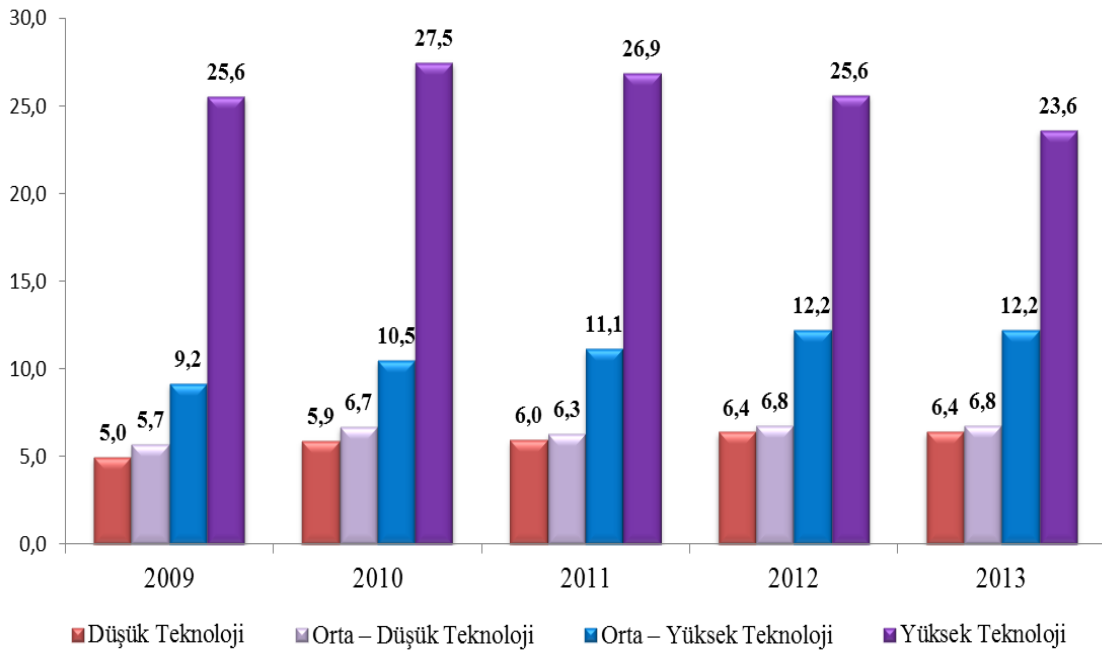
Sanayinin belirli bir plan dâhilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesi amaçlarıyla, mal ve hizmet üretmek üzere kurulan Organize Sanayi Bölgeleri'nin (OSB) ilki 1962 yılında Bursa'da faaliyete geçmiştir. 12 Nisan 2000 tarihli ve 24021 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgesi Kanunu ile OSB'ler ile ilgili olarak mevzuat altyapısı yürürlüğe girmiş ve 2015 yılı Ocak ayı itibarıyla faaliyette bulunan OSB sayısı 280'e çıkmıştır. Ayrıca, ağırlıklı olarak yapı kooperatifleri vasıtasıyla uygulamaya konulan ve daha çok tamirat ve imalatla uğraşan küçük işletmelerin yer aldığı, altyapı hizmetleri ile idare binası, çırak okulu, satış dükkânı gibi sosyal kurumlarla donatılmış işyeri toplulukları olan Küçük Sanayi Siteleri (KSS) aracılığıyla da KOBİ'lerin ortak hareket kabiliyetleri artırılmaktadır. Bu kapsamda, KSS'lerde gelişimlerini tamamlayan işletmelerin, büyük işletmelere dönüşmeleri ve organize sanayi bölgelerinde yer almaları hedeflenmektedir. 2015 yılı Ocak ayı itibarıyla biten KSS sayısı 457'ye ulaşmıştır.

BSTB tarafından, ilgili yılın OSB yatırım programında yer alan kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak olan OSB'lere ve ileri teknoloji kullanan ihtisas OSB'lere talepleri halinde arsa, altyapı ve genel idare giderleri kredisi, diğer yörelerdeki OSB'lere ise altyapı ve genel idare giderleri kredisi verilmektedir. Ayrıca, 6215 sayılı kanunla 4562 sayılı kanuna eklenen geçici 9'uncu madde kapsamındaki illerde yer alan OSB'lerde yatırım yapan, asgari 10 kişilik istihdam şartını sağlayan katılımcılara, illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeks

değerlerine göre %50 ile %100 arasında değişen oranlarda indirimli olarak arsa temin edilmektedir. Söz konusu uygulamanın süresi 12/04/2015 tarihinden itibaren Bakanlar Kurulu Kararı ile iki yıl daha uzatılmıştır. İlaveten, OSB Tüzel Kişiliği ve OSB'lerde yer alan işletmeler Kurumlar Vergisi, Emlak Vergisi, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi, Katma Değer Vergisi, Bina İnşaat Harcı ve Yapı Kullanma İzni Harcı, Tevhid ve İfraz İşlem Harcı gibi pek çok açıdan muafiyetler yoluyla desteklenmektedir.

Son yıllarda kaynakların sanayi sektöründen, rekabet baskısının sınırlı olduğu dış ticarete konu olmayan sektörlerle yönelmesinin ve imalat sanayiinin toplam katma değer içerisindeki payının düşmesinin, orta-uzun vadede potansiyel büyüme oranını olumsuz yönde etkileyebilecek kritik bir gelişme olarak görülmesi nedeniyle ve kaynakların üretken alanlara yönlendirilmesi kapsamında hızlı büyüyen KOBİ'ler ile imalat sanayii KOBİ'lerinin öncelikli olarak desteklenmesi gerekmektedir. Söz konusu sektör içerisinde de özellikle yüksek teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'lerin önceliklendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Zira söz konusu işletmeler, hem istihdam hem de ciro açısından diğer teknoloji seviyelerinde faaliyet gösteren işletmelere göre ekonomiye daha fazla katkı sağlamaktadır. Bu katkı, KOSGEB tarafından TÜİK'ten temin edilen bir veri seti kapsamında, Şekil 7 ve Şekil 8'de gösterilmektedir.

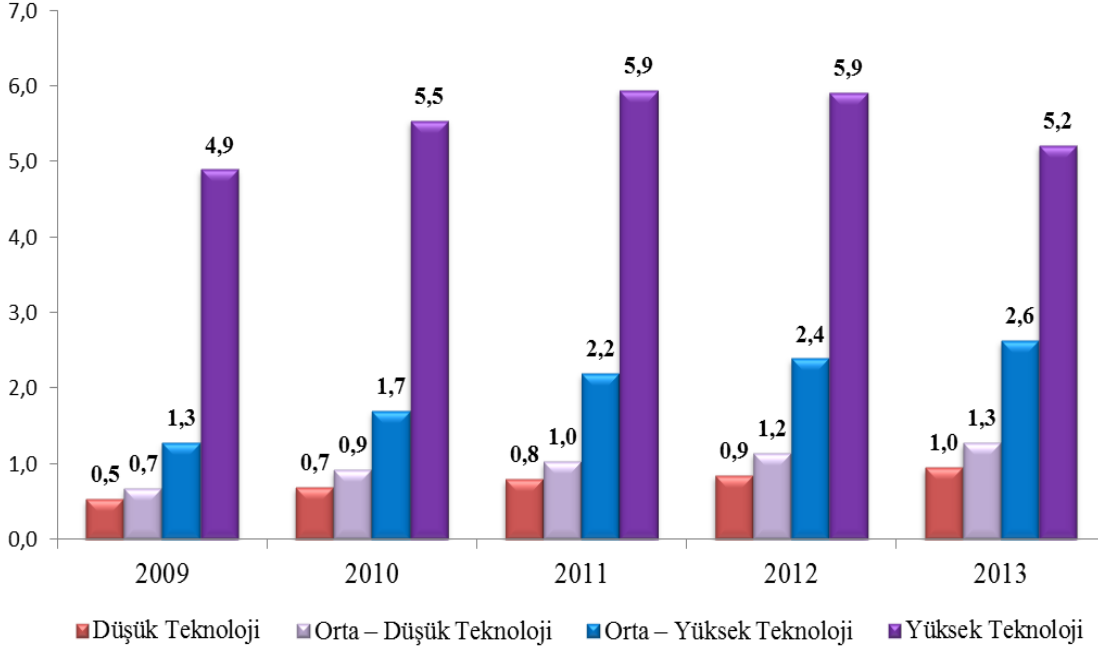
Şekil 7 - Teknoloji Seviyesine Göre KOBİ Başına Ortalama Çalışan Sayısı

Kaynak: TÜİK, YSHİ 2009-2013

Buna göre, yüksek teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ’lerde son 5 yıldaki ortalama çalışan sayısı, düşük teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ’lerin 4 katından fazladır.

Şekil 8 - Teknoloji Seviyesine Göre KOBİ Başına Ortalama Ciro (Milyon TL)

Kaynak: TÜİK, YSHİ 2009-2013

Son 5 yılda, yüksek teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ’ler ile düşük teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ’ler arasında ortalama ciro açısından oluşan fark, istihdama oranla daha da yüksektir. Buna göre, ilk grubun KOBİ başına ortalama ciro rakamı, 2. grubun 7 katından fazladır.

Şekil 7 ve Şekil 8’den çıkan bir diğer önemli sonuç ise orta yüksek teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ’lerde hem ortalama çalışan sayısı hem de ciro açısından son 5 yılda sürekli bir artış gözlemlenmiştir.

Açıklanan nedenlerle birinci stratejik alan kapsamında belirlenen hedefler aşağıda sıralanmaktadır.

Hedefler

1. KOBİ’lerin kurumsallaşmalarının, markalaşmalarının sağlanması ve verimlilik düzeylerinin yükseltilmesi
2. KOBİ’lerde ortak iş ve proje geliştirme kültürünün yaygınlaştırılması
3. Sürdürülebilir kalkınma ve büyüme için KOBİ’lerin ulusal ve uluslararası mevzuata uyum yeteneklerinin artırılması
4. KOBİ’lerde beşeri sermayenin geliştirilmesi amacıyla KOBİ işveren ve çalışanlarının niteliklerinin yükseltilmesi
5. İmalat sanayii KOBİ’lerinin öncelikli olarak desteklenmesi

5.2 Stratejik Alan 2– KOBİ’lerin İhracat Kapasitelerinin Artırılarak Uluslararasılaşma Düzeylerinin Yükseltilmesi

Mevcut Durum

Bir ülke ekonomisinin kişi başına gelir düzeyi bakımından belirli bir seviyeye ulaştıktan sonra orada sıkışıp kalması ve üst gelir grubunda yer alan ülkeler seviyesine çıkamaması hali, ekonomi literatüründe “Orta Gelir Tuzağı” olarak adlandırılmaktadır. Orta gelir tuzağından çıkış amacıyla uygulanabilecek makro politikalardan biri de ihracat odaklı büyüme stratejisi izlemektir. 2014-2018 döneminde Türkiye’nin uygulayacağı büyüme stratejisi, “*Verimlilik artışı ve sanayileşmenin hızlandırılması yoluyla ihracata dayalı, özel sektör öncülüğünde, rekabetçi üretim yapısının geliştirilmesi*” olarak 10. Kalkınma Planı’nda belirlenmiştir. Ayrıca, 2007-2012 döneminde sergilenen ekonomik büyüme performansının kaynağını oluşturan temel unsurlardan biri de, özel tüketim ve sabit sermaye yatırım harcamaları ile birlikte ihracattır. Bu kapsamda, 2023 yılında Türkiye’nin dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer alması hedefinin en önemli sacayaklarından birini oluşturan 500 Milyar Dolarlık ihracat hedefine ulaşılması noktasında ve Türkiye’nin uzun dönemli kalkınma perspektifinin hayata geçirilmesi bakımından, geçtiğimiz on yılda yakalanan ciddi ihracat ivmesinin, önümüzdeki yıllarda da artırılması önemli bir gerekliliktir.

“2023 yılında 500 milyar dolar ihracata ulaşarak Türkiye’nin dünya ticaretinde lider ülkeler arasında yer alması” stratejik vizyonu ile yürürlüğe giren 2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı’nda; pazar payı, yatırım-altyapı, çevre, teknoloji, işbirlikleri, finansman, insan kaynağı, mevzuat ve izleme ve değerlendirme olarak belirlenen ve ihracatın üretimden malın teslimine kadar her aşamasını kapsayıcı nitelikte olan 9 eylem alanı ve ihracatçı işletmelerin

imkânlarını genişletmeyi amaçlayan 19 stratejik hedef bulunmaktadır. Bu kapsamda, KSEP kapsamındaki 2. stratejik alana ilişkin hedeflerin belirlenmesi sürecinde söz konusu ulusal makro politika dokümanına uyum gözetilmiştir.

Uluslararasılaşma (Internationalization) kavramı kısaca, “Bir işletmenin yurt dışı pazarlara açılma ve uluslararası faaliyetlere girmesi” olarak tanımlanabilir. Tanımda geçen açılımın içe dönük olması durumunda ithalat ve dışa dönük olması durumunda ihracat faaliyetleri ortaya çıkmaktadır. Literatürde, KOBİ’lerin uluslararasılaşmasına yönelik aşamalı yaklaşım öngören teoriler bulunduğu gibi, küresel doğan KOBİ’lere ilişkin uluslararasılaşma modelleri de mevcuttur.

Özellikle küreselleşmenin hızlanması ve Bilgi-İletişim Teknolojileri’nde (BİT) sağlanan gelişmeler, KOBİ’lerin uluslararası pazarlarda faaliyette bulunabilme yeteneğini artırmıştır. Bu durum, Türkiye’de de KOBİ’lerin ihracattaki paylarına ve ihracat yapan KOBİ sayısına yansımıştır. Ana sektör gruplarına ve yıllara göre ihracat yapan KOBİ’ler, Tablo 16’da yer almaktadır.

Tablo 16 - Ana Sektör Gruplarına Göre İhracatçı KOBİ’ler

Yıl	İhracat Yapan KOBİ Sayısı				Önceki Yıla Göre Artış Oranı			
	Sanayi (B-E)	Ticaret (G)	Diğer	Toplam	Sanayi (B-E)	Ticaret (G)	Diğer	Toplam
2009	19.579	19.709	5.526	44.814	-	-	-	-
2010	19.820	20.173	5.777	45.770	%1,2	%2,4	%4,5	%2,1
2011	21.311	22.298	6.334	49.943	%7,5	%10,5	%9,6	%9,1
2012	23.094	23.965	6.640	53.699	%8,4	%7,5	%4,8	%7,5
2013	24.919	26.096	6.692	57.707	%7,9	%8,9	%0,8	%7,5

Kaynak: TÜİK, GDTİ 2009-2013

İhracat yapan KOBİ sayısı, hem Sanayi hem de Ticaret sektöründe, 5 yıllık süreçte her yıl artarak, 2013 itibarıyla yaklaşık 58 Bine ulaşmıştır. 2013 yılı için ihracatçı KOBİ’lerin tüm KOBİ’ler içerisindeki payı, %1,6’dır. 10. Kalkınma Planı’nda yer alan ihracat yapan KOBİ sayısı 2018 yılı hedefi ise 60 Bin’dir. KOBİ’ler tarafından yapılan ihracatın yıllara göre dağılımı Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17 - Yıllara Göre KOBİ'ler Tarafından Yapılan İhracat

Yıl	KOBİ'ler Tarafından Yapılan İhracat (Milyon Dolar)	Önceki Yıla Göre Artış Oranı	Toplam İhracat (Milyon Dolar)	Önceki Yıla Göre Artış Oranı	KOBİ'lerin Toplam İhracat İçerisindeki Payı
2009	60.675	-	101.394	-	%59,8
2010	68.169	%12,4	113.391	%11,8	%60,1
2011	80.262	%17,7	134.682	%18,8	%59,6
2012	95.278	%18,7	152.255	%13,0	%62,6
2013	89.751	-%5,8	151.570	-%0,4	%59,2

Kaynak: TÜİK, GDTİ 2009-2013

2010-2013 döneminde ülke ihracatında gözlenen yıllık değişimler ile KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilen ihracattaki yıllık değişimler arasında bir paralellik gözlenmektedir. Ancak 2013 yılında, ülke ihracatında küçük bir daralma gözlenirken (%0,4); aynı yıl için KOBİ'lerdeki azalmanın (%5,8) daha belirgin olduğu görülmektedir. Ölçeklerine göre ihracatçı KOBİ'ler Tablo 18'de yer almaktadır.

Tablo 18 - Ölçeklerine Göre İhracatçı KOBİ'ler

Yıl	Mikro		Küçük		Orta		KOBİ TOPLAM	
	KOBİ Sayısı	İhracat Tutarı (Milyon USD)	KOBİ Sayısı	İhracat Tutarı (Milyon USD)	KOBİ Sayısı	İhracat Tutarı (Milyon USD)	KOBİ Sayısı	İhracat Tutarı (Milyon USD)
2009	23.954	17.562	15.717	25.493	5.143	17.620	44.814	60.675
2010	23.229	18.552	17.170	27.866	5.371	21.752	45.770	68.169
2011	25.046	20.435	19.167	34.663	5.730	25.164	49.943	80.262
2012	27.207	31.376	20.195	36.942	6.297	26.960	53.699	95.278
2013	28.786	27.050	21.871	36.458	7.050	26.243	57.707	89.751

Kaynak: TÜİK, GDTİ 2009-2013

2009-2013 döneminde, her yıl için ihracatçı KOBİ'lerin yaklaşık yarısını mikro ölçekli işletmeler oluşturmaktadır. Aynı periyotta yapılan ihracat tutarı bakımından ise, KOBİ'ler arasında nispeten daha dengeli bir dağılımı gözlenmekle birlikte; küçük işletmelerin yaptıkları ihracat, toplam KOBİ ihracatının her yıl için ortalama %40'ını kapsamaktadır. Ayrıca 2013

yılı için KOBİ’lerde işletme başına ortalama ihracat tutarları; mikro ölçekli işletmelerde 0,9 Milyon Dolar, küçük işletmelerde 1,7 Milyon Dolar ve orta ölçekli işletmelerde ise 3,7 Milyon Dolardır.

Yukarıda açıklanan ve KOBİ’lerin ihracattaki paylarının hesabında dikkate alınan iki gösterge bakımından TÜİK tarafından yürütülen GDTİ çalışmasında, işletmelerin sadece çalışan sayıları dikkate alınmaktadır. Böyle bir hesaplama ile büyük holdinglerin yüz milyonlarca dolar ihracat yapan dış ticaret şirketleri, KOBİ olarak gibi kabul edilmektedir. Bu durum, Ticaret sektörü KOBİ’lerinin, Sanayi sektörü KOBİ’lerinin yaklaşık iki katı tutarında ihracat yapması sonucunu da (Bakınız Şekil 3) açıklamaktadır.

Benzer bir hesaplama, tüm idari kayıtlar üzerinden ve KOBİ tanımında kullanılan mali kıstaslar da dikkate alınarak, Girişimci Bilgi Sistemi (GBS) kapsamında gerçekleştirildiğinde ise, ihracat yapan KOBİ sayısında ve KOBİ’lerin ihracattaki payında önemli ölçüde azalmalar gözlenmektedir. Bu gerekçelerle TÜİK tarafından önümüzdeki yıllarda yürütülecek GDTİ çalışmalarında KOBİ’lerin sınıflandırılmasında mali kıstasların da dikkate alınması hususu büyük önem arz etmektedir.

KOBİ’lerin uluslararasılaşabilmeleri, doğrudan kendi ürettikleri mal veya hizmetleri ihraç ederek ya da küresel değer zincirlerine konumlanmak suretiyle de mümkündür. İkinci durumda, KOBİ’lerin zincirdeki halkalardan katma değeri yüksek olanlarda konumlanabilmeleri açısından, uluslararası rekabet gücü kazanmış büyük ölçekli işletmeler ile daha entegre çalışmaları, KOBİ’lerin ihracat kapasitelerini artıracaktır.

Gerek gelişmiş gerekse de gelişmekte olan pek çok ülkede ihracata başlama konusunda istekli olan KOBİ’lerde gözlenen en büyük eksiklik, bu alanda kamu tarafından sağlanan destek ve hizmetler hakkındaki farkındalık seviyesidir. Bu açıdan KOBİ’lerin uygulamadaki enstrümanlara ilişkin bilgi eksikliklerinin giderilmesi, öncelikle ele alınması gereken bir konudur. Özellikle mikro ve küçük işletmelerde, bilgi noksanlığından kaynaklanan cesaret eksikliği de gözlenmektedir. Türk KOBİ’lerinin bu açıdan bilgilendirilmeleri ve eğitilmeleri sonrasında duyacakları ihtiyaç ise doğru pazarlar ve doğru işletmeler ile eşleştirilmeleri olacaktır.

Bunların yanında, hâlihazırda ihracat yapan işletmeler açısından ve ihracatta sürekliliğin sağlanması bağlamında, KOBİ’lerde geliştirmesi gereken konular, “numuneye uygun mal gönderilmesi”, “malın zamanında teslimi” ve “kalitede standardizasyon”dur.

Türkiye’nin geleneksel ticaret ortağı olan AB’de KOBİ’lerin %42’si çeşitli şekillerde (ihracat, ithalat, doğrudan yabancı yatırım, uluslararası taşeronluk) uluslararasılaşırken; %25’i ihracat faaliyetinde bulunmakta; %13’ü ise AB dışı pazarlara ihracat yapmaktadır.

AB’de, KOBİ’lerin uluslararasılaşmalarına yönelik bir strateji, 2011 yılında yürürlüğe alınmıştır. “Küçük İşletmeler, Büyük Dünya (Small Business, Big World)” isimli bu stratejinin temel hedefi, AB KOBİ’lerinin faaliyetlerini AB dışı pazarlara genişletmeleridir. Söz konusu strateji kapsamında belirlenen detaylı hedefler ise aşağıda sıralanmaktadır:

- AB dışındaki pazarlara işlerini nasıl genişletebilecekleri konusunda KOBİ’lere erişilebilirliği kolay ve yeterli bilgiler sağlamak,
- Sunulan destek faaliyetlerinde eşgüdümü artırmak,
- Destek faaliyetlerinin maliyet açısından etkinliklerini (cost-effectiveness) artırmak,
- Destek hizmetlerindeki mevcut eksiklikleri gidermek,
- Tüm AB’ye üye ülke KOBİ’leri için eşit şartlar oluşturmak ve eşit katılım imkânları sağlamak.

Belirlenen bu hedeflere ulaşılabilmesi için kararlaştırılan altı faaliyet alanı aşağıda sıralanmaktadır:

1. Mevcut destek hizmetlerinin kapsamını ortaya koyarak, bu hizmetleri güçlendirmek,
2. KOBİ’lerin ihtiyaç duydukları bilgilere ulaşabilecekleri tek bir sanal kapı oluşturmak,
3. AB seviyesindeki destek mekanizmalarını daha istikrarlı hale getirmek,
4. KOBİ’lerin uluslararasılaşmalarına yönelik ağları ve kümeleri desteklemek,
5. Öncelikli pazarlara yönelik yeni faaliyetleri rasyonelleştirmek,
6. AB’nin mevcut dış politikalarını geliştirmek.

Çeşitli uluslararası raporlardan derlenen seçilmiş bazı ülkelere ilişkin KOBİ ihracat bilgileri, referans yılları ile birlikte Tablo 19’da yer almaktadır.

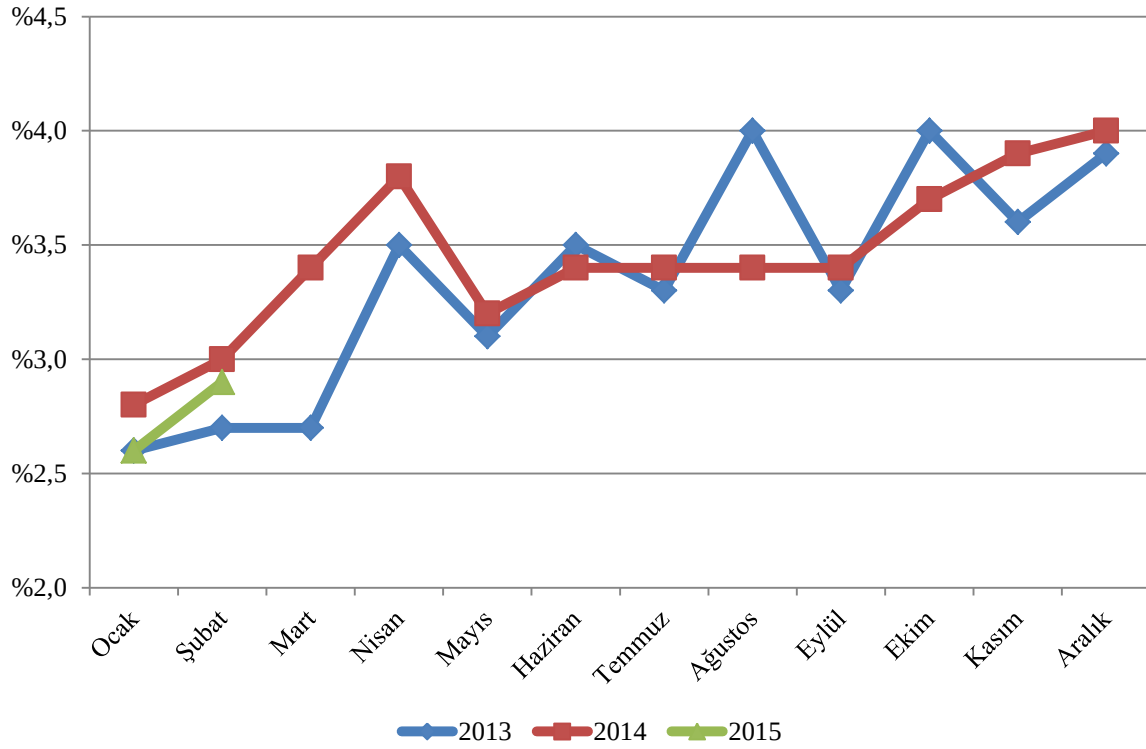
Tablo 19 - AB ve Seçilmiş Diğer Bazı Ülkelere İlişkin İhracat KOBİ Dağılımı

Ülke	İhracatçı KOBİ Sayısı	Toplam İhracat İçerisinde KOBİ'lerin Payı (%)
Almanya	345.200 (2010)	29,6 (2011)
İngiltere	198.300 (2011)	34,2 (2011)
Fransa	116.232 (2013)	38,0 (2011)
İtalya	188.915 (2011)	51,7 (2011)
İspanya	105.025 (2010)	46,2 (2011)
ABD	298.900 (2013)	32,6 (2013)
Kanada	114.975 (2011)	40,1 (2011)
Hindistan	-	40 (2006-2007)

Kaynaklar: Yıllık Avrupa KOBİ'leri Raporu 2013/2014; OECD Bir Bakışta Girişimcilik Raporu 2014; Kanada Temel KOBİ İstatistikleri Ağustos 2013; Birleşik Devletler Ticaret Görünümü 2013; Hindistan KOBİ Bakanlığı 2011-2012 Faaliyet Raporu

Tablo 19'da yer alan ülkeler ve Türkiye'nin 2013 yılı için ulaştığı ihracatçı KOBİ sayısı birlikte değerlendirildiğinde, 500 Milyar Dolarlık iddialı ihracat hedefine 2023 yılında ulaşılabilmesi noktasında, çok daha fazla KOBİ'nin ihracat yapabilir duruma getirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte hâlihazırda ihracatçı olan KOBİ'lerin de yeni pazarlara erişimlerini kolaylaştırmak ve pazar çeşitliliklerini artırmak, ihracatta sürekliliğin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

ISIC Rev.3 sınıflaması içinde yer alan ve imalat sanayi ürünlerini kapsayan teknoloji yoğunluğuna göre dış ticaret verileri, TÜİK tarafından aylık periyotlarla "Dış Ticaret İstatistikleri" haber bülteni ile yayımlanmaktadır. Buna göre Ocak-Aralık döneminde; 2013 yılında, 4,8 Milyar Dolar, 2014 yılında 5 Milyar Dolar yüksek teknolojili ürün ihracatı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu bültende ölçeksel herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Yüksek teknolojili ürün ihracatının imalat sanayii ürünleri ihracatı içerisindeki payının aylara göre değişimi Şekil 9'da yer almaktadır. Buna göre, hem 2013 hem 2014 yılında, Ocak ayında %2,5'un az üzerinde başlayan yüksek teknolojili ürün ihracatının yılsonuna doğru %4 seviyelerine kadar çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte, ihracat içerisinde orta-yüksek ve yüksek teknolojili imalat sanayii ürünlerinin payının yükseltilmesi, 10. Kalkınma Planı'nda belirlenen temel hedefler arasında yer almaktadır.

Şekil 9 - Aylara Göre Yüksek Teknolojili Ürün İhracatı Payı

Kaynak: TÜİK, GDTİ 2013

İhracat içerisinde orta-yüksek ve yüksek teknoloji imalat sanayii ürünlerinin payının yükseltilmesi için, öncelikle bu malların yurt içinde üretilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu konu, dördüncü stratejik alan kapsamında daha detaylı incelenecektir. Sonuç olarak, 10. Kalkınma Planı'nda yer alan *“KOBİ’lerin Ar-Ge, yenilik ve ihracat kapasiteleri geliştirilerek uluslararasılaşma düzeyleri artırılabacaktır.”* politikası çerçevesinde, ikinci stratejik alan kapsamında belirlenen hedefler aşağıda yer almaktadır.

Hedefler

1. İhracat yapmak isteyen KOBİ’lerin uluslararası pazarlara erişimlerinin artırılması
2. İhracatçı KOBİ’lerin yeni pazarlara erişimlerini kolaylaştırarak, pazar çeşitliliklerinin artırılması ve ihracatta sürekliliğin sağlanması
3. KOBİ’lerin ihracatında orta-yüksek ve yüksek teknoloji yerli ürünlerin payının artırılması

5.3 Stratejik Alan 3– İş ve Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Sürecinde KOBİ’lerin Gözetilmesi

Mevcut Durum

Küreselleşmenin hızlanması ile uluslararası piyasalar arasındaki sınırlar zayıflamış ve dünyanın tek ve büyük bir piyasaya dönüşüm süreci başlamıştır. Bu yeni dünyaya ilişkin ekonomik düzende çok uluslu büyük şirketlerden bazıları, birçok ülkeden daha güçlü ekonomik aktörler haline gelmiştir. Böyle bir ortamda ve yoğunlaşan uluslararası rekabet baskısı altında, KOBİ’lerin gerek iç gerekse de dış piyasada rekabet güçlerinin korunmasına ve artırılmasına yönelik politikalar önem kazanmıştır. KOBİ’lerin ulusal ekonomilere azami düzeyde katkı sağlayabilmeleri için, KOBİ ekosisteminin yasal, idari ve mali açıdan iyi organize edilmesi ve iş ortamını basitleştirici çeşitli önlemlerin uygulamaya konulması gerekmektedir. Benzer bir yaklaşım AB tarafından Avrupa Küçük İşletmeler Yasası kapsamında belirlenen 10 temel prensipten biri ile hayata geçirilmiştir.

Türkiye’de de YOİKK çalışmaları kapsamında ve kurulmuş olan 10 teknik komite vasıtasıyla, kamu ve özel sektör işbirliği ile yatırım ortamının iyileştirilmesine ilişkin eylem planları oluşturulmakta, planlardaki gelişmeler değerlendirilmekte ve ortaya çıkan sorunlara çözümler üretilmeye odaklanılmaktadır.¹¹

189 ülkeyi kapsayan Dünya Bankası İş Yapma Endeksi (Doing Business) çalışmasının amacı, işletmelerin tabi olduğu mevzuatın işletme faaliyetlerini kolaylaştırıcı ve zorlaştırıcı yönlerini ortaya koymaktır. İş ortamına ilişkin düzenlemelerin ve bunların uygulamalarının ölçülmesi ve ülkeler arası karşılaştırmaların yapılması amacıyla yıllık olarak Dünya Bankası tarafından hazırlanan İş Yapma Kolaylığı Raporu’nda genel sıralamada, 2011 yılında 65. sırada yer alan Türkiye 2015 yılında 55. sıraya yükselmiştir.

10. Kalkınma Planı ile İş Yapma Kolaylığı Endeksi sıralamasında ilk 50 ülke arasına girilmesi hedefi ulusal düzeyde belirlenmiştir. Seçilen bazı iş yapma kolaylığı kıstasları bakımından Türkiye’nin çeşitli ülkelerle karşılaştırmalı konumu Tablo 20’de yer almaktadır.

¹¹ YOİKK kapsamında yürütülen çalışmalara ilişkin bilgilere, www.yoikk.gov.tr adresinden ulaşılabilmektedir.

Tablo 20 - İş Yapma Kolaylığı Açısından Türkiye

Değerlendirme Kıstası	TR	ABD	HND	JP	KR	MLZ	İNG	ALM	BRZ
İş yapma kolaylığı sıralaması	55	7	142	29	5	18	8	14	120
İşe Başlama Sıralaması	79	46	158	83	17	13	45	114	167
İşe Başlama (İşlem Sayısı)	7	6	11.9	8	3	3	6	9	11.6
İşe Başlama Süresi (Gün)	6.5	5.6	28.4	10.7	4	5.5	6	14.5	83.6
İşe Başlama Kuruluş Maliyeti (Kişi başına düşen gelirin yüzdesi olarak)	16,4	1.2	12.2	7.5	14.5	7.2	0.3	8.8	4.3
İşe Başlama Minimum Ödenmiş Sermaye (Kişi başına düşen gelirin yüzdesi olarak)	12,1	0.0	111.2	0.0	0.0	0.0	0.0	35.8	0.0

Kaynak: Dünya Bankası, İş Yapma Kolaylığı Raporu 2015

HND: Hindistan, JP: Japan, KR: Kore, MLZ: Malezya, İNG: İngiltere, ALM: Almanya, BRZ: Brezilya

İşe başlama sıralaması açısından Türkiye, 189 ülke arasında 79. sırada yer almakta olup, bu konumun başlıca sebebinin, diğer iki faktörden ziyade “Kuruluş Maliyeti”nden ve “Minimum Ödenmiş Sermaye”den kaynaklandığı görülmektedir.

Daha fazla işletmenin daha kolay şekillerde kurulmasına olanak sağlanmasının yanında, hâlihazırda kurulu KOBİ’lerin faaliyet gösterdiği iş ortamının iyileştirilmesi de ulusal kalkınma hedeflerine ulaşılması açısından önemle irdelenmesi gerektiren bir konudur. Bu bakımdan, ihtiyaç duydukları idari düzenlemeler hakkında KOBİ’lerden sistematik bilgi akışı sağlanması ve bu bilgilerin KOBİ’lerle ilgili konularda politikalar üreten karar vericilere düzenli olarak aktarılması gerekmektedir. Söz konusu karar mekanizmalarını yönlendirenlerin, politikaların belirlenmesi süreçlerinde KOBİ beklentilerinin dışında ihtiyaç duyacakları bir diğer husus da KOBİ istatistikleridir.

Türkiye’nin KOBİ İstatistikleri bakımından uluslararası konumu, pek çok gelişmekte olan ülkeye göre daha iyi durumdadır. TÜİK tarafından yürütülen araştırmaların ve üretilen istatistiklerin büyük bir kısmı AB metodolojilerine uyumludur. Bununla birlikte politika belirleyicilerin ihtiyaç duydukları çeşitli KOBİ istatistikleri halen yayımlanmamaktadır. Bu kapsamda ilk olarak ihtiyaç analizinin gerçekleştirilmesi ve aşamalı bir şekilde mümkün iyileştirmelerin yapılması, KOBİ’ler konusunda uygulanacak politikaların kanıta dayalı olarak tasarlanmasını sağlayacaktır.

TÜİK ve Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamında istatistik üreten diğer kurumların tamamının istatistik üretim sürecini destekleyen, en ucuz ve en kaliteli veri kaynağı olan idari kayıt sistemlerinin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi, bu alanda yapılabilecek bir diğer iyileştirme unsurudur. Günümüzde gelişmiş pek çok ülkede tamsayım ve örnekleme gibi doğrudan veri toplama yöntemleri terk edilmekte ve istatistikler idari kayıt verilerinden azami ölçüde faydalanılarak üretilmektedir.¹²

Bugün ABD, Kanada, İngiltere, Almanya, Avusturya, Hollanda, Belçika, Avustralya, Yeni Zelanda, Hindistan, Kore, Japonya, Çin, İsviçre ve dünyanın pek çok ülkesinde KOBİ araştırma enstitüleri faaliyet göstermektedir. Bu enstitülerin bir kısmı üniversiteler bünyesinde, bir kısmı da ulusal düzeyde KOBİ'lere yönelik araştırmalar yürütmektedir. Türkiye'de de, KOBİ'ler konusunda kapsamlı saha araştırmaları yürütecek ve taslak politika önerileri geliştirecek düşünce kuruluşlarının faaliyete geçmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Ek'te de görüleceği üzere Türkiye'de, pek çok kamu kurum ve kuruluşu tarafından KOBİ'lere yönelik destek, hibe ve teşvikler sağlanmaktadır. Ancak bu desteklerin tasarım ve uygulama aşamalarında genel bir politika koordinasyonundan bahsetmek güçtür. Bununla birlikte ilgili kuruluşlar arasında veri ve görev paylaşımındaki koordinasyonsuzluklar ve izleme yetersizlikleri KOBİ'lerin desteklerden yaygın bir şekilde yararlanmasına da engel olabilmektedir. Bu çerçevede, 10. Kalkınma Planı kapsamında belirlenen politikalardan birisi de devlet desteklerine ilişkin veri toplama ve izleme altyapısı çalışmalarının tamamlanarak uygulamaya geçilmesidir. Ayrıca KOBİ'ler, gelişim süreçlerinin farklı aşamalarında, farklı destek unsurlarına ihtiyaç duyabilmekte ve bu durum, devlet desteklerinde bir bütünsellik sağlamayı gerekli kılmaktadır.

Türkiye'de uygulanmakta olan destek mekanizmaları ihtiyaç alanlarına göre sınıflandırıldığında, bazı alanlarda benzer desteklerin birden fazla kurum tarafından uygulandığı, bazı alanların ise yetersiz düzeyde desteklendiği görülmektedir. Dolayısıyla destek yoğunlaşmalarının, sebebiyet verebileceği olası mükerrerliklerin önlenmesi için kapsamlı bir Türkiye KOBİ Destek Sistemi değerlendirme çalışmasının yürütülmesi gerekmektedir. Bu çalışma sonucu ortaya çıkarılabilecek mükerrerliklerin giderilebilmesi için, hangi destek programlarının başarılı olduğunun belirlenmesi noktasında, değerlendirme

¹² Bu konuda incelenebilecek örnek ülkeler, Kanada, Danimarka, Finlandiya, Norveç, İsveç, İngiltere'dir.

çalışmalarının yaygınlaştırılmasına ihtiyaç duyulacaktır. Bu kapsamda, Türkiye’de program değerlendirme sisteminin kurulması gerekmektedir. Söz konusu bütünsel politika tasarımı ve desteklerin değerlendirilmesine duyulan ihtiyaç 10. Kalkınma Planı’nda da sadece Ar-Ge destekleriyle sınırlı olarak vurgulanmıştır.¹³

Aynı ihtiyaç, Avrupa Küçük İşletmeler Yasası’nın uygulanmasında kaydedilen ilerlemelerin irdelendiği “KOBİ Politika Endeksi: Batı Balkanlar ve Türkiye 2012 Raporu”nda da “*KOBİ sektörünün desteklenmesi için ayrılan hatırı sayılır miktarda kaynaklar ve yürürlükteki destek programı çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda, düzenli bir izleme sistemi ve en önemlisi de bağımsız etki değerlendirmelerinin sistematik olarak gerçekleştirilmesi gerektiği*” şeklinde belirtilmektedir.

Gelişmiş ülkelerdeki KOBİ ekosistemlerinde, politikaların belirlenmesinde ve programların tasarlanıp uygulanmasında sistemde yer alan aktörler arasındaki yoğun işbirliklerini, etkileşimi ve iletişimi sağlayan, yaptırım gücüne sahip ve orkestrasyondan sorumlu kurumların varlığı gözlenmektedir. Örneğin ABD’nin KOBİ’lerden sorumlu ulusal kuruluşu ABD Küçük İşletmeler İdaresi (SBA) federal hükümetin bağımsız bir kuruluşu olup; SBA Başkanı, ABD Başkanına bağlı kabinenin doğrudan üyesidir.¹⁴ Benzer bir modelin Türkiye’de başarılı olup olmayacağı hususu değerlendirilmelidir.

Açıklanan nedenlerle üçüncü stratejik alan kapsamında belirlenen hedefler aşağıda yer almaktadır.

Hedefler

1. İş ve yatırım ortamını etkileyen düzenlemeler ile kamu hizmetlerinin sunumunda KOBİ ihtiyaçlarına duyarlılığın artırılması ve KOBİ istatistiklerinin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi
2. KOBİ’lere yönelik devlet desteklerinde bütünselliğin sağlanması

¹³ “Ar-Ge desteklerinde koordinasyon sağlanacak ve mevcut destek programları etki analizi çalışmaları yapılarak gözden geçirilecektir. Ar-Ge faaliyetleri, öncelikli alanlarda oluşturulacak ortak hedefler çerçevesinde, ticarileştirmeyi de içerecek şekilde piyasa şartları gözetilerek bütünsellik içinde desteklenecektir.”

¹⁴ <<http://www.whitehouse.gov/administration/cabinet>> Erişim Tarihi: 20.01.2015

5.4 Stratejik Alan 4– KOBİ’lerin Ar-Ge ve Yenilik Kapasitelerinin Geliştirilmesi

Mevcut Durum

20. yüzyıl dünyasında; 1960’lara kadar üretim kapasitesi, 1970’lerde maliyet ve fiyat kavramları, 1980’lerde kalite kavramı, 1990’larda ise ürün çeşitliliği, rekabet üstünlüğünü sağlamanın araçları olarak öne çıkmıştır. Küreselleşme sürecinin piyasalara yansımaları sonucunda, günümüzde artık müşterilerin kolaylıkla ulaşamadığı ürün veya hizmet neredeyse kalmamıştır. 21. Yüzyılda artık alıcılar için, en düşük fiyatlı ve en kaliteli ürünü, esnek ödeme yöntemleri ile en çabuk şekilde teslim almak ve satış süreci sonrasında sunulan hizmetlerin kalitesinden tatmin olmak önem kazanmıştır. Bu nedenle günümüzde, bilginin önemi ve değeri giderek artmakta, ürün ve hizmetlerinde rakiplerinden farklı olabilen bir başka ifadeyle yenilik yapabilen işletmeler rekabet üstünlüğünü elde edebilmektedir.

Yenilikçilik ve farklılık yaratmanın en önemli rekabet unsurlarından biri haline geldiği günümüz dünyasında, bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler ile bilgiye dayalı üretim, sürdürülebilir ekonomik büyümenin temel belirleyici gücü olmaya devam edecektir. Bu noktada Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin sürekli kılınarak, ürün/süreç geliştirme yöntemleriyle fikirlerin ekonomik değerlere dönüştürülmesi ve üretilen bu değerlerin ticarileştirilmesi yoluyla ekonomilerin güçlendirilmesi, özellikle gelişmekte olan ülkeler için önemli bir gereksinimdir. Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin artırılmasının, gelişmekte olan ülkeler açısından bir diğer önemi, küresel değer zincirlerindeki konumlanmayla alakalıdır. Küresel değer zincirlerinin daha üst basamaklarında konumlanmak isteyen Türkiye’nin, Ar-Ge ve yenilik kapasitesini geliştirmesi gerekmektedir.

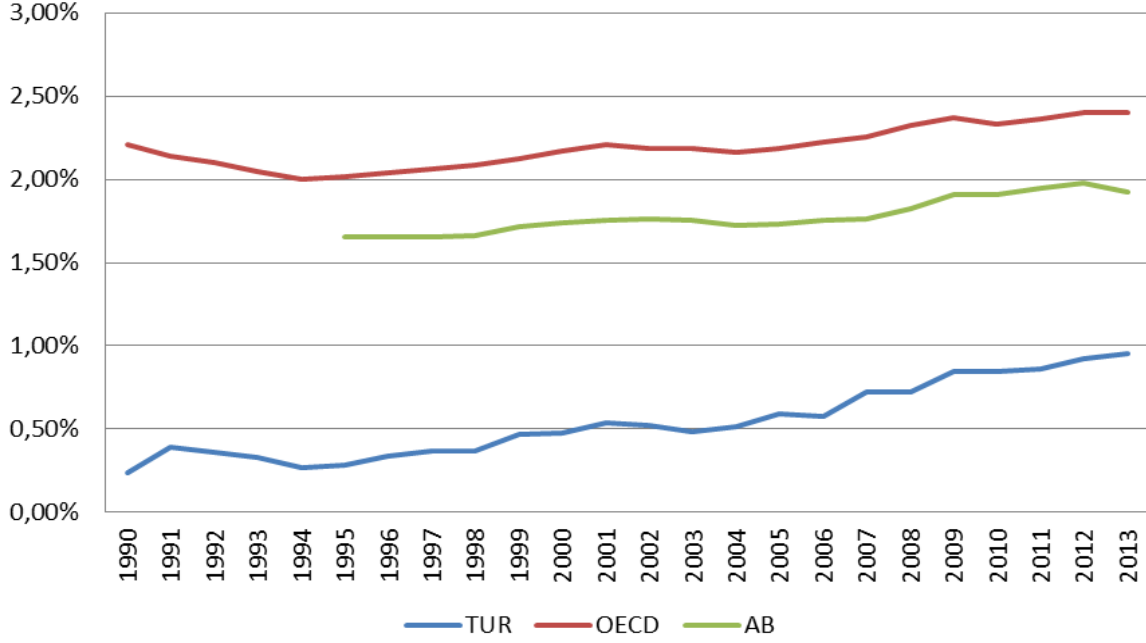
Ülkelerin Ar-Ge performanslarının karşılaştırılmasında uluslararası düzeyde kullanılan temel göstergeler; Ar-Ge harcamalarının milli gelire oranı, yüksek teknoloji ürünlerin toplam üretim ve ihracattaki payı ile patent başvurularıdır.

Ar-Ge Harcamalarının Milli Gelire Oranı

Ar-Ge harcamalarının milli gelire oranının karşılaştırılmasına yönelik olarak, OECD’nin Temel Bilim ve Teknoloji Göstergeleri Veritabanı’ndan (OECD Main Science and Technology Indicators Database) faydalanılmıştır. Buna göre AB, OECD’ye üye ülke ortalamaları ve Türkiye’nin 1990-2013 dönemine ait Ar-Ge harcamalarının milli gelire oranları Şekil 10’da yer almaktadır. Buna göre, Türkiye’de Ar-Ge harcamalarının milli gelire

oranı 1990'da %0,24 iken, 2013'te %0,95'e kadar yükselmiştir. Bununla birlikte, halen OECD ve AB seviyelerinin oldukça gerisinde kalınmıştır.

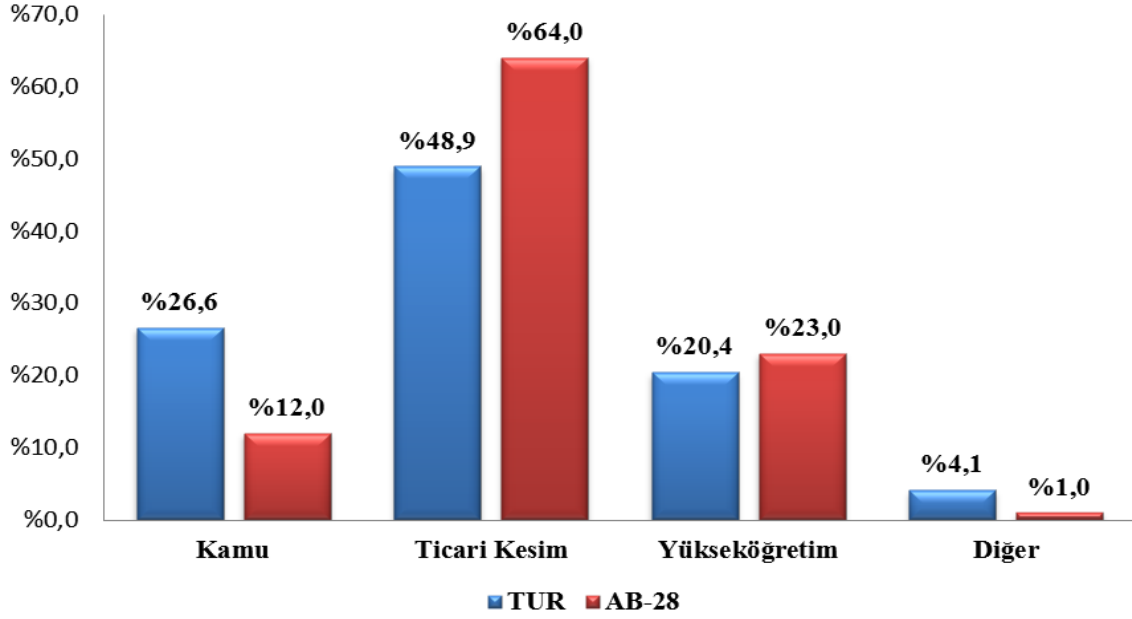
Şekil 10 - Ar-Ge Harcamalarının Milli Gelire Oranı

Kaynak: OECD

Bir ekonomide yapılan Ar-Ge harcamaları, genellikle 3 kanal aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Uluslararası sınıflamalarda bu kanallar; Ticari Sektör (Business Enterprise Sector), Kamu Sektörü (Government Sector) ve Yükseköğretim Sektörü (Higher Education Sector) olarak tanımlanmaktadır.

2013 yılı için AB ve Türkiye'deki Ar-Ge harcamalarının sektörlere göre dağılımı Şekil 11'de yer almaktadır. Buna göre, Yükseköğretim açısından AB ile Türkiye arasında önemli bir fark gözlenmezken, Ticari Kesim/Kamu oranı AB'de 5,3 iken, Türkiye'de 1,8'dir.

Şekil 11 - Finans Kaynağına Göre Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcamasının Dağılımı

Kaynak: TÜİK, Ar-Ge Faaliyetleri Araştırması 2013, Eurostat Haber Bülteni (17 Kasım 2014)

Ticari Kesim Ar-Ge harcamalarından KOBİ'lerin aldığı payın, Türkiye ve seçilmiş ülkeler bazında karşılaştırması Tablo 21'de yer almaktadır. Buna göre Türk KOBİ'lerinin ticari kesim Ar-Ge harcamalarındaki payı, gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında, nispeten yüksektir.

Tablo 21 - Ticari Kesim Ar-Ge Harcamalarından KOBİ'lerin Aldıkları Pay

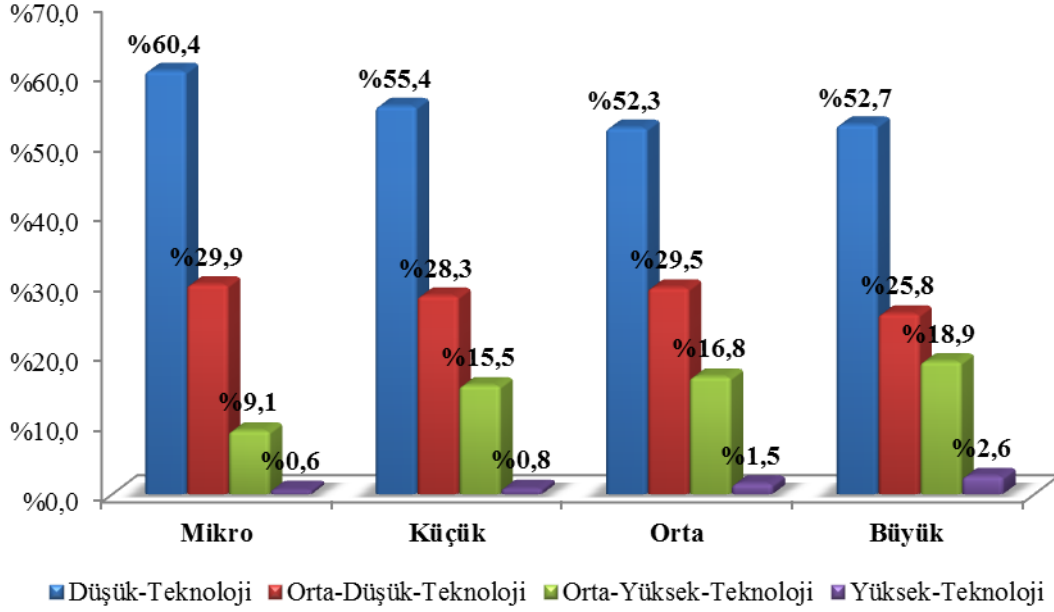
Ülke	KOBİ Payı
Türkiye*	%35,7
Almanya	%11,0
Fransa	%22,1
Polonya	%29,2
İspanya	%50,2
ABD	%16,8
Kore	%23,1
Japonya	%6,5

Kaynak: Avrupa'da Bilim, Teknoloji ve İnovasyon 2013 Raporu; * TÜİK, Ar-Ge Faaliyetleri Araştırması 2013

Yüksek Teknolojili Ürünlerin Toplam Üretim ve İhracattaki Payı

AB tarafından NACE Rev.2 bazında kullanılan teknoloji yoğunluk sınıflandırması¹⁵ ve TÜİK İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları çalışması 2013 yılı verileri ile elde edilen imalat sektörünün teknoloji yoğunluğuna göre dağılımı Şekil 12’de yer almaktadır.

Şekil 12 - İmalat Sektörünün Teknoloji Yoğunluğuna Göre Dağılımı

Kaynak: TÜİK, İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları 2013

Buna göre 2013 yılında 426.781 imalat sektörü işletmesinden 2.771’i (%6,5) yüksek teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet göstermiş olup, bu işletmelerin %98,4’ü KOBİ’dir. Ölçek içi yüzdeler açısından ise orta ölçekli imalat sektörü KOBİ’lerinin %1,5’inin yüksek teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet gösterdiği söylenebilir.

Yıllık Avrupa KOBİ’leri 2013/2014 Raporuna göre ise;

- 2013 yılında AB’de imalat sektörü KOBİ’lerinin %2’si yüksek teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet göstermiştir. Aynı oran büyük işletmeler için %7 olmuştur.
- Yüksek teknolojlili KOBİ’ler imalat sektörü katma değerinin %6’sını üretirken, yüksek teknolojlili büyük işletmelerin imalat sektörü katma değerindeki payı %13’tür.

¹⁵ İlgili bağlantı: <http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/htec_esms_an3.pdf> Erişim Tarihi: 14.04.2015

- Yüksek teknolojili KOBİ’lerin imalat sektörü istihdamındaki payı %4 civarındadır.
- AB28’de yer alan ülkelerin çoğunda yüksek teknolojili KOBİ’ler, imalat sektörü katma değerinin %1 ile %10’u arasını üretmektedir. Malta ve İrlanda gibi ülkelerde ise aynı oran, sırasıyla %18 ve %30’dur.

Dünya Bankası Kalkınma Göstergeleri (World Development Indicators) 2012 veri setine göre seçilmiş ülkeler itibarıyla imalat sektörü ihracatında yüksek teknolojili ürünlerin aldıkları paylar, Tablo 22’de yer almaktadır.

Tablo 22 - Yüksek Teknoloji İhracatı

Ülke	Yüksek Teknoloji İhracatının Payı
Türkiye	%1,83
Almanya	%15,8
Fransa	%25,4
Polonya	%6,95
İspanya	%6,99
ABD	%17,8
Kore	%26,2
Japonya	%17,4

Kaynak: Dünya Bankası

TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, Şubat 2015 Haber Bülteni’ne göre ilk iki aylık dönemde, yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayii ürünleri ihracatı içindeki payı %2,8’dir. Söz konusu bültende ölçeksel herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Patent Başvuruları

Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı’nın (WIPO) “Fikri Mülkiyet İstatistikleri 2014 (IP Facts and Figures 2014) çalışmasına göre, 2013 yılında;

- Patent başvuruları bakımından 1. sırayı 825.136 başvuru ile Çin almıştır. Türkiye, 4.661 başvuru ile 27. sıradadır.
- Faydalı Model başvuruları bakımından 1. sırayı 892.362 başvuru ile Çin almıştır. Türkiye, 3.553 başvuru ile 7. sıradadır.

- Marka başvuruları bakımından 1. sırayı 1.880.000 sınıf başvurusu ile Çin almıştır. Türkiye, 223.816 sınıf başvurusu ile 6. sıradadır.
- Endüstriyel Tasarım başvuruları bakımından 1. sırayı 659.563 tasarım başvurusu ile Çin almıştır. Türkiye, 51.097 tasarım başvurusu ile 5. sıradadır.

Gerek WIPO gerekse de TPE tarafından yayımlanan istatistiklerde ölçeksel herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Bu stratejik alana ilişkin olarak; TÜBİTAK, BSTB, KOSGEB, Ekonomi Bakanlığı ve TTGV gibi kurumlar tarafından Ar-Ge ve yenilik destek programları yürütülmektedir. Ayrıca, KOSGEB tarafından uygulanan Endüstriyel Uygulama Destek Programı ile Ar-Ge faaliyetleri sonucunda ortaya çıkarılan ürünlerin ticarileştirilmesine yönelik KOBİ projeleri desteklenmektedir.

Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri alanında sağlanan teşvikleri düzenlemek üzere hazırlanan 5746 sayılı Araştırma Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında ve 2015 yılı Haziran ayı itibarıyla 216 işletmeye Ar-Ge Merkezi Belgesi verilmiş olup, bu merkezlerden 193'ü faal olarak çalışmaktadır. Ayrıca, Ar-Ge Merkezi Belgesi almak için Ar-Ge merkezlerinde istihdam edilmesi gereken en az Tam Zaman Eşdeğer Ar-Ge personeli sayısı, sektörel ihtiyaçlar da dikkate alınarak Ar-Ge merkezlerinin kurulmasını kolaylaştırmak amacıyla 18/06/2014 tarihli Bakanlar Kurulu Kararıyla, 50'den 30'a düşürülmüştür.

Üniversiteler, araştırma kurum ve kuruluşları ile üretim sektörlerinin işbirliği sağlaması amacıyla kurulan Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde (TGB), KOBİ'lerin yeni ve ileri teknolojilere uyumu sağlanmaktadır. TGB'ler, yeni veya ileri teknolojiye mal ve hizmet üretmek isteyen girişimcilerin, araştırmacı ve akademisyenlerin sını ve ticari faaliyetlerini üniversitelerin yanında veya yakınında yürütebilmelerine ve bu üniversitelerden yararlanabilmelerine imkân vermek için kurulmuş akademik, sosyal ve kültürel sitelerdir.

06 Temmuz 2001 tarih ve 24454 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında TGB'lerde faaliyet gösteren KOBİ'lere çeşitli destek ve muafiyetler sunulmaktadır. Nisan 2015 itibarıyla 59 adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulmuştur. Bunlardan 44'ü faaliyetlerine devam etmekte olup, 15'i ise altyapı

çalışmalarının devam etmesi sebebiyle hali hazırda faaliyete geçmemiştir. 2014 yılı Eylül ayı itibarıyla TGB’lerde faaliyet gösteren işletme sayısı ise 2.947’dir.

İlki 1991 yılında kurulan KOSGEB Teknoloji Geliştirme Merkezi (TEKMER) sayısı, 2014 yılında 41’e ulaşmıştır. TEKMER’ler, teknoloji yönelimli yeni küçük işletmeleri desteklemek, mevcut küçük işletmelerin yeni üretim yöntemleri geliştirerek piyasalara yeni ürünler kazandırmalarını sağlamak, işletmelerin ar-ge, yenilik ve endüstriyel uygulama faaliyetlerini desteklemek ve üniversite-sanayi işbirliğinin güçlendirilmesine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur. Aynı inkübatör mantığı çerçevesinde ve fakat binasız olarak, KOSGEB ile üniversiteler arasında gerçekleştirilen Ar-Ge ve inovasyon işbirliklerinin sayısı ise 75’e ulaşmıştır.

10. Kalkınma Planı’nda yer alan, öncelikli olarak hızlı büyüyen veya büyüme potansiyeline sahip girişimler ile ürün, hizmet ve iş modeli açılarından yenilikçi KOBİ’lerin desteklenmesi hedefi doğrultusunda dördüncü stratejik alan kapsamında belirlenen hedefler aşağıda sıralanmaktadır.

Hedefler

1. KOBİ’lerde bilgiye dayalı üretim yapısının teşvik edilerek, patent ve ticarileştirme konularında ilerleme sağlanması
2. Ürün, hizmet ve iş modeli açılarından yenilikçi KOBİ’lerin öncelikli olarak desteklenmesi
3. KOBİ’ler ile büyük ölçekli yurt içi/yurt dışı işletmeler ve üniversiteler arasındaki işbirliklerinin arttırılması

5.5 Stratejik Alan 5– KOBİ’lerin Finansmana Erişimlerinin Kolaylaştırılması

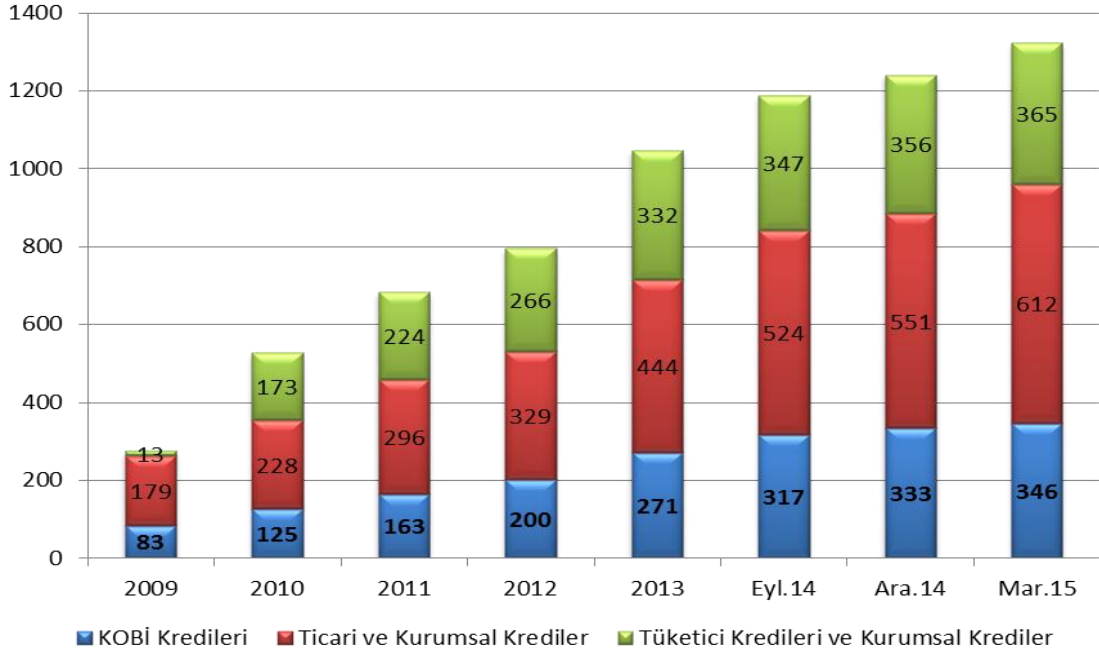
Mevcut Durum

Günümüzde hemen her ülke KOBİ’lerinin yenilik, büyüme ve iş yaratma konularındaki potansiyellerini tam anlamıyla yerine getirebilmeleri için finansman temini konusunda sorunları bulunmaktadır. Bununla birlikte, kamunun dinamik ve yaşayan bir iş ortamı oluşturabilmesi için işletmelerin finansmana erişimlerini kolaylaştırması gerekmektedir.

Ulusal ve uluslararası pazarlarda yoğun rekabetin yaşandığı bir ortamda faaliyet gösteren Türk KOBİ'leri, yoğun olarak bankacılık sisteminden yararlanma yolunu seçmekte, bunun dışında öz kaynaklarına dayalı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Ancak rekabet edebilirlik, yeni ve teknolojik yatırımları gerektirmekte, bu durum da ilave kaynak ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla, öz sermaye yoğun çalışan KOBİ'lerin özellikle uzun vadeli finansman ihtiyacı daha da artmaktadır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayımlanan “Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri – Mart 2015 Raporu”na göre, KOBİ kredilerinin toplam krediler içindeki payı %26’dır. Kredi tutarlarının yıllara göre gelişimi Şekil 13’te yer almaktadır.

Şekil 13 - Yıllara Göre Kredi Türleri Gelişimi (Milyar TL)

Kaynak: BDDK, Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri - Mart 2015

Buna göre, 2009-2014 döneminde KOBİ'ler tarafından kullanılan kredilerin istikrarlı bir biçimde her yıl arttığı görülmektedir. Bununla birlikte KOBİ kredilerinin tüm krediler içerisindeki payı %23-%27 bandında seyretmektedir.

KOBİ'lerin banka kredilerine erişimleri noktasında bankacılık sektörünün önemli sıkıntılarından biri, KOBİ'lere ilişkin mali tabloların gerçeği tam olarak yansıtmaması sonucu, işletmelerin doğru kredilendirilememeleridir. Bu açıdan KOBİ'lerin uluslararası

finansal raporlama sistemlerine uyum seviyeleri arttıkça, banka kredilerinden aldıkları payın da artması beklenebilir.

Kamuoyunda Basel-II olarak bilinen “Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması” çalışması, Türkiye’de 1 Temmuz 2011 tarihinde başlayan ve 30 Haziran 2012 tarihinde biten süreçte BDDK tarafından AB düzenlemeleriyle uyumlu olacak şekilde yürütülmüştür. Bu sürecin tamamlanmasından sonra 1 Temmuz 2012 itibarıyla “kesin” uygulama sürecine geçilmiş ve nihai Basel II düzenlemeleri 28 Haziran 2012 tarih ve 28337 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu kapsamda, KOBİ’lerden alacaklar, belirli koşulları haiz olmaları şartıyla perakende alacak risk sınıfında değerlendirilerek %100 yerine %75 risk ağırlığı uygulamasına tabi tutulmaktadır. Bu şekilde bankacılık sisteminin reel kesime daha fazla kaynak kullandırmasına da katkıda bulunmaktadır.

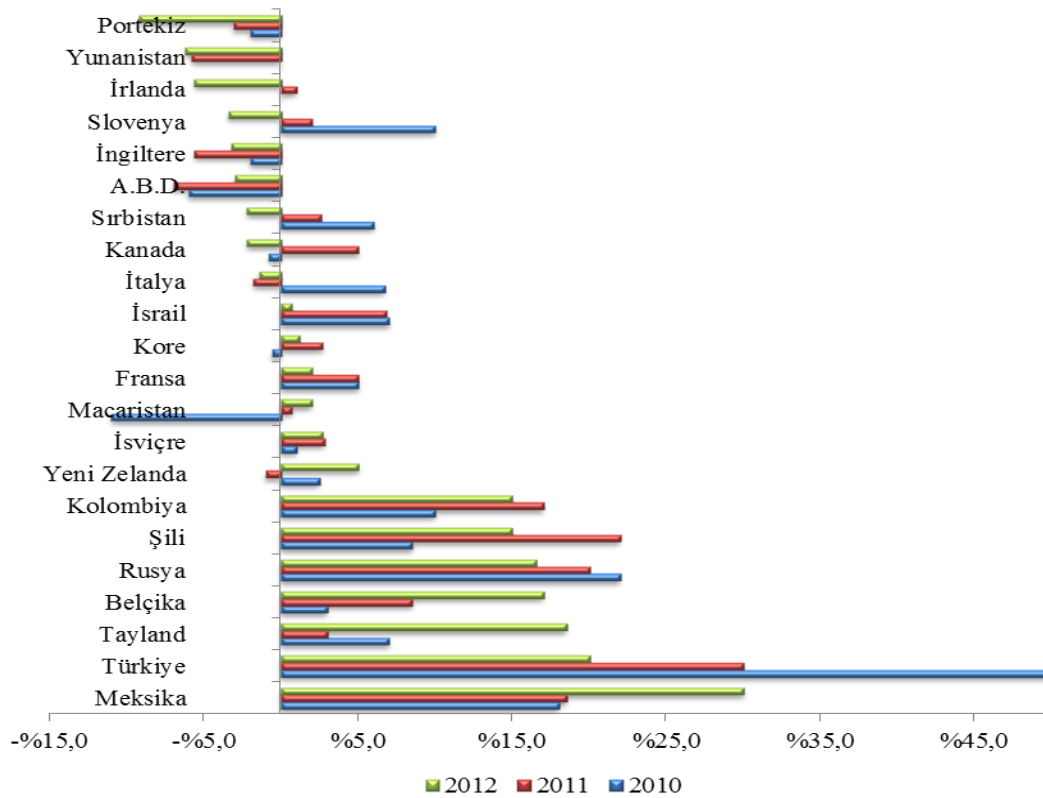
Banka kredilerine erişimde, KOBİ’lerin aşmak zorunda kaldıkları sıkıntılardan biri de teminatlardır. Bu sorunu yaşayan KOBİ’ler için çözüm olarak görülen kredi garanti kuruluşları, verdikleri kredi garanti hizmeti ve üstlendikleri risk ile KOBİ’lerin daha çok banka kredisi kullanabilmelerini sağlamakta, uzun vadeli ve uygun maliyetli kredilerden KOBİ’lerin de yararlanmasını mümkün hale getirmektedir. Türkiye’de KOBİ’lere kredi kefaleti sağlamak üzere kurulan KGF A.Ş.’nin sermayesi 2009 yılı Ekim ayında 60 milyon TL’den 240 milyon TL’ye yükseltilmiştir. KOSGEB ile TOBB %33’er payla şirkete ortaktır. 15 Temmuz 2009 tarih ve 2009/15197 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Hazine Müsteşarlığı’nın Kredi Garanti Kuruluşlarına 1 milyar TL’ye kadar destek sağlayabilmesine ilişkin yapılan düzenleme çerçevesinde 2010 yılı başı itibarıyla KGF A.Ş. tarafından Hazine destekli kefalet işlemlerine başlanmıştır. Hazine destekli kefaletler, KGF A.Ş.’nin KOSGEB destekli krediler ile ilgili banka protokollerinde taraf olması ve KGF A.Ş. şube sayısının 36’ya yükseltilmesi sonucunda gerek kefalet verilen işletme sayısında gerekse de kullanılan kredi tutarlarında önemli artışlar sağlanmıştır. Bu kapsamda 2010-2014 döneminde 16.137 işletmeye, 5,7 Milyar TL tutarında, 19.683 kefalet sağlanmış olup, bu kefaletler kapsamında oluşturulan kredi hacmi 8 Milyar TL’dir.

Ayrıca, teminat yetersizliği nedeniyle KOSGEB destek programları kapsamında verilen geri ödemeli desteklere erişmekte zorlanan KOBİ’lere kolaylık sağlanması amacıyla, KOSGEB ile KGF A.Ş. arasında “KOSGEB Geri Ödemeli Desteklerinden Yararlanacak KOBİ’lere KGF

A.Ş.’nin Doğrudan Kefaleti Protokolü” 2014 yılında imzalanmıştır. Bu kapsamda KOBİ’lerin, KOSGEB destek programları kapsamında verilen geri ödemeli desteklere yönelik olarak, doğrudan KGF A.Ş. kefaleti talep edebilmelerine imkân sağlanmıştır. Benzer protokoller KGF A.Ş. ile TÜBİTAK ve TTGV arasında da yapılmıştır.

KOBİ’lerin ve girişimcilerin finansmanına ilişkin ulusal ve uluslararası eğilimlerin analiz edildiği 2014 yılına ilişkin KOBİ’lerin ve Girişimcilerin Finansmanı OECD Skorbordunda (Financing SMEs and Entrepreneurs 2014: An OECD Scoreboard) yer alan ve seçilmiş bazı ülkelerdeki KOBİ kredilerinin yıllık yüzdesel değişimleri Şekil 14’te yer almaktadır.

Şekil 14 - Çeşitli Ülkelerde KOBİ Kredilerinin Yıllık Yüzdesel Değişimleri

Kaynak: OECD

2010-2012 döneminde KOBİ’lere kullandırılan kredilerin bir önceki yıla göre değişimleri dikkate alındığında; ABD, İngiltere, Yunanistan, Portekiz gibi pek çok ülkede önemli düşüşler gözlenirken, başta Meksika ve Türkiye olmak üzere, Tayland, Belçika, Rusya, Şili ve Kolombiya gibi ülkelerde %15 ve daha fazla artışlar yaşanmıştır.

10. Kalkınma Planı'nda KOBİ'ler ve Girişimcilik başlığında “*girişim sermayesi, bireysel katılım sermayesi, kredi garanti fonu, mikro kredi uygulamaları ve sermaye piyasası imkânları geliştirilerek, yeni girişim ve KOBİ'lerin finansmana erişimi kolaylaştırılacaktır*” hükmü yer almaktadır. Bu çerçevede; KOBİ'lerin finansman sorunlarının aşılabılmesine yönelik olarak dünyada uygulaması olan pek çok destek mekanizmasının Türkiye'de de etkin ve geniş bir şekilde kullanılabilmesi amacıyla farklı kamu kurum ve kuruluşları tarafından çeşitli çalışmalar yürütülmektedir.

Halkbank tarafından 2014 yılında KOBİ'lere sağlanan krediler, toplam kredilerinin %39,5'ini oluşturmuştur. Esnaf ve sanatkârlara kullandırılan Hazine faiz destekli toplam kredi tutarı 2012 yılı sonunda 6,93 Milyar TL iken, aynı rakam 2013 yılı sonunda %38,9 artışla 9,62 Milyar TL'ye, 2014 yılı sonunda ise %30,2 artışla 12,52 Milyar TL'ye çıkmıştır. Kredi kullandırılan esnaf ve sanatkâr sayısı ise 317.710'a ulaşmıştır. 2014 yılsonu itibarıyla Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri kefaleti olmaksızın Halkbank tarafından doğrudan kullandırılan Hazine faiz destekli kredi tutarı 444,2 Milyon TL'dir.¹⁶

KOBİ'lerin banka kredileri dışındaki diğer alternatif finansman kaynaklarından daha fazla faydalanmalarının sağlanmasına yönelik olarak da, kamu kurum ve kuruluşları tarafından pek çok faaliyet yürütülmektedir. Bunlardan biri olan GİP KOBİ Destek Programı ile KOSGEB, BİST-GİP'te işlem görmek üzere halka arz edilecek gelişme ve büyüme potansiyeline sahip KOBİ'lerin ilk halka arzına ilişkin maliyetlerini 100 Bin TL'ye kadar geri ödemesiz olarak 2012 yılından itibaren desteklemektedir.

Diğer yandan girişim sermayesi şirketleri, fonlarındaki kaynakları iş fikirleri olan ve gelecek vaat eden şirketlere yatırarak bu şirketlere her aşamasında yol göstermek suretiyle büyümelerini sağlamak ve bu şirketlerin üreteceği katma değerlerden yararlanmayı hedeflemektedir. KOBİ GSYO A.Ş. KOBİ'lerin ekonomik faaliyetlerine yardımcı olmak; mevcut tesislerine veya yeni yatırımlarına sermaye katkısında bulunarak ve ortak olarak risklerine katılmak; danışmanlık ve eğitim hizmetleri vermek amacıyla 1999 yılında kurulmuştur. TOBB, %48,12; Halk Bankası, %31,47 ve KOSGEB %12,33 oranında payla şirkete ortaktır. Türk KOBİ'lerinin finansman ihtiyacını gidermek amacıyla, aktif olarak 2004 yılının Ekim ayında çalışmaya başlayan KOBİ GSYO A.Ş.; bu tarihte Sermaye Piyasası

¹⁶ Halkbank 2014 Yılı Faaliyet Raporu

Kurulu'ndan (SPK) alınan "Portföy İşletmeciliği Faaliyet Yetki Belgesi" ile yaklaşık 10 yıldır girişim sermayesi alanında faaliyet göstermektedir.

KOBİ GSYO A.Ş.; finansman temini, yeni pazarların tespit edilmesi, strateji oluşturulması konularında kaynaklarını devreye sokmayı ve yol gösterici rol oynayarak giriştiği ortaklıkların büyümesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. 2011 yılında şirketin amaçları arasına; çekirdek ve başlangıç aşamasındaki sermaye ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla melek yatırımcıların organize edileceği ve finansman eşleşmelerinin yapılacağı bir 'iş melekleri' ağının oluşturulması ve yönetilmesi ile BİST GİP piyasa danışmanlığı hizmeti verebileceği hususları da eklenmiştir. Şirket, faaliyete başladığı 2004 yılından bugüne kadar 9 farklı şirkete toplamda 30 Milyon TL civarında yatırım yapmış ve bunlardan iki tanesinden başarılı çıkış gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'de girişim sermayesi yatırımı yapan şirketlerin gelişimini hızlandırmak ve bu alandaki kapasiteyi arttırmak üzere; KOSGEB, Avrupa Yatırım Fonu, TTGV ve Türkiye Kalkınma Bankası'nın ortaklığıyla İstanbul Risk Sermayesi Girişimi (iVCi) kurulmuştur. Daha sonra fona, Garanti Bankası ve Yunanistan Ulusal Bankası (National Bank of Greece) ortak olmuşlardır. iVCi, kurulmuş girişim sermayesi fonlarının yanı sıra ilk defa, hâlihazırda girişim sermayesi fonu olarak yatırım yapan tecrübeli fonlara da yatırım yaparak fonların fonu şeklinde çalışmaktadır. Biri eş yatırım olmak üzere toplam 9 fona 152,7 Milyon Avro tutarında yatırım taahhüdünde bulunmuştur.

AB IPA kapsamında geliştirilmiş olan G43 Anadolu Girişim Sermayesi Fonu Projesi bir AB projesidir. Program otoritesinin BSTB olduğu projede Avrupa Yatırım Fonu, fon kuran yürütücü kuruluş ve KOSGEB de yardımın nihai faydalanıcısı konumundadır. Proje, NUTS II ölçeği bazında, kişi başına düşen gelirin ulusal ortalamasının %75'in altına düştüğü bölgelerde (43 il) KOBİ'lerin bir girişim sermayesi fonu yardımıyla finansmana erişimini artırmayı amaçlamakta olup 2011 yılında yürürlüğe girmiştir. Proje kapsamında, G43 Anadolu Girişim Sermayesi Fonu'nu kuracak olan fon yöneticisinin bulunması, incelenmesi, fon yapısının oluşturulması ve fona yatırım yapılması süreci için KOSGEB'in esas katılımcılarından olduğu iVCi bir platform olarak kullanılmaktadır. Fonun yatırım süreci, 2013-2017 yılları arasında devam edecek olup; fon kapsamındaki faaliyetlerin, 2022 yılında sona ermesi planlanmaktadır.

Yaygın bilinen adlarıyla iş melekleri, yüksek risk içermesi nedeniyle finansmana erişimde sıkıntı yaşayan başlangıç veya büyüme aşamasındaki girişimlere finansman sağlayan gerçek kişilerdir. Söz konusu sistemin Türkiye’de hayata geçirilmesini sağlamak üzere, bireysel katılım sermayesini desteklemek ve geliştirmek amacıyla düzenleme yapmaya Hazine Müsteşarlığı 2012 yılında yetkili kılınmış ve 15 Şubat 2013’de yayımlanan “Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik” ile sistem yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliğin 4. maddesi ile; BSTB, TÜBİTAK ve KOSGEB tarafından belirlenen Ar-Ge ve yenilikçilik programları kapsamında, vergi desteği için Hazine Müsteşarlığı’na başvuru tarihinden itibaren projesi son beş yıl içinde desteklenmiş girişim şirketlerine iştirak sağlayan Bireysel Katılım Yatırımcıları için vergi desteği oranının %100 olarak uygulanmasına imkan tanınmıştır.

Açıklanan nedenlerle beşinci stratejik alan kapsamında belirlenen hedefler aşağıda yer almaktadır.

Hedefler

1. KOBİ’lerin banka kredilerine erişimlerinin kolaylaştırılması
2. KOBİ’lerin alternatif finansman kaynaklarından daha fazla faydalanmalarının sağlanması

6. UYGULAMA, KOORDİNASYON, İZLEME VE DEĞERLENDİRME

6.1 KSEP İzleme ve Yönlendirme Komitesinin Oluşumu ve Çalışma Usulü

KSEP İYK, BSTB Müsteşarı başkanlığında, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), ÇSGB, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB), Kalkınma Bakanlığı, GTB, Ekonomi Bakanlığı, AB Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK), TÜBİTAK, TÜİK, KOSGEB, TOBB ve TESK'in en az Genel Müdür/Başkan/Genel Sekreter/Yönetim Kurulu Üyesi düzeyindeki birer temsilcisinden oluşur. Kurum ve kuruluşların komitedeki temsilcileri, KSEP sekreteryasına yazılı olarak bildirilir ve ilgili kurum/kuruluş tarafından değiştirilmediği sürece, temsilcilerin bu görevleri devam eder.

KSEP İYK, komite başkanının daveti üzerine toplanır. Toplantılara, KSEP sekreteryasına yazılı olarak bildirilen asil temsilcilerin bizzat katılması esastır. Asil temsilcinin katılamaması durumunda toplantıya en az daire başkanı düzeyinde başka bir temsilci katılabilir ve oy kullanabilir. Ancak, KSEP İYK'nın çalışmalarına ilişkin irtibat, yazılı olarak bildirilen asil temsilci üzerinden sağlanır. Gerekli yönlendirme kararlarının oy çokluğu ile alındığı toplantılarda, oyların eşit olması durumunda komite başkanının oyu yönünde karar alınır. Karara katılmayan üyeler, görüşlerinin toplantı tutanağı veya ekinde yer almasını isteyebilir. Toplantı tutanağı, komite başkanı tarafından yazı ekinde komitede temsil edilen kurum/kuruluşlara ve gerekli ise ilgili diğer kurum ve kuruluşlara gönderilir.

Ayrıca ihtiyaç duyulması durumunda, KSEP İYK tarafından yapılacak görevlendirmeler ile alt izleme komiteleri ve çalışma grupları oluşturulabilir. KSEP sekreteryasının daveti üzerine toplanan ve öngörülen çalışmaları gerçekleştiren bu komite ya da gruplar, gerektiğinde, KSEP'te yer alan eylem/projelere ilişkin gelişmeler ışığında, alınması gereken tedbirler hakkında öneriler geliştirerek, KSEP İYK'ye sunabilir.

6.2 KSEP'in Koordinasyonu

KSEP'in izlenmesinden ve genel yönlendirme kararlarının alınmasından KSEP İYK sorumludur. KSEP İYK tarafından gerekli görüldüğünde; mevcut proje/eylemlerde değişiklik yapılabilir, KSEP'e yeni proje/eylemler eklenebilir, 1 yıl süre ile KSEP'in uzatılmasına veya

yeni bir planın hazırlanmasına ilişkin kararlar alınabilir. Yeni plan hazırlanması durumunda yenilenecek KSEP, YPK tarafından onaylanması koşuluyla yürürlüğe girer.

KSEP'in uygulanmasının genel koordinasyonu ve sekreteryası, KOBİ'lere ilişkin politikaların uygulanmasından doğrudan sorumlu kuruluş olan KOSGEB tarafından gerçekleştirilir. KOSGEB, gerekli görülen durumlarda komite toplantılarına temsilci kurum/kuruluşlar dışındaki kuruluşlardan da katılımcı davet edebilir. Bu katılımcıların oy hakkı olmaz.

6.3 KSEP'in Uygulanması

KSEP'te yer alan stratejik alanlar ve hedefler çerçevesinde yürütülecek olan eylem/projeler 8. Bölüm'de (Eylem Planı) belirtilmektedir. Eylem/projeler, Eylem Planında tanımlanan “sorumlu kuruluşlar” tarafından yürütülür. Eylem/projelerde yer alan “işbirliği yapılacak kuruluşlar”la koordinasyonu, “sorumlu kuruluşlar” sağlar.

6.4 KSEP'in İzlenmesi ve Değerlendirilmesi

İzleme ve Ara Değerlendirmeler

Eylem/projelerden sorumlu kuruluşlar, sorumlu oldukları her bir eylem/proje için KOSGEB tarafından belirlenecek formatta “Hedef İlerleme Raporu” hazırlarlar ve her yılın 1. ve 7. ayının sonuna kadar, KOSGEB'e iletirler. KOSGEB, Hedef İlerleme Raporları'nı konsolide eder ve oluşturduğu “KSEP Ara Değerlendirme Raporu”nu, KSEP İYK üyelerine gönderir. İYK toplantılarında, KSEP'te yer alan eylem/projelere ilişkin ilerlemeler ve genel konjonktürel gelişmeler değerlendirilerek gerekli yönlendirme kararları alınır.

KSEP sekreteryasından sorumlu KOSGEB, ihtiyaç hâsıl olması durumunda, izleme ve değerlendirme faaliyetleri kapsamında BSTB GBS'den istifade edebilir.

Nihai Değerlendirme

KSEP'in nihai değerlendirmesi, İYK onayı ile kurulacak bir alt komite tarafından uygun görülecek bir kamu kurumuna veya alanında uzman, bağımsız bir özel sektör kuruluşuna yaptırılır. Değerlendirmeyi yapacak kurum/kuruluş tarafından hazırlanacak olan “Nihai Değerlendirme Raporu”nun, uluslararası değerlendirme kıstaslarına uyumlu olacak şekilde hazırlanması ve alt komite tarafından belirlenecek değerlendirme sorularının cevaplarını

içermesi gerekmektedir. Değerlendirmeyi yapacak kurum/kuruluşun seçimi ve değerlendirme sorularının belirlenmesine ilişkin çalışmalara, 2017 yılının Mayıs ayı içerisinde, alt komitenin oluşturulması ile başlanır. 2015-2018 KSEP’e yönelik hazırlanacak “Nihai Değerlendirme Raporu”nda yer alan bulgular, sonraki dönemlere ilişkin hazırlanacak KSEP dokümanlarına girdi teşkil eder.

7. KSEP'İN TEMEL POLİTİKA DOKÜMANLARIYLA İLİŞKİSİ

Üst ve eş düzeydeki temel ulusal politika dokümanlarının 2015-2018 KSEP'te yer alan hedeflerle ilişkisi Tablo 23'te verilmiştir. 10. Kalkınma Planı'nın 2. bölümde yer alan politikalarla bağlantılı olarak hazırlanan öncelikli dönüşüm programlarının her birine ilişkin detaylı eylem planları bulunması nedeniyle, ilgili programların detaylı hükümlerine bu bölümde yer verilmemiştir.

Tablo 23 - 2015 - 2018 KSEP'in Temel Politika Dokümanları ile İlişkisi

Referans Politika Doküman	İlgili Politika/Plan Hükümü	KSEP'te ilişkili hedef
62. Hükümet Programı- Yaşanabilir Mekânlar ve Çevre	KOBİ ağırlıklı bölgesel kümelenmeleri destekleyerek imalat sanayiinin ülke öncelikleri çerçevesindeki gelişim ve dönüşümünü hızlandıracaktır.	1.2
62. Hükümet Programı- Yaşanabilir Mekânlar ve Çevre	Kredi garanti sistemi, girişim sermayesi, melek yatırımcılar gibi yeni mali araçları ve sistemleri bölgesel farklılıklara ve önceliklere göre faaliyet gösterebilecek yetkinliğe ve esnekliğe sahip bir şekilde yerel düzeyde yaygınlaştıracaktır.	5.1, 5.2
62. Hükümet Programı- Yaşanabilir Mekânlar ve Çevre	Ana-yan sanayi bağlantılarını güçlendirerek, Ar-Ge ve yenilik kültürünü tabana yayılması sağlanacaktır.	4.3
62. Hükümet Programı - Güçlü Ekonomi	KOBİ'ler desteklenecektir.	1,2,3,4,5
62. Hükümet Programı - Güçlü Ekonomi	Fikri mülkiyet hakları geliştirilecektir.	4.1
62. Hükümet Programı - Güçlü Ekonomi	İstihdamı artırmak amaçlanmaktadır.	1.4
62. Hükümet Programı - Güçlü Ekonomi	Bilgiye dayalı, yüksek teknolojiye-yüksek katma değerli malların üretimi ve bu yolla ihracatımızda yüksek teknolojiye ürünlerin yüzde 4'lerde olan payının yüzde 15'e çıkarılmasını sağlayacak yatırımlar desteklenecektir.	2.3, 4.2
62. Hükümet Programı - Güçlü Ekonomi	İhracatta Ar-Ge, inovasyon, tasarım ve markaya dayalı ürünlerin payının artırılmasına yönelik çalışma ve destekler devam edecektir.	2.1, 4.1
62. Hükümet Programı - Güçlü Ekonomi	Firmalarımıza uluslararası pazarlara giriş kolaylığı sağlayacak yeni ticari oluşum ve işbirlikleri ile ikili ve çok taraflı müzakereler yürütülecektir.	2.1
62. Hükümet Programı - Güçlü Ekonomi	İhracatta firmaların küresel rekabet gücünü artırmak amacıyla yenilikçiliğe ve Ar-Ge'ye dayalı katma değeri yüksek markalı ürün ve hizmetlerin üretim ve pazarlama süreçleri desteklenecektir.	2.3
62. Hükümet Programı - Güçlü Ekonomi	KOBİ'lere yönelik olarak KOBİ borsalarına açılma faaliyetleri desteklenecek, Kredi Garanti Fonu'nun kefalet sağladığı KOBİ sayısı artırılacak, Girişim sermayesi fonları yaygınlaştırılacaktır.	5.1, 5.2
62. Hükümet Programı - Güçlü Ekonomi	Ar-Ge ve yenilik projeleri teşvik edilecek, araştırma sonuçlarının ticari ürün ve hizmete dönüşümüne öncelik verilecektir.	4.1, 4.2

Referans Politika Doküman	İlgili Politika/Plan Hükümü	KSEP'te ilişkili hedef
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 251	Kadınların karar alma mekanizmalarında daha fazla yer almaları, istihdamının artırılması, eğitim ve beceri düzeylerinin yükseltilmesi sağlanacaktır.	1.4
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 477	... ihracat içinde orta-yüksek ve yüksek teknoloji imalat sanayii ürünlerinin payının yükseltilmesi, hizmet ihracatının artırılması ve çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir.	2.3
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 478	İhracatçıların yeni pazarlara erişmesine yönelik mevcut imkânlar iyileştirilecektir.	2.2
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 485	E-Ticaretin, ihracatın artırılmasında etkili bir araç olarak kullanılması amacıyla gerekli mekanizmalar geliştirilecektir.	2.1, 2.2
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 609	Devlet desteklerine ilişkin veri toplama ve izleme altyapısı çalışmaları tamamlanarak uygulamaya geçirilecektir.	3.2
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 630	Ar-Ge desteklerinde koordinasyon sağlanacak ve mevcut destek programları etki analizi çalışmaları yapılarak gözden geçirilecektir. Ar-Ge faaliyetleri, öncelikli alanlarda oluşturulacak ortak hedefler çerçevesinde, ticarileştirmeyi de içerecek şekilde piyasa şartları gözetilerek bütünsellik içinde desteklenecektir.	4.1, 3.2
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 638	Kamu kurumlarının özel sektörle işbirliği içerisinde Ar-Ge faaliyetlerini yönlendirme ve sonuçlarını hayata geçirmeye yönelik kapasiteleri güçlendirilecektir.	4.3
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 644	.. sektörlerin üretim kapasitelerinden azami oranda yararlanabilmek ve yaratılan toplam değer içerisinde yerli üretimin payını artırmak için, imalat sanayii sektörleri arasında da işbirliklerinin güçlendirilmesi gerekmektedir.	1.2, 1.5
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 661	Büyük ölçekli firmalar ile küçük ölçekli firmalar arasındaki verimlilik farkının yüksek olduğu gıda, giyim, metal eşya, mobilya sektörlerinde küçük işletmelerin verimliliklerinin artırılmasına öncelik verilecektir.	1.1
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 662	İşletmelerin rekabet öncesi işbirliği, ağ oluşturma, ortak Ar-Ge ve tasarım, ortak tedarik ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi özendirilecektir.	1.2
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 692	Kuluçka, iş geliştirme merkezleri ve hızlandırıcıların nicelik ve nitelikleri artırılarak etkin bir şekilde hizmet vermeleri sağlanacaktır. Bu kapsamda kamu, STK'lar ve özel sektör işbirliğiyle destek modelleri geliştirilecektir.	1.2, 4.3
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 693	Girişimcilik ve KOBİ desteklerinin sağlanmasında yenilik, verimlilik ve istihdam artışı, büyüme, ortak iş yapma gibi ölçütlerin yanı sıra kadın, genç girişimcilik ve sosyal girişimciliğe de öncelik verilecektir. Uygulamada izleme ve değerlendirme süreçleri iyileştirilecek, etki analizlerinden yararlanılarak desteklerin ekonomiye katkısı ölçülecektir.	1.1, 1.2, 1.4, 3.2
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 694	Girişim sermayesi, bireysel katılım sermayesi, kredi garanti fonu, mikro kredi uygulamaları ve sermaye piyasası imkânları geliştirilerek, yeni girişim ve KOBİ'lerin finansmana erişimi kolaylaştırılacaktır.	5.1, 5.2
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 695	KOBİ'lerin Ar-Ge, yenilik ve ihracat kapasiteleri geliştirilerek uluslararasılaşma düzeyleri artırılabilecektir.	4.1, 2.1
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 696	KOBİ'lerin hem kendi aralarında hem de büyük işletmeler, üniversiteler ve araştırma merkezleriyle işbirliği halinde daha organize faaliyet göstermeleri ve kümelenmeleri desteklenecektir.	1.2, 4.3

Referans Politika Doküman	İlgili Politika/Plan Hükümü	KSEP'te ilişkili hedef
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 697	KOBİ'lerin markalaşmaları, kurumsallaşmaları ve yenilikçi iş modelleri geliştirmeleri sağlanacaktır.	1.1, 4.2
10. Kalkınma Planı 2014-2018 Md. 924	Bölgesel düzeyde değer zinciri ilişkileri dikkate alınarak, yenilikçi ve yüksek katma değerli küme oluşumları teşvik edilecek, mevcut kümelerdeki işletmeler arası işbirlikleri artırılacak, kümelerin uluslararası piyasalarla bütünleşmeleri güçlendirilecek ve desteklerde merkezi ve bölgesel düzey uyumu gözetilecektir.	1.2
Orta Vadeli Program Md.93	KOBİ'lerin Ar-Ge, yenilik ve ihracat yapabilme kapasiteleri geliştirilecek, markalaşmaları, kurumsallaşmaları ve yenilikçi iş modelleri geliştirmeleri etkin bir şekilde desteklenecektir.	1.1, 2.1,2.2,2.3, 4.1,4.2
Orta Vadeli Program Md.234	KOBİ ve girişimcilerin finansmana erişimini kolaylaştıracak alternatif finansman yöntemleri geliştirilecektir.	5.1, 5.2
Orta Vadeli Program Md.80	Ekonominin enerji yoğunluğunu azaltmak üzere enerji verimliliğine yönelik özel tedbirler alınacaktır.	1.3
Orta Vadeli Program Md.83	Yatırımcılara ve işletmelere yönelik bürokratik ve hukuki süreçler iyileştirilecek, uluslararası standartlara ve en iyi uygulamalara göre mevzuat güncellenecektir.	3.1
Orta Vadeli Program Md.180	Geleneksel pazarlara ihracat artırılırken, ihracatta hedef ve öncelikli ülkeler belirlenecek ve pazar çeşitlendirmesi sağlanacaktır.	2.1, 2.2
Orta Vadeli Program Md.182	Kamu alımlarında yurt içinde üretilen ve yerli girdi kullanan ürünler tercih edilecektir.	3.1
Orta Vadeli Program Md.95	OSB, TGB, KSS ve endüstri bölgeleri uygulamaları geliştirilecek; kuluçka ve iş geliştirme merkezlerinin nicelik ve nitelikleri artırılarak etkin bir şekilde hizmet vermeleri sağlanacak; kümelenme desteklenecektir.	1.2, 4.3
Orta Vadeli Program Md.237	Etkin ve bütüncül bir istihdam politikası izlenerek; kadın, genç ve engelliler başta olmak üzere, işgücüne katılım ve istihdam oranları artırılmaya devam edilecektir.	1.4
Orta Vadeli Program Md.188	Yurt içinde üretilen ara malların standardının, kalitesinin ve teknoloji seviyesinin yükseltilmesi desteklenecektir.	4.2
Orta Vadeli Program Md.201	E-Ticaretin, ihracat artışına katkı yapması ve tüketim malı ithalatını artırmaması için gerekli mekanizmalar geliştirilecektir.	1.1
Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi 2011-2016	Stratejik Amaç Y4. Ulusal yenilik sistemi içerisindeki KOBİ'lerin rolünün güçlendirilmesi	4.1, 4.2, 4.3
Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi 2011-2016	Y4.1.2. Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerini kendi bünyesinde gerçekleştiren KOBİ'lerin üniversite ve araştırma kurumlarıyla ortak proje üretme kapasitesinin artırılması	4.3
Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi 2011-2016	Y4.1.4. KOBİ Ar-Ge ve yenilik destekleri ile fikri ve sınai mülkiyet hakları konusunda bilgiye ulaşımın kolaylaştırılması, bilgilendirme faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ve çeşitlendirilmesi	4.1
Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi 2011-2016	Y4.1.5. KOBİ'lerde Ar-Ge ve yenilik insan kaynağı istihdamının artırılmasına yönelik mekanizmaların geliştirilmesi	4.1

8. EYLEM PLANI

KOBİ'lere yönelik ulusal politikaların belirlendiği bu strateji dokümanı kapsamında, ilgili kurum ve kuruluşlara düşen görevlerin açık bir şekilde ifade edilmesi, stratejik alanlar ve hedefler çerçevesinde uygulanması gerekli görülen eylem ve projelerin hayata geçirilebilmesi amacıyla bir Eylem Planı oluşturulmuştur. Eylem Planında her bir eylem/projenin “Sorumlu Kuruluşu” ve “İşbirliği Yapılacak Kuruluşları” belirtilmiştir. Sorumlu kuruluşlar, sorumlu oldukları eylem/projelere ilişkin olarak;

- Eylem/projenin yürütülmesi ve varsa işbirliği yapılacak kuruluşlar ile gerekli koordinasyonun sağlanması,
- Her yılın 1. ve 7. ayının sonuna kadar KOSGEB tarafından belirlenecek formatta hazırlanacak Hedef İlerleme Raporunun KOSGEB'e iletilmesi,
- Yürütülen faaliyetlerin izlenmesi ve KOBİ'lerle ilgili hususlardaki diğer gelişmelerin takip edilebilmesi için KOSGEB tarafından talep edilebilecek ilave bilgilerin KOSGEB'e iletilmesi,
- KSEP İYK ve KOSGEB'in, eylem/projelerin yürütülmesine ilişkin aksamalar hakkındaki bildirimleri doğrultusunda gerekli tedbirlerin alınması,
- Hedeflerin gerçekleştirilebilmesine yönelik olarak, ihtiyaç duyulması durumunda, yeni eylem/proje ve önerilerin oluşturularak KOSGEB'e iletilmesi,

hususlarından sorumludur.

Eylem Planı'nda yer alan eylemler oluşturulurken, 10. Kalkınma Planı kapsamında belirlenen ulusal makro hedeflerden KOBİ'lerle ilgili olanlara yönelik temel göstergeler esas alınmıştır. Bu kapsamda söz konusu eylemlerin başarıyla gerçekleştirilmesinin aşağıda belirtilen makro hedeflere ulaşılmasına doğrudan ve dolaylı olarak katkı sağlayacağı varsayılmıştır.

- KOBİ'ler tarafından yapılan ihracatı, 150 Milyar Dolar seviyesine ulaştırmak,
- İhracat yapan KOBİ sayısını 60 Bine çıkarmak,
- KOBİ'lerin ticari kesim Ar-Ge harcamalarındaki payını %33 seviyesinde korumak,
- Plan dönemi boyunca KOBİ'lerde 3 Milyon yeni çalışan istihdam etmek.

2015-2018 KOBİ STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI
STRATEJİK ALANLAR, HEDEFLER VE YÜRÜTÜLECEK EYLEM/PROJELER

STRATEJİK ALAN 1: KOBİ'LERİN REKABET GÜÇLERİNİN ARTIRILMASI VE BÜYÜMELERİNİN SAĞLANMASI

Stratejik Hedef 1: KOBİ'lerin kurumsallaşmalarının, markalaşmalarının sağlanması ve verimlilik düzeylerinin yükseltilmesi

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
1.1.1.	KOBİ'lerin sanal pazaryerlerine girişleri ve bu pazarlarda yaptıkları ticaret artırılacaktır.	KOSGEB (S), GTB, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (UDHB), Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.	2015-2018	KOBİ'lerin yeni alıcılar, yeni pazarlar veya ticari ortaklar bulmaları, ilave satış kanalları yaratılması, aracıya gerek kalmadan doğrudan alıcıya ulaşabilmeleri, daha düşük maliyetli pazarlama araçları kullanabilmeleri, rakiplerini ve ürünlerini izleyebilmeleri ve bölgesel farklılıklar nedeniyle ortaya çıkan farklı çalışma saatlerinden kaynaklanan sınırlılıkları ve sorunları ortadan kaldıracak bir destek programı hazırlanacak ve bu pazar yerlerindeki e-ticaret hacmi artırılacaktır.	Kurulmasına destek sağlanan sanal pazaryeri sayısı
					Sanal pazaryerlerinde e-ticaret yapmaları için destek sağlanan KOBİ sayısı
					Desteklenen projeler kapsamında gerçekleştirilen E-Ticaret tutarı
1.1.2.	KOBİ'lerde BİT kullanımı ve e-ticaret yaygınlaştırılacaktır	KOSGEB (S), Kalkınma Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, GTB, BSTB, TÜİK, TOBB, TESK	2015-2018	BİT kullanımı ve e-ticarete yönelik olarak KOBİ'lere verilen eğitim ve danışmanlık hizmetleri desteklenecektir. Ayrıca, BİT kullanımı ve e-ticaret, elektronik eğitimler yoluyla yaygınlaştırılacaktır. Eylem kapsamında sağlanan ilerlemeler, TÜİK tarafından yürütülen Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçları kapsamında izlenecektir.	BİT kullanımına yönelik eğitim ve danışmanlık hizmeti alan KOBİ sayısı
					BİT kullanımına yönelik KOBİ'lere verilen eğitim ve danışmanlık destek tutarı
					E-ticarete yönelik eğitim ve danışmanlık hizmeti alan KOBİ sayısı
					E-ticarete yönelik KOBİ'lere verilen eğitim ve danışmanlık destek tutarı
1.1.3.	KOBİ'lerin verimlilik düzeylerinin yükseltilmesine yönelik çözüm önerileri üretilmesi amacıyla bir araştırma projesi yürütülecektir.	BSTB (S), Kalkınma Bakanlığı, KOSGEB, TÜİK	2015-2018	KOBİ'lerde verimlilik bilincinin yaygınlaştırılması ve KOBİ'lerle büyük işletmeler arasındaki verimlilik farkının kapatılmasına yönelik tedbirlerin ortaya konulması amaçlarıyla bir araştırma projesi yürütülecektir. Ayrıca, KOBİ'lerdeki kurumsallaşma ve verimlilik algısını ölçmek üzere anket çalışması yapılacaktır. 2015 yılında uygulanmasına başlanacak proje ile KOBİ'lerin verimlilik artırıcı projelerinin ne şekilde desteklenebileceğine ilişkin bir program oluşturulacaktır. 2016 yılından itibaren KOBİ'lerin verimlilik artırıcı projeleri KOSGEB tarafından desteklenecektir.	Proje ile üretilen tedbirler kapsamında yapılacak düzenlemeler
					Projesi desteklenen KOBİ sayısı

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
1.1.4.	KOBİ'ler tarafından hazırlanan kurumsallaşma ve markalaşma konulu projeler desteklenecek, KOBİ'lerin kurumsallaşma ve markalaşma seviyeleri tespit edilecektir.	KOSGEB (S), TPE, TSE, Türk Akreditasyon Kurumu	2015-2018	KOBİ'ler tarafından hazırlanan kurumsallaşma ve markalaşma konulu projeler KOSGEB tarafından desteklenecektir. Ayrıca, KOBİ'lerin kurumsallaşma ve markalaşma seviyelerinin tespitine yönelik olarak 2016 yılında bir saha araştırması yapılacaktır. Aynı araştırma, eylem kapsamında yapılan faaliyetler sonucu kaydedilen gelişmeyi tespit edebilmek amacıyla 2018 yılının ikinci yarısında tekrarlanacaktır.	Projesi desteklenen KOBİ'lerin aldıkları Marka Tescil Belgesi sayısı
					Projesi desteklenen KOBİ'ler tarafından yürürlüğe alınan aile şirketi anayasası sayısı
					Projesi desteklenen KOBİ'ler tarafından yürürlüğe alınan organizasyon şeması sayısı
1.1.5.	Orta ölçekli KOBİ'lerde profesyonel yönetici istihdamı artırılacaktır.	KOSGEB (S), TOBB, TESK, İlgili STK'lar	2015-2018	Profesyonel yönetici ihtiyacının karşılanması kapsamında, orta ölçekli KOBİ'lere yönelik, ihtiyaç analizi çalışması yürütülecektir. Elde edilecek bulgular doğrultusunda destek mevzuatı hazırlanacaktır.	Destek kapsamında orta ölçekli KOBİ'lerde istihdam edilen profesyonel yönetici sayısı
1.1.6.	Destek sağlayıcı kuruluşlar tarafından yapılacak gerekli mevzuat düzenlemeleri yoluyla, verimlilik alanında sistematik gelişmeler kaydeden KOBİ'lerin öncelikli olarak desteklenmesi sağlanacaktır.	BSTB (S), KOSGEB, TÜBİTAK, Kalkınma Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, GTB, Hazine Müsteşarlığı, Kalkınma Ajansları, TÜİK, TOBB, TESK	2015-2018	Verimlilik alanında sağladıkları gelişmeleri belgelendirebilen KOBİ'lerin, kamu destek ve teşvikleri ile diğer finansman olanaklarından öncelikli ve avantajlı olarak yararlanmasına yönelik mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır. Destek sağlayıcı tüm kuruluşlar destek istatistiklerini KOBİ ayrımında tutacak ve eyleme ilişkin performans göstergesinin izlenmesi, Devlet Destekleri Genel Müdürlüğü (DDGM) tarafından gerçekleştirilecektir.	Verimlilik alanında sağladıkları gelişmeleri belgelendirebilen KOBİ'lere aktarılan destek tutarının tüm KOBİ'lere aktarılan destek tutarı içerisindeki payı
1.1.7.	KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artırılabilmesine yönelik araştırma projesi yürütülecektir.	KOSGEB (S), BSTB, Ekonomi Bakanlığı, GTB, TÜİK, TOBB, TESK, TİM	2015-2018	Eylem kapsamında yürütülecek proje aşağıdaki 3 modülü içerecektir: - Ortak iş yapma kültürünün önündeki “Yasal, İdari ve Sosyo-Kültürel” problemlerin tespit edilmesi, - İhracatta sürekliliğin sağlanması, - Orta-yüksek ve yüksek teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'lerin ihtiyaçlarının tespiti ve bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi	Proje ile üretilecek tedbirler kapsamında yapılan düzenlemeler
1.1.8.	Sanayide kullanılan verimsiz elektrik motorlarının dönüşümü sağlanacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, Ekonomi Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB), Kalkınma Bakanlığı, GTB, AB Bakanlığı, TSE, Kalkınma Bankası, OSB Üst Kuruluşu	2015-2018	Sanayide kullanılan verimsiz elektrik motorlarının dönüşümü için gerekli envanter oluşturma, mevzuat düzenlemesi, denetim, yaygınlaştırma ve finansmana erişime yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir. İşletmelerde kullanılan verimsiz elektrik motorlarının dönüşümü için bir destek programı oluşturulacak ve uygulanacaktır.	Dönüşümü gerçekleştirilen motor sayısı

Stratejik Hedef 2: KOBİ’lerde ortak iş ve proje geliştirme kültürünün yaygınlaştırılması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
1.2.1.	KOBİ'lerin, çevresel ve ekonomik kazanım için Endüstriyel Simbiyoz kavramı çerçevesinde, işbirliği ağları oluşturmaları sağlanacaktır.	TTGV (S), BSTB, ÇŞB, Kalkınma Bakanlığı, KOSGEB, Kalkınma Ajansları, TÜBİTAK, Üniversiteler	2015-2018	Endüstriyel Simbiyoz, birbirinden bağımsız çalışan, tercihen fiziksel olarak birbirine yakın olan, iki veya daha fazla ekonomik işletmenin bir araya gelerek hem çevresel performansı hem de rekabet gücünü artıracak uzun süreli ortaklıklar kurması ve dayanışma içinde çalışması anlamına gelmektedir. Endüstriyel Simbiyozla dâhil olacak KOBİ'lerde atık azaltımı, su tasarrufu, doğal kaynak ikamesi, arazi kazancı, işgücü tasarrufu, enerji tasarrufu, CO2 azaltımı, yeni istihdam ve yeni ürün oluşturma gibi alanlarda ilerleme sağlanması hedeflenmektedir. Eylem kapsamında her bir uygulama yılı için bir Endüstriyel Simbiyoz oluşturulacaktır.	Programa katılım sağlayan KOBİ sayısı
1.2.2.	Düzenlenecek proje pazarı etkinlikleri aracılığıyla KOBİ'lerin ortaklıklar kurması sağlanacaktır.	Kalkınma Bakanlığı (Kalkınma Ajansları) (S), KOSGEB, TOBB, TESK	2015-2018	Kalkınma Ajansları tarafından bölgesel bazda düzenlenecek proje pazarı etkinlikleri kapsamında, KOBİ'lere kamu destekleri, proje hazırlama gibi konularda eğitimler verilecek, eğitimler sonucunda KOBİ yetkilileri arasında görüşmeler gerçekleştirilmesi sağlanarak ortaklıklar oluşturulması teşvik edilecektir.	Proje pazarlarına katılan KOBİ sayısı Organizasyona katılan KOBİ'lerin ortak geliştirdikleri proje sayısı
1.2.3.	KOBİ'lerin işbirliği-güçbirliği anlayışında bir araya gelerek “ortak sorunlara ortak çözümler” üretmeleri sağlanacaktır.	KOSGEB (S), TOBB, TESK	2015-2018	KOSGEB tarafından uygulanacak İşbirliği Güçbirliği Destek Programı ile KOBİ'lerin tedarik, pazarlama, düşük kapasite kullanımı, rekabet gücü zayıflığı, finansman başta olmak üzere tek başlarına çözümünde zorlandıkları ortak sorunlara ortak çözümler üretmek için bir araya gelerek hazırladıkları işbirliği-güçbirliği projeleri desteklenecektir.	Ortaklık kuran KOBİ sayısı Ortaklıklara sağlanan destek tutarı Kurulan ortaklıkların hayatta kalma süreleri
1.2.4.	KOBİ'lerin bölgesel düzeyde rekabet güçlerinin artırılabilmesine yönelik kümelenme faaliyetleri teşvik edilecektir.	Kalkınma Bakanlığı (Kalkınma Ajansları) (S), BSTB, Ekonomi Bakanlığı, KOSGEB	2015-2018	KOBİ'lerin bölgesel düzeyde rekabet güçlerinin artırılabilmesi amacıyla Kalkınma Ajansları tarafından kümeler ve kümelenmeler tespit edilerek bölgesel gelişme stratejilerine katkı sağlayacak şekilde desteklenecektir.	Desteklenen küme sayısı Desteklenen kümelerde faaliyet gösteren KOBİ sayısı

Stratejik Hedef 3: Sürdürülebilir kalkınma ve büyüme için KOBİ’lerin ulusal ve uluslararası mevzuata uyum yeteneklerinin artırılması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
1.3.1.	KOBİ'ler enerji verimliliği konusunda bilinçlendirilecek, KOBİ'lerde enerji verimliliği uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.	KOSGEB (S), ETKB, BSTB, TSE, TOBB, TESK, TTGV	2015-2018	KOBİ'lerin enerji verimliliği uygulamalarına, düşük karbon enerji kullanımlarına ve çevresel performanslarının iyileştirilmesine katkı sağlanarak, enerji verimliliği ve çevre standartlarına uyumun artırılması ile sürdürülebilir kalkınmaya destek sağlanması amaçlanmaktadır. Eylem kapsamında KOSGEB tarafından bir destek programı tasarlanarak uygulamaya alınacaktır. Ayrıca, düzenlenen etkinlikler, hazırlanan tanıtım materyalleri ve program dokümanları ile KOBİ'ler enerji verimliliği konusunda bilinçlendirilecektir. KOBİ'lerin enerji verimliliği konusundaki mevcut bilinç seviyelerinin tespitine yönelik 2015 yılında bir saha araştırması yapılacaktır. Aynı araştırma, eylem kapsamında yapılan faaliyetler sonucu kaydedilen gelişmeyi tespit edebilmek amacıyla 2018 yılının ikinci yarısında tekrarlanacaktır.	Düzenlenen etkinlik sayısı Düzenlenen etkinliklere katılan KOBİ sayısı Projesi desteklenen KOBİ sayısı Enerji Etiket alan KOBİ sayısı

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
1.3.2.	Enerji verimliliğine yönelik hizmet sağlayıcıların nitelik ve nicelikleri arttırılacaktır.	ETKB (S), BSTB, KOSGEB	2015-2018	İşletmelere enerji verimliliğine yönelik hizmet veren Enerji Verimliliği Danışmanlık (EVD) Şirketleri'nin kapasite ve sayılarının artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülecek ve gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Bu sayede, daha fazla KOBİ'nin EVD şirketlerinin sunduğu hizmetlerden faydalanması sağlanacaktır.	Yetkilendirilmiş EVD şirketi sayısı
					EVD şirketlerinin sunduğu hizmetlerden faydalanan KOBİ sayısı
1.3.3.	KOBİ'lerde Uluslararası Finansal Raporlama Sistemi (UFRS) konusunda farkındalık artırılacak, kullanım yaygınlaştırılacaktır.	Kamu Gözetim Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (S), KOSGEB, GTB, Maliye Bakanlığı, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği	2015-2018	İhracatta önemli bir yere sahip akreditifler konusunda KOBİ'ler bilgilendirilecektir. UFRS konusunda KOBİ'lere yönelik eğitim ve tanıtım toplantıları düzenlenecektir. Bu sayede, raporlamalarını UFRS'ye uygun yapacak KOBİ'lerin uluslararası fonlar vasıtasıyla finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.	Eğitim ve toplantılara katılan KOBİ sayısı
					Finansal raporlamalarını UFRS'ye uygun yapan KOBİ Sayısı
1.3.4.	Enerji verimli teknolojilerin ve iyi uygulama örneklerinin KOBİ'lerde yaygınlaştırılması için rehber dokümanlar hazırlanacaktır.	BSTB (S), ETKB, TÜBİTAK, KOSGEB	2015	İlgili teknolojilerin ve enerji verimliliği konusunda yapılan iyi uygulamaların KOBİ'lere tanıtımı ve duyurulması amacıyla rehber dokümanlar hazırlanacak ve KOBİ'lerin istifadesine sunulacaktır.	Hazırlanan rehber doküman sayısı
					Rehber dokümanların ulaştırıldığı KOBİ sayısı
1.3.5.	Mevcut En İyi Teknikler (MET) ve Mevcut En İyi Teknikler Referans Belgeleri (BREF) uyarlamaları yapılacak, Ulusal MET Kılavuzları hazırlanacak ve MET'ler KOBİ'lerde yaygınlaştırılacaktır	BSTB (S), ÇŞB, ETKB, TSE, KOSGEB, TÜBİTAK, Üniversiteler, Sektör Birlikleri	2015-2018	BREF'ler uyarlanarak, MET'lerin KOBİ'lerde uygulanması ve yaygınlaştırılması için rehber dokümanlar hazırlanacaktır.	Yayımlanan BREF sayısı
					Rehber dokümanların ulaştırıldığı KOBİ sayısı
1.3.6.	KOBİ'lerin, Endüstriyel Emisyonlara İlişkin 2010/75/AB sayılı Direktif'in entegre kirlilik önleme ve kontrol ile ilgili hükümlerine uyum kapasitesi artırılacaktır.	ÇŞB (S), KOSGEB, BSTB	2015-2017	Eylem kapsamında öncelikle, projelendirilecek sektörlerin seçimi yapılacaktır. Ayrıca; ilgili sektörlerle yönelik MET Referans Dokümanı ve Ulusal MET Sektör Kılavuzu Türkçeleştirilecektir. Tesislerin MET'lere uyumuna ilişkin mevcut durum analizi yapılacak ve uyum için gereken teknoloji ve finansman ihtiyacı analiz edilecektir. MET'lerin uygulanması ile sağlanacak faydalar analiz edilecektir (kaynak, hammadde kullanımı, atık ve emisyonlarda azalma ile sağlanacak çevresel ve doğrudan ve dolaylı maddi kazanımlar). Uyum aşamasında yararlanılabilecek finansal mekanizmalar (teşvik, destek vb.) belirlenecektir. Sektörel olarak ihtiyaç duyulacak geçiş süreci ve tam uyumun gerçekleştirilebileceği tarih belirlenecektir. KOBİ'lere yönelik eğitim programları düzenlenecektir.	MET'lerle ilgili yapılan idari düzenlemeler
					Tam uyumun gerçekleştirileceği tarihlerin belirlenmesi
1.3.7.	OSB'lerde kurulan Enerji Yönetimi Birimleri'nin (EYB) kapasiteleri güçlendirilecek, EYB bulunmayan OSB'lerde kurulması sağlanacaktır. EYB'ler tarafından yapılacak bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerine destek verilecektir.	ETKB (S), BSTB, TSE, KOSGEB, OSB Üst Kuruluşu	2015-2016	OSB'lerde kurulumu tamamlanmış EYB'lerin kapasitelerinin artırılması ve diğer OSB'lerde de EYB'lerin kurulması doğrultusunda çalışmalar yapılacaktır. Ayrıca, OSB'lerin TS ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi-Kullanım Kılavuzu ve Şartlar Standardı Belgesi sahipliğinin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülecek; bu standart kapsamında gerçekleştirilen personel-sistem belgelendirme faaliyetleri ile farkındalık ve yönetim sistem eğitimleri gerçekleştirilecektir.	OSB'lerde Kurulan EYB sayısı

Stratejik Hedef 4: KOBİ’lerde beşeri sermayenin geliştirilmesi amacıyla KOBİ işveren ve çalışanlarının niteliklerinin yükseltilmesi

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
1.4.1.	KOBİ’lerde “Mesleki Yeterlik Belgesi”ne sahip istihdam edilenlerin sayısı artırılacaktır.	ÇSGB (S), BSTB, KOSGEB, Kalkınma Ajansları, SGK, MYK, TOBB, TESK	2015-2018	KOBİ’lerde “Mesleki Yeterlik Belgesi” sahibi olanların artırılması amacıyla bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yürütülecektir. Ayrıca, belgelendirme kuruluşlarından alınacak Mesleki Yeterlik Belgelerine yönelik olarak KOSGEB tarafından destek sağlanacaktır. Toplam belge sayılarının ÇSGB tarafından ulusal meslek standardı bazında yayımlanmasıyla eylem kapsamında sağlanan ilerleme izlenecektir.	Bilgilendirme toplantılarına katılan KOBİ sayısı
					Verilen belgelendirme desteği tutarı
					Verilen “Mesleki Yeterlik Belgesi” sayısı
1.4.2.	KOBİ’lerin nitelikli ara eleman ihtiyacının karşılanması sağlanacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, ÇSGB, MYK, İŞKUR, TOBB, TESK	2015-2018	KOBİ’lerin nitelikli ara eleman ihtiyaçlarının karşılanması kapsamında ihtiyaç analizi çalışması yürütülecektir. Elde edilecek bulgular doğrultusunda mevcut destek mevzuatı gözden geçirilerek iyileştirilecektir.	Destek programı kapsamında istihdam edilen nitelikli ara eleman sayısı
					Destek programı kapsamında KOBİ'lere sağlanan destek tutarı
1.4.3.	KOBİ işveren ve çalışanlarının niteliklerinin artırılmasına yönelik olarak sunulan eğitim ve danışmanlık hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.	KOSGEB (S), Ekonomi Bakanlığı, ÇSGB, GTB, Kalkınma Ajansları, TSE, TOBB, TESK	2015-2018	KOBİ’lerin alacakları eğitim ve danışmanlık hizmetleri desteklenecektir. Ayrıca hazırlanacak elektronik eğitimler ile daha fazla KOBİ’nin eğitimlerden faydalanması sağlanacaktır.	Eğitim desteği alan KOBİ sayısı
					KOBİ'lere verilen eğitim desteği tutarı
					Danışmanlık desteği alan KOBİ sayısı
					KOBİ'lere verilen danışmanlık desteği tutarı
					E-eğitimlerden yararlanan KOBİ çalışanı sayısı
1.4.4.	KOBİ’lerde istihdam edilen kadın çalışan sayılarının artırılması sağlanacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, ÇSGB, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı TUBİTAK, Kalkınma Bakanlığı, SGK, İŞKUR	2015-2018	Doğrudan veya dolaylı olarak uygulanan teşvik ve desteklerde kadın istihdamını arttırmaya yönelik düzenlemeler yapılacaktır. KOSGEB tarafından Genel Destek Programı kapsamında uygulanan “Nitelikli Eleman Desteği”nden faydalanan KOBİ’lerde istihdam edilen personelin kadın olması durumunda destekleme oranı artırılacaktır.	Mevzuat düzenlemesi yapılması
					Destek sağlanan KOBİ’lerde istihdam edilen kadın sayısı
					Kadınların işgücüne katılım oranındaki artış
1.4.5.	“ADAPTESK-Esnaf ve Sanatkarların Uyum Yeteneklerinin Arttırılması” projesi uygulanacaktır.	İŞKUR (S), ÇSGB, KOSGEB, TESK	2015-2017	Eğitim ve danışmanlık merkezleri aracılığı ile esnaf ve sanatkarın insan kaynakları desteklenerek, iş hayatında ve istihdamda yaratıtlıkları kapasite arttırılacaktır. Ayrıca, yaşam boyu öğrenme yaklaşımı esas alarak; KOBİ’leri ve bu KOBİ’lerde çalışanları insan kaynaklarına yatırım yapmaları konusunda cesaretlendirerek; işçilerin, işverenlerin ve işletmelerin uyum yetenekleri arttırılacaktır.	Düzenlenen organizasyon (Çalıştay, toplantı vb.) sayısı
					Düzenlenen organizasyonlara (Çalıştay, toplantı vb.) katılan kişi sayısı

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
1.4.6.	Öğretim programları; ulusal meslek standartlarına, ulusal yeterliliklere ve işgücü piyasası ihtiyaçlarına göre geliştirilecektir.	MEB (S), YÖK, MYK, İŞKUR, TESK	2015-2018	Ulusal Meslek Standartları, öğretim programlarına yansıtılacaktır. Program çalışmalarında uluslararası standartlara (ISCED, ISCO, FOET) uyum dikkate alınacaktır. Geliştirilecek programlar sekiz temel yetkinlikle uyumlaştırılacak ve ölçme değerlendirme sürecinde bu yetkinliklerin de dikkate alınması sağlanacaktır. Ortaöğretim ve yükseköğretim arasında program devamlılığı ve bütünlüğü sağlanacaktır. Ulusal düzeyde belirlenen becerilerin kazandırılmasında ve önceki öğrenmelerin tanınmasında kullanılacak her türlü materyalin okullar tarafından hazırlanması ve kullanılması teşvik edilecektir. Meslek analizleri sonuçlarına göre mesleki ve teknik eğitimde diploma ve sertifika programları ayırt edilecektir. Belirlenen kazanımları gösteren diploma ve sertifika ekleri hazırlanacaktır. Mesleki ve teknik eğitimin her kademesinde iş ve meslek ahlâkı eğitiminin mutlak surette alınması sağlanacaktır.	Ulusal meslek standartları, yeterlilikleri ve işgücü piyasası ihtiyaçlarına uygun olarak güncellenen program sayısı
					Hazırlanan 3. ve 4. seviye program sayısı

Stratejik Hedef 5: İmalat sanayii KOBİ'lerinin öncelikli olarak desteklenmesi

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
1.5.1.	Destek sağlayıcı kuruluşlar tarafından yapılacak gerekli mevzuat düzenlemeleri yoluyla imalat sanayii KOBİ'lerinin öncelikli olarak desteklenmesi sağlanacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, TÜBİTAK, Kalkınma Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, GTB, Hazine Müsteşarlığı, TÜİK, TOBB, TESK	2015-2018	Destek sağlayıcı kuruluşların imalat sanayii KOBİ'lerinin öncelikli olarak desteklemesine yönelik gerekli mevzuat değişiklikleri yapılacaktır. Destek sağlayıcı tüm kuruluşlar, destek istatistiklerini KOBİ ayırımında tutacak ve eyleme ilişkin performans göstergesinin izlenmesi DDGM tarafından gerçekleştirilecektir.	İmalat sanayii KOBİ'lerine aktarılan destek tutarının tüm KOBİ'lere aktarılan destek tutarı içerisindeki payı
1.5.2.	Sanayinin geliştirilmesi açısından önem arz eden hizmet sektörlerindeki KOBİ'lerin ihtiyaçları belirlenecek, bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik gerekli tedbirler alınacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, Kalkınma Bakanlığı	2015-2018	Sanayinin geliştirilmesi açısından önem arz eden hizmet sektörleri (mühendislik- mimarlık, danışmanlık, reklam ve tanıtım, fuarcılık, istihdam büroları, bağımsız dış mali denetim hizmetleri, laboratuvar hizmetleri, yazılım, satış sonrası hizmetler, taşıma ve dağıtım hizmetleri vb.) belirlenecek, bu sektörlerdeki KOBİ'lerin ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çözüm önerileri, bir araştırma projesi ile tespit edilecektir.	Üretilen tedbirler kapsamında yapılan düzenlemeler

STRATEJİK ALAN 2: KOBİ'LERİN İHRACAT KAPASİTELERİNİN GELİŞTİRİLEREK ULUSLARARASILAŞMA DÜZEYLERİNİN ARTIRILMASI

Stratejik Hedef 1: İhracat yapmak isteyen KOBİ'lerin uluslararası pazarlara erişimlerinin artırılması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
2.1.1.	“KOBİ Kampüs” ve TİMTV portalları üzerinden KOBİ'lere bilgilendirme ve eğitim hizmetleri sunulacaktır.	KOSGEB (S), Kalkınma Ajansları, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), Türk Dış Ticaret Vakfı (TDV), TOBB, TESK	2015-2018	“KOBİ Kampüs” ve TİMTV portalları üzerinden, özellikle henüz ihracat yapamayan ya da düzensiz ihracat yapan KOBİ'lere yönelik hedef pazar profilleri, pazarlara ilişkin kalite standartları, ihracat planlaması vb. konularda bilgi ve eğitim sunulacaktır.	Portallara erişen ziyaretçi sayıları
					Portaldan eğitim alan KOBİ sayısı

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
2.1.2.	KOBİ'lerin uluslararasılaşmalarına yönelik destek programı uygulamaya alınacaktır.	KOSGEB (S), Ekonomi Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, GTB, Kalkınma Ajansları, TOBB, TİM, TDV, İstanbul Ticaret Odası (İTO), Eximbank	2015-2018	Bu program ile her KOBİ'nin durum ve ihtiyacına uygun özelleştirilmiş destek sağlanması hedeflenmektedir. İhracat yapmak isteyen KOBİ'ler analiz edilecek, ihracata başlama süreçlerinde KOBİ'lere danışmanlık hizmetleri sunulacaktır. Ürün ve pazar eşleştirme hizmetlerini de kapsayan destek programına ilişkin performans göstergeleri destek programı tasarım aşamasında belirlenecektir. Eyleme ilişkin 2. performans göstergesinin izlenmesi, GBS kapsamında gerçekleştirilecektir.	Destek programından yararlanıp ihracat yapan KOBİ sayısı
					Destek programından yararlanan KOBİ'ler tarafından yapılan ihracat tutarı
2.1.3.	KOBİ'lerin AB iç pazarı hakkındaki bilgi seviyeleri artırılacaktır.	İktisadi Kalkınma Vakfı (S), AB Bakanlığı, TOBB, KOSGEB, İstanbul Sanayi Odası, İTO	2015-2017	“KOBİ'ler AB Yolunda” projesi kapsamında 12 ilde KOBİ'lere yönelik eğitim seminerleri düzenlenecektir. Bu seminerlerde katılımcılara AB iç pazarı, iç pazardaki ekonomik yapı ve hukuki mevzuat hakkında bilgi verilecektir. Eğitim öncesi ve sonrası yapılacak anketlerle KOBİ'lerde bilgi seviyesi değişikliği ölçülecektir.	Eğitim seminerlerine katılan KOBİ temsilcisi sayısı
2.1.4.	KOBİ'lerde nitelikli dış ticaret personeli istihdamı sağlanacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, Ekonomi Bakanlığı, TOBB, TİM, TDV, İTO	2015-2018	KOSGEB Genel Destek Programı kapsamındaki Nitelikli Eleman desteği ile KOBİ'lerde, dış ticarete yönelik faaliyetlerin yürütülmesini sağlayacak insan kaynakları potansiyelinin oluşturulması amaçlanmaktadır. Eyleme ilişkin 3. performans göstergesinin izlenmesi, GBS kapsamında gerçekleştirilecektir.	Destek kapsamında KOBİ'lerde istihdam edilen nitelikli dış ticaret personeli sayısı
					Destekten yararlanıp ihracat yapan KOBİ sayısı
					Destek programından yararlanan KOBİ'ler tarafından yapılan ihracat tutarı
2.1.5.	İhracatçı KOBİ'lere yönelik kredi faiz destek programları yürürlüğe alınacaktır.	KOSGEB (S), Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Eximbank	2015-2018	Henüz ihracat yapamayan ya da düzensiz ihracat yapan KOBİ'lere yönelik, yapılan ihracat miktarı ile orantılı destek sağlayan bir kredi programı, 2016 yılında KOSGEB tarafından tasarlanacaktır.	Kredi programından yararlanan KOBİ Sayısı
					Kredi programından yararlanan KOBİ'ler tarafından yapılan ihracat tutarı
2.1.6.	KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilen sigortalı ihracat sevkıyatı artırılacaktır.	Eximbank (S), Ekonomi Bakanlığı, KOSGEB, TOBB, İhracatçı Birlikleri, TİM	2015-2018	İhracat Kredi Sigortası Programı ile KOBİ'lere yönelik ihracat kredi sigortasının enformasyon, teminat ve finansman fonksiyonları ile KOBİ'lerin uluslararası alanda iş ve ticaret yapabilme olanakları yükseltilecektir. Ayrıca ilgili kuruluşlar ile işbirliği içerisinde programın tanıtımına yönelik etkinlikler düzenlenecektir.	Sigortalı KOBİ sayısı
					KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilen sigortalı sevkıyat tutarı
2.1.7.	İhracatçı KOBİ'lerin vadeli satış imkânlarının artırılması, sevk sonrası aşamada finansman ihtiyaçlarının karşılanması ve ülke risklerinden arındırılarak yeni ve hedef pazarlara açılmaları sağlanacaktır.	Eximbank (S), Ekonomi Bakanlığı, KOSGEB, Kalkınma Ajansları, BSTB İl Müdürlükleri	2015-2018	KOBİ'lere yönelik olarak yürütülecek “Spesifik İhracat Kredi Sigortası Programı” ile KOBİ'lerin uluslararası alanda alıcılarına orta/uzun vade tanımak suretiyle iş ve ticaret yapabilme olanağı elde etmeleri hedeflenmektedir. Ayrıca ilgili kuruluşlar ile işbirliği içerisinde programın tanıtımına yönelik etkinlikler düzenlenecektir.	Düzenlenen tanıtım etkinliklerine katılan KOBİ sayısı
					Desteklenen KOBİ sayısı
					Desteklenen KOBİ ihracatı tutarı
2.1.8.	KOBİ'lerin vize sorununun ortadan kaldırılmasına yönelik mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.	İçişleri Bakanlığı (S), GTB, Dışişleri Bakanlığı,	2015-2018	Pasaport ile ilgili mevzuatta değişikliğe gidilerek ticari amaçla yurtdışına çıkacak esnaf-sanatkâr, tacir, sanayiciden ilgili oda kaydının yanı sıra seyahatin gerçekleşme amacına dair belgeler de istenmek suretiyle, KOBİ temsilcilerine geçici hizmet pasaportu verilecektir.	Temsilcisine geçici hizmet pasaportu verilen KOBİ sayısı

Stratejik Hedef 2: İhracatçı KOBİ'lerin yeni pazarlara erişimlerini kolaylaştırarak, pazar çeşitliliklerinin artırılması ve ihracatta sürekliliğin sağlanması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
2.2.1.	Hedef pazarlarda Eşleştirme Merkezleri açılacak ve KOBİ'lerin uluslararasılaşmalarına yönelik faaliyetleri desteklenecektir.	KOSGEB (S), Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, TOBB, TİM	2015-2018	KOBİ'lerin ihracat bağlantılarının güçlendirilmesi ve ihracatta süreklilik sağlanması için hedef pazarlarda KOBİ'lere dış ticaret konusunda danışmanlık ve organizasyonel hizmetler verecek Eşleştirme Merkezlerinin açılması sağlanacaktır.	Açılan eşleştirme merkezi sayısı EŞMER'lerden yararlanan KOBİ Sayısı
2.2.2.	Avrupa İşletmeler Ağı vasıtasıyla KOBİ'lerin dış pazarlara erişimleri kolaylaştırılacaktır.	KOSGEB (S), AB Bakanlığı, TOBB, Sanayi ve Ticaret odaları, Üniversiteler, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri	2015-2018	COSME kapsamında, AİA konsorsiyumları aracılığıyla, KOBİ'lere yönelik; nitelikli danışmanlık hizmetleri verilecek, eğitim-seminerler düzenlenecek, işbirliği tekliflerine yönelik çalışmalar yapılacaktır, eşleştirme etkinlikleri düzenlenecek, H2020 SME Instrument projesi kazanan firmaların koçluk hizmetlerinden yararlanması sağlanacak ve firmaların inovasyon kapasiteleri ölçülecektir. Ayrıca eylem kapsamında yeni AİA konsorsiyumları kurulacaktır. 2 yıllık periyodlarla, AİA'lara ilişkin çalışma programları hazırlanacak ve eyleme ilişkin raporlama yıllık bazda yapılacaktır.	Nitelikli danışmanlık hizmetleri verilen KOBİ Sayısı Eğitim-Seminerlere katılan KOBİ Sayısı İşbirliği tekliflerine yönelik çalışmalardan faydalanan KOBİ sayısı Koçluk hizmetlerinden ve inovasyon kapasitesi ölçümlerinden faydalanan KOBİ sayısı Eşleştirme etkinliklerinden faydalanan KOBİ sayısı

Stratejik Hedef 3: KOBİ'lerin ihracatında orta-yüksek ve yüksek teknolojlili yerli ürünlerin payının artırılması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
2.3.1.	İmalat sektörünün teknolojik sınıflandırmasına ilişkin ulusal mevzuat yürürlüğe alınacaktır.	TÜİK (S), BSTB, KOSGEB, TÜBİTAK, TOBB	2015-2016	OECD ve AB tarafından kullanılan imalat sektörüne yönelik teknoloji yoğunluk sınıflandırması tanımından yola çıkılarak, imalat sektörüne yönelik ulusal bir teknoloji yoğunluk sınıflandırması tanımı, ilgili tüm paydaşların katılımı ile oluşturulacaktır.	İmalat sektörü teknoloji yoğunluk sınıflandırması tanımının yürürlüğe girmesi
2.3.2.	Orta-yüksek ve yüksek teknolojlili yerli ürünlerin listesi kapsamında ihracat yapacak KOBİ'ler desteklenecektir.	KOSGEB (S), BSTB, Ekonomi Bakanlığı, TÜBİTAK, TOBB, TİM, Üniversiteler,	2017-2018	BSTB tarafından her yıl yayımlanacak orta-yüksek ve yüksek teknolojlili yerli ürünlerin listesi kapsamında ihracat yapacak KOBİ'ler, 1.1.7 No'lu eylem sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre desteklenecektir. Eyleme ilişkin performans göstergesinin izlenmesi, GBS kapsamında gerçekleştirilecektir.	Desteklenen KOBİ'ler tarafından yapılan ihracat tutarı

STRATEJİK ALAN 3: İŞ VE YATIRIM ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ SÜRECİNDE KOBİ'LERİN GÖZETİLMESİ

Stratejik Hedef 1: İş ve yatırım ortamını etkileyen düzenlemeler ile kamu hizmetlerinin sunumunda KOBİ ihtiyaçlarına duyarlılığın artırılması ve KOBİ istatistiklerinin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
3.1.1.	2011/7/AB Ticari İşlemlerde Geç ödemeler Direktifine tam uyum sağlanması amacıyla gerekli çalışmalar yapılacak ve taslak mevzuat hazırlanacaktır.	GTB (S), Maliye Bakanlığı, BSTB, AB Bakanlığı, Kamu İhale Kurumu (KİK), KOSGEB, Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED)	2015-2018	Kırılgan bir finansal yapıyla çalışan KOBİ'lerin alacaklarını geç tahsil etmeleri nedeniyle işletme ömürleri kısalmaktadır. 2011/7/AB Ticari İşlemlerde Geç Ödemeler Direktifine tam uyum sağlanması amacıyla (özellikle kamu kurumları ve KOBİ'ler arasındaki ticari işlemler ve tazmin ödemeleri açısından) mevcut mevzuat ve uygulamalar analiz edilecek; direktifin uyumlaştırılması için gerekli çalışmalar yapılacak ve taslak mevzuat hazırlanacaktır.	Mevzuat düzenlemesi yapılması
3.1.2.	5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyette bulunan Özel Kurslar ve Özel Hizmetiçi Eğitim Merkezlerinin KOBİ'lere yönelik eğitim verebilmeleri için KOBİ Eğitimine ilişkin program hazırlanacaktır.	MEB (S), KOSGEB	2015-2016	KOBİ'lere yönelik verilen eğitimlere ilişkin programlar geliştirilerek bu eğitimlerin MEB'e bağlı Özel Kurs ve Özel Hizmetiçi Eğitim Merkezlerinde verilmesi sağlanacaktır.	Hazırlanan program sayısı
3.1.3.	KOBİ'lere yönelik danışmanlık hizmetlerinin niteliğinin artırılması için ulusal belgelendirme altyapısı geliştirilecektir.	MYK (S), KOSGEB, TOBB, Üniversiteler, İlgili STK'lar	2015-2018	KOBİ'leri geliştirmeye yönelik KOBİ Danışmanı, Yönetim Danışmanı gibi danışmanlık hizmetlerinde standart, yeterlilik ve belgelendirme süreçlerine dair gerekli çalışmalar yürütülerek, sektörün gelişimine katkı sağlanacaktır.	Yayımlanan ulusal yeterlilik sayısı
					Belgelendirme kuruluşu sayısı
					Belgelendirilmiş kişi (danışman) sayısı
3.1.4.	KOBİ ve girişimcilere yönelik düzenlenecek eğitimlere ilişkin hizmeti alımları mevzuatı gözden geçirilecektir.	KİK (S), Maliye Bakanlığı, BSTB, KOSGEB	2015-2016	KOBİ ve girişimcilere yönelik verilen eğitim hizmetlerinin daha geniş KOBİ kitlelerine ulaştırılabilmesinin önündeki engeller öncelikle tespit edilecek, bu sorunların çözümüne yönelik kamu ihale mevzuatında kolaylaştırıcı düzenleme yapılması sağlanacaktır.	Mevzuat düzenlemesi yapılması
					Kamu ihale mevzuatından muaf tutulan eğitimler kapsamında ulaşılan KOBİ sayısı
3.1.5.	KOBİ'lerin kamu alımlarına katılımının artırılması amacıyla kamu ihale mevzuatında gerekli değişiklikler yapılacaktır.	KİK (S), Maliye Bakanlığı, AB Bakanlığı, BSTB, KOSGEB, TOBB, TESK,	2015-2018	AB Küçük İşletmeler Yasası kapsamında, kamu kurumları tarafından açılan mal ve hizmet alımı ihalelerine katılım sürecinde ilgili kuruluşlarla birlikte KOBİ'lerin karşılaştıkları sorunlar öncelikle tespit edilecek, sorunların çözümüne yönelik mevzuat düzenlemesi 2016 yılı sonuna kadar yapılacaktır.	Mevzuat düzenlemesi yapılması
					Kamu alımlarından KOBİ'lerin aldıkları pay
3.1.6.	Kamu alımlarında KOBİ'lerin payının artırılmasına yönelik tedbirler alınacaktır.	DMO (S), BSTB, Maliye Bakanlığı, KOSGEB	2015-2016	KOBİ'lerin kamu alımlarındaki payının artırılması, özellikle kamu kurum ve kuruluşlarının DMO aracılığıyla yaptıkları alım süreçlerine dâhil edilmesi amacıyla DMO tedarikçisi olabilmelerine yönelik çalışmalar yapılacak ve bu doğrultuda tarafların bilişim sistemlerinin karşılıklı olarak paylaşılması sağlanacaktır.	DMO alımlarından KOBİ'lerin aldıkları pay

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
3.1.7.	“KOBİ’lere Danışma Mekanizmaları” hayata geçirilecektir.	KOSGEB (S), AB Bakanlığı, BSTB, TOBB, TESK	2015-2016	AB’de yürürlükte olan KOBİ Paneli ve KOBİ Geri Besleme Mekanizması gibi danışma mekanizmaları KOSGEB tarafından 2016 yılında yürürlüğe geçirilecek ve sistem KOBİ’lere ilişkin politikalar uygulayan tüm kuruluşların kullanımına açılacaktır.	Yürürlüğe alınacak politikalara yönelik KOBİ’lere yapılan danışma sayısı
3.1.8.	KOBİ adreslerinin Ulusal Adres Veri Tabanı’na (UAVT) kaydının tamamlanması sağlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı (S), GTB, TÜİK, KOSGEB	2015-2018	Bu eylem ile KOBİ’lerin kamu kurum ve kuruluşlarıyla sürdürdükleri iş ve işlemlerde tek bir numara aracılığıyla adres sorgulamasının yapılması suretiyle bürokrasinin azaltılması amaçlanmaktadır.	Kamu kuruluşları bünyesinde tutulan idari kayıtlarda KOBİ’lere ilişkin adreslerin UAVT’den alınması
3.1.9.	Hızlı Büyüyen KOBİ, Küresel Doğan KOBİ, Yenilikçi KOBİ kriterleri belirlenecek ve gerekli mevzuat düzenlemeleri yoluyla, Hızlı Büyüyen ve Yenilikçi KOBİ’lerin destek sağlayıcı kuruluşlar tarafından öncelikli olarak desteklenmesi sağlanacaktır.	KOSGEB (S), Hazine Müsteşarlığı, BSTB, Ekonomi Bakanlığı, GTB, AB Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, TÜİK, TÜBİTAK, , TTGV, TOBB, TESK	2015-2018	Hızlı Büyüyen, Küresel Doğan ve Yenilikçi KOBİ kriterlerini ortaya koyacak mevzuat, ilgili tüm paydaşların katılımı ile 2016 yılı sonuna kadar oluşturulacaktır. Hızlı Büyüyen ve Yenilikçi KOBİ kriterlerine ilişkin mevzuatın yürürlüğe girmesini takiben, destek sağlayıcı kuruluşların Hızlı Büyüyen ve Yenilikçi KOBİ’leri öncelikli olarak desteklemesine yönelik gerekli mevzuat değişiklikleri yapılacaktır. Destek sağlayıcı tüm kuruluşlar, destek istatistiklerini KOBİ ayırımında tutacak ve eyleme ilişkin performans göstergesinin izlenmesi DDGM tarafından gerçekleştirilecektir.	Mevzuat düzenlemeleri yapılması
					Hızlı Büyüyen KOBİ’lere aktarılan destek tutarının tüm KOBİ’lere aktarılan destek tutarı içerisindeki payı
					Yenilikçi KOBİ’lere aktarılan destek tutarının tüm KOBİ’lere aktarılan destek tutarı içerisindeki payı
3.1.10.	Politika üreticilerini, karar verme süreçlerinde destekleyecek KOBİ istatistikleri ve bu istatistikleri destekleyen idari kayıt sistemleri uluslararası standartlara uygun hale getirilecektir.	TÜİK (S), AB Bakanlığı, GTB, KOSGEB, BSTB, GİB, SGK	2015-2018	TÜİK tarafından yayımlanan KOBİ istatistiklerinin kapsamının genişletilmesi ve AB KOBİ istatistiklerine uyumun artırılması sağlanacaktır. Eylem kapsamında, AB KOBİ istatistikleri ile Türkiye’de yayımlanan mevcut KOBİ istatistiklerini karşılaştıran bir rapor KOSGEB tarafından hazırlanacaktır. Sunulacak rapor kapsamında gerekli iyileştirme önerilerinden mümkün olanlar, TÜİK tarafından hayata geçirilecektir.	İlk defa yayımlanan KOBİ istatistiği sayısı
3.1.11.	Şirket kuruluşuna ilişkin bütün aşamalar MERSİS üzerinden elektronik ortama taşınacaktır.	GTB (S), KOSGEB, TOBB, TESK	2015-2018	Şirket kuruluş işlemlerinde bürokratik süreçlerin hızlandırılmasına yönelik olarak tescil öncesi yapılması gereken ödemelerin banka vb. kurumlara gidilmesine gerek kalmaksızın MERSİS üzerinden yatırılabilmesine ve kuruluşla ilişkin diğer tüm aşamaların elektronik olarak gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir.	Doing Business İşe Başlama (Starting a Business) Endeksi’nde Türkiye’nin sıralamadaki yeri

Stratejik Hedef 2: KOBİ’lere yönelik devlet desteklerinde bütünselliğin sağlanması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
3.2.1.	KOBİ Bilgi Sitesi portalı güncellenecek ve KOBİ’ler tarafından bilinirliği artırılabilecektir.	TOBB (S), BSTB, GTB, Kalkınma Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, KOSGEB, TÜBİTAK, TESK	2015-2016	“http://kobi.org.tr” adresinin içeriklerinin düzenli olarak güncellenmesi sağlanacak ve daha fazla KOBİ’nin sitede yer alan bilgilere erişebilmesi için tanıtım faaliyetleri düzenlenecektir.	KOBİ bilgi sitesinin tıklanma sayısı

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
3.2.2.	KOBİ'lere sağlanan devlet desteklerinin değerlendirilmesi çalışmaları yaygınlaştırılacaktır.	BSTB (S), Kalkınma Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, KOSGEB, TÜBİTAK, TOBB, TESK	2015-2018	KOBİ'lere teşvik ve destek sağlayan kurumların desteklere ilişkin Değerlendirme (Evaluation) çalışmaları yürütmeleri konusunda ulusal ve uluslararası düzeyde yürütülecek işbirlikleri ile bu kuruluşların kurumsal kapasiteleri geliştirilecektir. Uygulamaya sokulacak programların tasarım aşamasında nasıl ve ne zaman değerlendirileceğini içerir bir değerlendirme rehberi hazırlanacak ve destek sağlayıcı kuruluşlar tarafından kullanılacaktır.	KOBİ destek programları Değerlendirme Rehberi'ni uygulamaya alan kuruluş sayısı
3.2.3.	Ulusal KOBİ politikalarının tasarım ve uygulama süreçlerine yönelik alternatif stratejilerin politika üreticilere sunulmasını amaçlayan bir KOBİ Araştırmaları Enstitüsü kurulacaktır.	KOSGEB (S), Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı	2015-2018	KOBİ'lerin rekabet güçlerini uluslararası ölçekte artıracak politikaların hayata geçirilmesine yönelik alternatif stratejiler üretilmesine olanak sağlamak amacıyla, KOBİ'lerle alakalı tüm konularda araştırmalar yürütecek bir KOBİ Araştırmaları Enstitüsü 2017 yılı sonuna kadar kurulacaktır. Enstitünün orta vadede KOBİ'lere yönelik uygulanan destek programlarının değerlendirilmesi fonksiyonunu da üstlenmesi planlanmaktadır.	Enstitünün kurulması Hazırlanan araştırma raporu sayısı

STRATEJİK ALAN 4: KOBİ'LERİN AR-GE VE YENİLİK KAPASİTELERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Stratejik Hedef 1: KOBİ'lerde bilgiye dayalı üretim yapısının teşvik edilerek, patent ve ticarileştirme konularında ilerleme sağlanması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
4.1.1.	KOBİ çalışanlarının fikri mülkiyet haklarının korunmasına yönelik ihtiyaç analizi çalışması yürütülecektir.	TPE (S), KOSGEB, TÜBİTAK, TÜRKONFED	2015-2018	Uzun araştırmalar ve önemli mali yatırımlar gerektiren bir buluşun gerçekleştirilmesi süreci, çoğu zaman bireysel yaratıcılar tarafından göze alınamamakta ve buluş uğraşısı işletmelerde çalışan işçiler tarafından sürdürülmektedir. Bu nedenle, günümüzdeki buluşların büyük çoğunluğu işçi buluşlarıdır. Ayrıca çalışan kesiminin büyük bir kısmı, geçimlerini bağımlı bir iş ilişkisi içinde, kazandıkları ücretle sürdürmektedir. Bu nedenle buluş çoğu zaman işletmenin sağladığı araç, gereç, deneyim ürünleri ile uzman kadrolarının katkılarının, diğer yandan da o işletmede çalışan işçilerin yaratıcı uğraşlarının ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, işçiye, buluş yapabileceği gerekli ortamın sağlanması, buluş yaptığı bu buluşun işverenle birlikte hakkaniyete uygun hak sahibi olacağı garantisini, buluşun maddi ve manevi hazzından yararlanabilmesi hususları büyük önem arz etmektedir. Bu eylem ile çalışanların fikri mülkiyet haklarının korunmasına yönelik Türkiye'deki mevcut durumun özetlenmesi ve gerekiyorsa alınması gereken tedbirlere yönelik çerçevenin ortaya konulması hedeflenmektedir.	İhtiyaç analizi çalışması sonucu alınan tedbirler

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
4.1.2.	KOBİ'lerin ileri teknoloji ve çevre teknolojileri konularında ticarileştirme projeleri desteklenecektir.	TTGV (S), BSTB, Kalkınma Bakanlığı, KOSGEB, TÜBİTAK	2015-2018	TTGV Programları ile ilgili teknolojilerin Türkiye’de yayılımını hızlandırarak, örnek etkisi yaratacak projelerin desteklenmesi hedeflenmektedir. Desteklenecek İleri Teknoloji Projeleri ile “Teknolojik Ürün” ve “Teknolojik Proses İnovasyonu” kavramları çerçevesinde, ticari değeri olan ürünlerin elde edildiği teknoloji geliştirme düzeyindeki Ar-Ge ve ticarileştirme faaliyetleri desteklenmektedir. Desteklenecek Çevre Teknolojileri Projeleri ile eko-verimlilik (temiz üretim/ sürdürülebilir üretim) anlayışı çerçevesinde üretim süreçlerinde asgari enerji, su, hammadde tüketimi ve atık üretimi için teknolojik yenilik içeren, sanayide uygulanabilir ve ekonomik değeri olan temiz üretim teknolojilerinin uygulanmasına yönelik uygulama projeleri desteklenmektedir. Eylem kapsamında 32 proje desteklenecektir.	İleri teknoloji programına katılım sağlayan kurum/kuruluş sayısı
					Çevre teknolojileri programına katılım sağlayan kurum/kuruluş sayısı
4.1.3.	KOBİ'lerin yenilik kapasitesini geliştirmeye yönelik ihtiyaç analizi ve koçluk hizmetleri sağlanacaktır.	TTGV (S), Kalkınma Bakanlığı, KOSGEB, TÜBİTAK	2015-2018	Ekonomi Bakanlığı tarafından yürütülen Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Programı kapsamında desteklenen kümelerin inovasyon yetkinliği esas alınarak rekabetçilik kapasiteleri analiz edilecektir. Eylem kapsamında 20 kümede yer alan KOBİ'lerin ihtiyaç analizi gerçekleştirilecektir.	İhtiyaç analizi hizmeti verilen KOBİ sayısı
4.1.4.	KOBİ'lere, Ar-Ge ve yenilik kapasitelerini artırmaya yönelik, mentörlük desteği sağlanacaktır.	TÜBİTAK (S), BSTB, KOSGEB, TİM, TÜRKONFED	2015-2018	TÜBİTAK destek programlarından faydalanan KOBİ'lere mentörlük desteği sağlanacaktır.	Mentörlük desteği alan KOBİ sayısı
					Mentörlük desteği alan KOBİ'lere ait ar-ge ve yenilik projelerinin başarıyla tamamlanma durumu
4.1.5.	KOBİ Ar-Ge çalışmalarının kamu alımları yoluyla ticarileştirilmesi sağlanacaktır.	BSTB (S), Maliye Bakanlığı, KOSGEB, KİK	2015-2018	Onuncu Kalkınma Planı - Kamu Alımları Yoluyla Teknoloji Geliştirme ve Yerli Üretim Programı Eylem Planı kapsamında kurumlar arasında gerekli eşgüdümü sağlayacak kurul veya benzeri bir koordinasyon mekanizması oluşturulacaktır.	Neticelenen KOBİ Ar-Ge çalışmaları kapsamında gerçekleşen kamu alımları tutarı
4.1.6.	Ar-Ge ve yenilik çalışmaları sonuçlanan KOBİ'lerin ticarileştirme faaliyetleri desteklenecektir.	KOSGEB (S)	2015-2018	KOSGEB Endüstriyel Uygulama programı ile Ar-Ge ve inovasyon projesi kamu kaynakları ile desteklenerek başarıyla tamamlanmış ve/veya patent belgesi ile korunan veya doktora çalışması neticesinde ortaya çıkan yeni bir ürün/hizmetin üretilmesi, kalitesi veya standardının yükseltilmesi veya maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin uygulamaya alınması, ürün veya süreçlerinin pazara uygun biçimde ticarileştirilmesi faaliyetleri desteklenecektir.	Desteklenen proje sayısı
					Desteklenen proje bütçelerinin toplam tutarı
4.1.7.	TGB'lerde faaliyet gösteren KOBİ sayısının artırılması sağlanacaktır.	BSTB (S), KOSGEB, TÜBİTAK, TGB Yönetimleri, TGB Dernekleri	2015-2018	Eylem kapsamında, Ar-Ge çalışmalarına TGB'lerde devam eden KOBİ'lerin üretime dönük çalışmalarını TGB bünyesinde devam edebilmeleri sağlanacaktır.	TGB'lerde faaliyet gösteren KOBİ sayısı

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
4.1.8.	KOBİ'lerde ticarileştirmeye yönelik insan kaynağı kapasitesinin artırılması sağlanacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, MEB, Ekonomi Bakanlığı, ÇSGB, İŞKUR, TÜBİTAK, TİM, TOBB	2015-2018	Ar-Ge yapan firmaların teknolojik ürün ticarileştirmesine yönelik yetkinliklerinin artırılması amacıyla dönem boyunca eğitim, danışmanlık ve personel destekleri sağlanacaktır.	Eğitime iştirak eden katılımcı sayısı
					Danışmanlık hizmeti verilen KOBİ sayısı
					Desteklenen Ar-Ge personeli sayısı
4.1.9.	Firmaların ticarileştirmeye yönelik kapasitesinin artırılması amacıyla mentörlük mekanizması geliştirilecek ve uygulanacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, GTB, TÜBİTAK, TÜRKONFED	2015-2018	Öncelikli sektörlerdeki firmalar başta olmak üzere özel sektöre ticarileştirme konusunda mentörlük hizmeti sağlanmasına yönelik mekanizma geliştirilecek ve plan dönemi boyunca uygulanacaktır. Mentörlük hizmeti sağlanacak firmaların seçiminde, Ar-Ge projesini tamamlamış ve ticarileştirme aşamasında olanlara öncelik verilecektir.	Mentörlük desteği alan KOBİ sayısı
					Mentörlük desteği alan KOBİ'lere ait Ar-Ge ve yenilik projelerinin başarıyla tamamlanma durumu
4.1.10.	Ticaret/sanayi odaları, esnaf oda/oda birlikleri ve destek veren kurum kuruluş personelinin sınai mülkiyet hakları konusundaki bilgi düzeyleri iller bazında düzenlenecek eğitimlerle arttırılacaktır.	TPE (S), BSTB, KOSGEB, TÜBİTAK, Kalkınma Ajansları, TOBB, TESK	2015-2018	KOBİ'lerde sınai mülkiyet bilincinin geliştirilmesi, sınai mülkiyet haklarının etkin korunması, başvuru ve tescil prosedürü hakkında KOBİ'lerin bilgilendirilmesi amacıyla iller bazında ilgili il müdürlükleri tarafından eğitimler düzenlenecektir. Ayrıca, KOSGEB, TOBB ve TESK personeline verilecek eğitimler yoluyla, KOBİ'lerin ihtiyaç duydukları bilgilerin karşılanmasına yönelik olarak bu kurum uzmanlarının yeterlilikleri arttırılacaktır. Söz konusu eğitimler öncesinde ve sonrasında katılımcılara yönelik uygulanacak bir anket ile farkındalık seviyesi değişimleri ölçülecektir.	Sınai mülkiyet hakları konulu eğitimlere iştirak eden katılımcı sayısı
					Sınai mülkiyet hakları konulu eğitimler öncesinde ve sonrasında katılımcılarda gözlenen farkındalık seviyesi değişimi
4.1.11.	Belirlenecek KOBİ'lere sınai mülkiyet hakları konusunda iller bazında danışmanlık hizmetleri verilecektir.	TPE (S), KOSGEB, TOBB, TESK	2015-2018	Yürüttükleri Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri kapsamında KOBİ'lerin, sınai mülkiyet haklarından daha fazla yararlanmaları sağlanacaktır.	Sınai mülkiyet hakları konusunda danışmanlık hizmeti verilen KOBİ sayısı
					Danışmanlık hizmeti verilen KOBİ'ler tarafından yapılan sınai mülkiyet başvuru sayısı
4.1.12.	TGB'lerdeki firmaların Ar-Ge faaliyetlerinin etkinliğinin analizine yönelik bir araştırma projesi yapılacaktır.	BSTB (S), Kalkınma Bakanlığı	2015-2018	TGB'lerde yer alan firmaların Ar-Ge alanındaki etkinlikleri patent sayısı, Ar-Ge proje sayısı, Ar-Ge personel sayısı, Ar-Ge harcaması gibi kriterler çerçevesinde analiz edilecektir.	Proje ile üretilecek tedbirler kapsamında yapılan düzenlemeler

Stratejik Hedef 2: Ürün, hizmet ve iş modeli açılarından yenilikçi KOBİ'lerin öncelikli olarak desteklenmesi

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
4.2.1.	Ar-Ge ve yenilik projeleri sonuçlanan KOBİ'lerin pazarlama ve tanıtım faaliyetleri desteklenecektir.	BSTB (S), KOSGEB	2015-2018	Ar-Ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan yüksek katma değerli, yeni ve yenilikçi ürünlerin yurtiçi ve yurtdışında tanıtılması ve pazarlanmasına yönelik KOBİ'lere destek sağlanacaktır.	Desteklenen KOBİ sayısı
					Desteklenen KOBİ'lerdeki ciro değişimleri
4.2.2.	KOBİ'lerin yenilikçi iş modelleri geliştirebilmelerine yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetleri verilecektir.	KOSGEB (S), TÜBİTAK, TTGV	2015-2018	KOBİ'lerin; üretim, hizmet, pazarlama vb. modellerini yenilikçi hale getirebilmeleri için eğitim ve yönlendirme hizmetleri verilecektir.	Eğitimlerden yararlanan KOBİ sayısı
					Danışmanlık hizmeti verilen KOBİ sayısı
4.2.3.	KOBİ'lerin Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin desteklenmesi suretiyle KOBİ'ler tarafından yapılan Ar-Ge harcamaları artırılabilecektir.	KOSGEB (S), TÜBİTAK, BSTB, TTGV, TÜİK	2015-2018	KOBİ'lerin Ar-Ge ve yenilik projeleri kamu kuruluşlarıncı desteklenecektir. Desteklenen projeler kapsamında KOBİ'ler tarafından yapılan Ar-Ge harcamalarına ilişkin gerçekleştirmeler KOSGEB tarafından konsolide edilecektir. Tüm KOBİ'lerde istihdam edilen ar-ge personeli sayısı, TÜİK tarafından yürütülen Ar-Ge Faaliyetleri Araştırması kapsamında izlenecektir.	Desteklenen KOBİ Sayısı
					Desteklenen KOBİ Ar-Ge projesi sayısı
					Desteklenen KOBİ Ar-Ge projeleri bütçesi
					Desteklenen Ar-Ge personeli sayısı
4.2.4.	Ar-Ge insan kaynakları potansiyelinin artırılmasına yönelik mesleki eğitim olanakları artırılacaktır.	İŞKUR (S), KOSGEB	2015-2018	KOBİ'lerin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü ihtiyacına yönelik çalışmalar aktif işgücü piyasası programları kapsamında yürütülecek ve bu doğrultuda mesleki eğitim kursları ile işbaşı eğitim programlarının düzenlenmesi sağlanacaktır. Ayrıca çalışanlara yönelik mesleki eğitimler de verilecektir.	Düzenlenen kurs ve programlara iştirak eden katılımcı sayısı
					Mesleki eğitimlere katılıp Ar-Ge personeli olarak istihdam edilen sayısı
4.2.5.	Orta-yüksek ve yüksek teknoloji alanında faaliyet gösteren KOBİ'ler öncelikli olarak desteklenecektir.	BSTB (S), Kalkınma Bakanlığı, ETKB, UDHB, Hazine Müsteşarlığı, KOSGEB, TÜBİTAK,	2015-2018	Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerine yönelik destek sağlayan kamu kuruluşlarının destek sistemleri, teknoloji sınıflaması açısından gözden geçirilecektir. Destek sağlayıcı kuruluşların orta-yüksek ve yüksek teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'leri öncelikli olarak desteklemesine yönelik gerekli mevzuat değişiklikleri yapılacaktır. Destek sağlayıcı tüm kuruluşlar destek istatistiklerini KOBİ ayırımı tutacak ve eyleme ilişkin performans göstergesinin izlenmesi, DDGM gerçekleştirilecektir.	Orta yüksek ve yüksek teknoloji alanında desteklenen proje sayısı
					Orta-yüksek ve yüksek teknoloji olarak sınıflandırılan sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'lere aktarılan destek tutarının tüm KOBİ'lere aktarılan destek tutarı içindeki payı

Stratejik Hedef 3: KOBİ'ler ile büyük ölçekli yurt içi/yurt dışı işletmeler ve üniversiteler arasındaki işbirliklerinin artırılması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
4.3.1.	KOBİ'ler ile büyük işletmelerin Ar-Ge çalışmaları kapsamında işbirliği yapmaları sağlanacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, TOBB, Sanayi İşadamları Dernekleri, OSB Yönetimleri	2015-2018	Gelişmiş ülkelerde KOBİ'lere yönelik uygulanmakta olan benzer programlar incelenecektir. Ar-Ge ve inovasyon eksenli işbirliği kültürünün yaygınlaştırılmasına yönelik olarak, Ar-Ge kapasitesi yüksek büyük işletmeler ile KOBİ'ler arasında deneyim paylaşımını ve değer zinciri oluşturulabilmesini sağlayacak bir program tasarlanacaktır.	Büyük işletme ziyaretine götürülen KOBİ sayısı
					Büyük işletmelerle iş bağlantısı yapan KOBİ sayısı
4.3.2.	Araştırma merkezleri ile KOBİ'ler arasında birlikte çalışma kültürü güçlendirilecektir.	KOSGEB (S), Üniversiteler, BSTB, YÖK, TOBB	2015-2018	Bu eylem ile araştırma merkezlerinde KOBİ ihtiyaçları doğrultusunda çalışmaların yürütülmesi ve hâlihazırda yürütülen çalışmaların KOBİ'ler ile buluşturularak ticarileştirilmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla, KOBİ temsilcilerinin üniversitelerde yer alan araştırma merkezlerini ziyaret etmeleri sağlanacak, uygulamalı araştırmalar yapan merkezlerin çalışmaları çeşitli etkinlikler yoluyla KOBİ'lere tanıtılacaktır.	Araştırma Merkezi Ziyaretine Götürülen KOBİ Sayısı
					Araştırma Merkezi Hizmetlerinden Faydalanan KOBİ Sayısı
4.3.3.	Üniversite öğrencileri arasında inovasyon kültürü yaygınlaştırılacaktır.	KOSGEB (S), YÖK, Üniversiteler	2015-2018	Üniversitelerde inovasyon dersleri verilecek ve inovasyon kampları düzenlenecektir.	İnovasyon dersi alan üniversite öğrencisi sayısı
					İnovasyon kampı düzenlenen üniversite sayısı
					İnovasyon kamplarına katılan öğrenci sayısı
4.3.4.	KOBİ'lerin ortak Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri yürütme kapasitelerinin artırılması sağlanacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, TOBB, TESK	2015-2018	Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin KOBİ'ler arasında yapılacak işbirlikleri çerçevesinde artırılması amacıyla KOSGEB tarafından uygulanan İşbirliği-Güçbirliği Destek Programına bir modül eklenecektir.	Ortaklık kuran KOBİ sayısı
					Ortaklıklara sağlanan destek tutarı
					Ortaklıklar yoluyla ticarileşen ürün/hizmet sayısı
4.3.5.	Çalışanların Ar-Ge merkezi lokasyonunu terk etmemesi kısıtı ile ilgili düzenleme gözden geçirilecektir.	BSTB (S), ÇSGB, TÜRKONFED	2015-2016	4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında TGB'lerde yerleşik "Girişimci"lerde istihdam edilen Ar-Ge personelinin, eğitim almak veya ortak proje çalışmasını takip etmek üzere üniversitede geçirecekleri zamanın da mesai içerisinde sayılması yönündeki düzenleme gözden geçirilecektir.	Mevzuat düzenlemesi yapılması
4.3.6.	KOBİ'lerin Horizon 2020, EUREKA, Eurostars Programlarına ve ikili-çoklu işbirlikleri kapsamında geliştirilen projelere katılımları sağlanacaktır.	TÜBİTAK (S), BSTB, AB Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, KOSGEB, TOBB	2015-2018	KOBİ'lere yönelik bilgilendirme, yönlendirme ve eğitim faaliyetleri yürütülecektir. Ayrıca eylem kapsamında KOBİ ziyaretleri gerçekleştirilecektir. İhtiyaç tespiti halinde destek mekanizmaları oluşturulacak ve yürütülecektir.	Bilgilendirme, yönlendirme ve eğitim faaliyetlerine iştirak eden katılımcı sayısı

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
4.3.7.	TEKMER'lerin etkinliğini artırmak amacıyla sistem yeniden yapılandırılacaktır.	KOSGEB (S), BSTB, TOBB	2015-2016	TEKMER'lerin yapılanması ve sağlanan destekler gözden geçirilerek TEKMER'ler etkinleştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.	Alınan tedbirler TEKMER'lerde faaliyet gösteren KOBİ sayısı

STRATEJİK ALAN 5: KOBİ'LERİN FİNANSMANA ERİŞİMLERİNİN KOLAYLAŞTIRILMASI

Stratejik Hedef 1: KOBİ'lerin banka kredilerine erişimlerinin kolaylaştırılması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
5.1.1.	KOBİ'lerin uygun koşullarda banka kredileri temin edebilmelerine yönelik kredi faiz destek programları uygulanacaktır.	KOSGEB (S), GTB, Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Kalkınma Ajansları	2015-2018	KOBİ'lerin dönemsel olarak karşılaştıkları sorunların çözümüne ve doğal afetlerden zarar gören KOBİ'lerin bölgesel düzeyde ihtiyaçlarının karşılanmasına finansal açıdan katkı sağlamak amacıyla kredi faiz destek programları yürütülecektir.	Uygulanan kredi faiz destek programı sayısı Uygulanan programlar aracılığıyla oluşturulan kredi hacmi
5.1.2.	Kredi garanti fonu imkânlarından daha fazla KOBİ'nin yararlanması sağlanacaktır.	KOSGEB (S), Hazine Müsteşarlığı, TOBB, TESK, TBB	2015-2018	KGF A.Ş.'nin imkânlarının artırılması yoluyla daha fazla KOBİ'nin bu sistemden yararlanması sağlanacaktır. Bu amaçla, yurtiçi ve yurtdışı destek kuruluşları ile kaynak/kontr-garanti sağlamak üzere işbirlikleri geliştirilecek daha fazla KOBİ'nin finansmana erişimleri için kefalet ürünleri çeşitlendirilecektir. Ulusal ve uluslararası işbirlikleri geliştirilmesi yoluyla sağlanacak kaynak/kontr-garantiler, KOBİ'ler lehine kullanılacaktır.	KGF tarafından verilen kefalet tutarı KGF tarafından oluşturulan kredi hacmi
5.1.3.	Kredi garanti kuruluşlarının teminat nitelikleri güçlendirilecektir.	BDDK (S), KOSGEB, TBB, Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB)	2015-2016	KGF A.Ş. tarafından verilen kefaletlerin dikkate alınma oranı yükseltilecektir. Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hazırlanacaktır.	Mevzuat düzenlemesi yapılması
5.1.4.	OSB'lerde KOBİ bankacılığının yaygınlaştırılmasını teminen şube harçları azaltılacaktır.	Maliye Bakanlığı (S), BSTB, Hazine Müsteşarlığı, TBB, TKBB	2015-2017	OSB'lerde KOBİ'lerin finansman sorunlarına odaklanan banka ve banka dışı finansal kuruluşların şubelerinin yaygınlaştırılmasını teminen bu bölgeler özelinde şube açılmasının kolaylaştırılmasına ilişkin mevzuat değişikliği yapılacaktır.	Mevzuat düzenlemesi yapılması OSB'lerde faaliyet gösteren finansal kuruluş sayısı

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
5.1.5.	Menkul teminat sicili oluşturulacaktır.	Hazine Müsteşarlığı (S), KOSGEB, Adalet Bakanlığı, TBB, TKBB, TOBB	2015-2016	Bankaların KOBİ'lerden daha çok gayrimenkul teminatı talep etmeleri ve KOBİ'lerin mevcut varlıklarının buna müsaade etmemesi nedeniyle, finansmana erişimde çekilen güçlüklerin önüne geçilebilmesi amacıyla, menkuller için bir sicil oluşturularak KOBİ'lerin mevcut varlıklarına teminat gücü kazandırılacaktır. Bu kapsamda İcra ve İflas Kanununda değişiklik yapılması öngörülmektedir.	Mevzuat düzenlemesi yapılması
5.1.6.	Alacak sigortası poliçelerinin KOBİ'lerin kredilendirilmesinde teminat olarak kullanılması sağlanacaktır.	BDDK (S), Hazine Müsteşarlığı, KOSGEB, TOBB, TBB	2015 - 2018	Ticari alacak sigortası poliçelerinin de bankalarca teminat olarak kabul edilmesine yönelik mevzuat çalışması 2015 yılı içerisinde tamamlanacaktır. Mevzuatın yürürlüğe girmesi sonrası KOBİ'lere yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri yürütülecektir.	Mevzuat düzenlemesi yapılması Alacak sigortası poliçesini teminat olarak gösteren KOBİ sayısı Alacak sigortası poliçelerinin teminat olarak kullanımı sonucu oluşturulan kredi hacmi
5.1.7.	TBB Risk Merkezi'nin etkinliği arttırılacaktır.	TBB Risk Merkezi (S), Maliye Bakanlığı, KOSGEB, SGK, TKBB	2015-2016	KOBİ bilgilerinin toplanması, KOBİ değerlendirmesi ve KOBİ'lerin finansmana erişimleri açısından büyük önem arz etmektedir. Bu eylem ile ticari işletmelerin yılsonu verileri, Risk Merkezi tarafından toplanarak KOBİ tanımında yer alan kriterlere göre sınıflanacak ve bankalara sistemsal olarak dağıtılacaktır. Bu sayede sağlanan standardizasyonun yanı sıra KOBİ'lere yönelik risk değerlendirmeleri de daha isabetli gerçekleştirilecektir. Ayrıca, bankalar KOBİ'lerin finansal durumlarını net bir şekilde izleyebilecek, kredibilitesine göre KOBİ'lere daha hızlı ve daha fazla fon sağlayabilecektir. Bu çerçevede, KOBİ'lere ilişkin Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtlarının bankacılık ve finans sektörünün erişimine, bilgi alışverişi kuruluşları üzerinden açılmasının KOBİ kredi arzını olumlu etkileyeceği düşünülmektedir.	Mevzuat düzenlemesi yapılması
5.1.8.	KOBİ'lere yönelik ticari alacak sigortası ürünü oluşturulacaktır.	Hazine Müsteşarlığı (S), KOSGEB, Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği, TOBB, TKBB, TBB	2015 - 2018	KOBİ'lerin ticari alacaklarının ödenmemesine bağlı olarak ortaya çıkabilecek kayıpların tazmin edilebilmesi amacıyla alacak sigortası ürünü oluşturulacak ve yaygınlık kazanmasına ilişkin faaliyetler yürütülecektir.	Mevzuat düzenlemesi yapılması Alacak sigortası poliçesi yaptıran KOBİ sayısı
5.1.9	KOBİ'lere uzun vadeli finansman sağlanabilmesi amacıyla bireysel emeklilik fonlarından yararlanılacaktır.	SPK (S), Hazine Müsteşarlığı, BDDK, KOSGEB, TBB	2015 - 2018	Bireysel emeklilik fonlarının, KOBİ'lere kullanılmış kredilere dayalı (diğer bir ifade ile KOBİ alacaklarının teminat gösterildiği) olmak üzere bankaların ihraç edeceği uzun vadeli (5-10 yıl) İpotek Teminatlı Menkul Kıymetlere (İTMK) yatırım yapmaları ve böylelikle ihraçta bulunacak bankalara, KOBİ finansmanı için uzun vadeli, yenilikçi bir seçenek oluşturulması amaçlanmaktadır.	Mevzuat düzenlemesi yapılması Bireysel Emeklilik Fonları tarafından yatırım yapılan fon tutarı

Stratejik Hedef 2: KOBİ'lerin alternatif finansman kaynaklarından daha fazla faydalanmalarının sağlanması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
5.2.1.	Bireysel Katılım Yatırımcıları tarafından KOBİ'lere yönelik yapılan yatırımlar artırılacaktır.	Hazine Müsteşarlığı (S), KOSGEB, TOBB, TESK, TÜRKONFED	2015-2018	Bireysel Katılım Sermayesi Sistemi, KOBİ'lerin finansmana erişimleri açısından önemli bir alternatif finansman kaynağıdır. Sistemin KOBİ'ler arasında yaygınlaşmasına yönelik olarak öncelikle bilgilendirme toplantıları düzenlenecektir. Eylem ile nihai olarak amaçlanan, Bireysel Katılım Sermayesi Sistemi'nden faydalanan KOBİ sayısını ve sistem aracılığıyla KOBİ'lere ulaştırılan fon miktarını artırmaktır.	Bilgilendirme toplantılarına katılan KOBİ sayısı
					Sistemdeki toplam başvuru sayısı
					Başarı ile sonuçlanan başvurusu sayısı
					Başarılı başvuruların toplam tutarı
5.2.2.	BİST GİP ve Özel Pazar hakkında KOBİ'lerin farkındalık seviyeleri artırılacak, BİST GİP'de işlem gören ve Özel Pazar'a üye olan KOBİ sayısı arttırılacaktır.	KOSGEB (S), BİST A.Ş. Kalkınma Ajansları, SPK, TOBB	2015-2018	Düzenlenecek bölgesel ve sektörel toplantılar ile KOBİ'lerin BİST GİP ve Özel Pazar hakkındaki bilinç seviyeleri artırılacaktır. KOBİ'lerin mevcut bilinç seviyelerinin tespitine yönelik 2015 yılında bir saha araştırması yapılacaktır. Aynı araştırma, eylem kapsamında yapılan faaliyetler sonucu kaydedilen gelişmeyi tespit edebilmek amacıyla 2018 yılının ikinci yarısında tekrarlanacaktır. Ayrıca, KOSGEB tarafından BİST GİP'te ve Özel Pazarda işlem göreceK KOBİ'lere geri ödemesiz destekler sağlanacaktır.	Eğitim ve Toplantılara Katılan KOBİ Sayısı
					Destek sağlanan KOBİ sayısı
					KOBİ'lere sağlanan destek tutarı
					GİP'te finansmana erişen KOBİ sayısı
					GİP'te KOBİ'ler tarafından erişilen finansman tutarı
					Özel Pazar' a üye olan KOBİ sayısı
					Özel Pazar'da yatırımcı ile akredite olan KOBİ sayısı
5.2.3.	Kitle fonlaması platformuna ilişkin yasal zemin oluşturulacak ve KOBİ'lerin bu platformdan istifade etmeleri sağlanacaktır.	Hazine Müsteşarlığı (S), Maliye Bakanlığı, BSTB, KOSGEB, TÜBİTAK	2015-2018	Başlangıç aşamasındaki yeni girişimlere internet aracılığı ile sermaye sağlayan "kitle fonlaması" mevzuatı kamu ve özel sektör temsilcilerinin katkıları ile 2015 yılında tamamlanacak ve uygulamaya alınacaktır.	Kitle Fonlaması Platformundan KOBİ'lere aktarılan finansman miktarı
5.2.4.	KOBİ'lerin finansal okuryazarlık yetenekleri arttırılacaktır.	KOSGEB (S), SPK, BDDK, TOBB, TESK, TBB, TKBB	2015-2018	KOBİ'lerin finansal okuryazarlık yeteneklerinin arttırılmasına yönelik olarak 2016 yılında KOSGEB tarafından ilgili kuruluşların da katkılarıyla bir elektronik eğitim tasarlanacak ve KOBİ'lerin erişimine sunulacaktır.	Finansal okuryazarlık konulu elektronik eğitimlerden yararlanan KOBİ sayısı
					Elektronik eğitim katılımcı sayısı
5.2.5.	BİST A.Ş. GİP Listesi'nde bulunmayan ortaklar tarafından ilave pay satışı yapılabilmesini teminen mevzuat değişikliği yapılacaktır.	BİST A.Ş. (S), SPK, KOSGEB	2015-2016	BİST GİP'te bireysel katılım yatırımcısı lisansına sahip yatırımcıların, girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının, girişim sermayesi yatırım fonlarının ve hakim ortakların pay satışı yapabilmelerine yönelik düzenleme yapılacaktır.	Mevzuat düzenlemesi yapılması

E/P No	Eylem/Proje	Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama	Performans Göstergeleri
5.2.6.	KOBİ'lere yönelik finansal kiralama, faktöring ve finansman şirketlerinin sundukları hizmetlerin yaygınlaştırılması ve tanıtılmasına yönelik etkinlikler düzenlenecektir.	Finansal Kurumlar Birliği (S), BDDK, BTSB, KOSGEB	2015-2018	KOBİ'lere yönelik finansal kiralama, faktöring ve finansman şirketlerinin sundukları hizmetlerin tanıtılması için eğitimler düzenlenecektir. KOBİ'lere faktöring ihracat hizmetinin yaygınlaşması için toplantı ve tanıtım faaliyetleri düzenlenecektir.	Eğitim ve toplantılara katılan KOBİ sayısı
5.2.7.	KOBİ'lerin finansman sorunlarının tespitine yönelik saha araştırması yürütülecektir.	KOSGEB (S), BDDK, Merkez Bankası, TBB, TKBB, Finansal Kurumlar Birliği	2015-2016	KOBİ'lerin uygulamada karşılaştıkları finansman sorunlarının tespitine yönelik bir saha araştırması düzenlenerek, ulaşılan sonuçlar çerçevesinde yeni politika önerileri geliştirilecek ve elde edilen bulgular ilgili tüm paydaşlar ile paylaşılacaktır.	Araştırma ile üretilcek tedbirler kapsamında yapılan düzenlemeler
5.2.8.	CISOP kapsamında KOBİ'lere destekler sağlanacaktır.	BSTB (S), KOSGEB, TUBITAK	2015-2018	CISOP kapsamında belirlenen öncelik alanları ve sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'lere hibe desteği sağlanacaktır.	Destek Sağlanan KOBİ Sayısı
					KOBİ'lere Sağlanan Fon Tutarı

EK - KOBİ'lere Yönelik Program, Destek ve Teşvikler

Türkiye’de KOBİ'lere yönelik olarak çeşitli kurumlar tarafından farklı amaçlara hizmet eden destek ve teşvik programları uygulanmaktadır. Bu programlar kapsamında; hibe, geri ödemeli destek, vergisel avantaj, doğrudan kredi ve kredi kullanımına yönelik desteklerden oluşan çeşitli araçlardan faydalanılmaktadır. Uygulanan destek ve teşvik programlarının destek grubu ve ilgili kurum bazında dağılımı Tablo 22’de yer almaktadır.

Tablo 24 - KOBİ'lere Yönelik Destek ve Teşvikler

Destek Grubu	Destek	İlgili Kurum
Ar-Ge ve Yenilikçiliğin Desteklenmesi	San-Tez Proje Destekleri	BSTB
	Teknogirişim Sermayesi Desteği	BSTB
	Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı	BSTB
	Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı	BSTB
	Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Desteği	Ekonomi Bakanlığı
	Enerji Sektörü Araştırma-Geliştirme Projeleri Destekleme Programı	ETKB
	Doğrudan Finansman Desteği	Kalkınma Ajansları
	5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında; - Ar-Ge indirimi - Gelir vergisi stopajı teşviki - Sigorta primi desteği - Damga vergisi istisnası	Maliye Bakanlığı, SGK
	4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında; - Gelir vergisine yönelik kazanç istisnası - Kurumlar vergisine yönelik kazanç istisnası	BSTB/Maliye Bakanlığı
	Elektronik Haberleşme, Uzay ve Havacılık Sektöründe Araştırma Geliştirme Projelerinin Desteklenmesi	UDHB
	Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı	TÜBİTAK
	Ar-Ge Proje Pazarları Destekleme Programı	TÜBİTAK
	Üniversite-Sanayi İşbirliği Destek Programı	TÜBİTAK
	KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı	TÜBİTAK
	Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı	TÜBİTAK
	Öncelikli Alanlar Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destekleme Programı	TÜBİTAK
	Yenilik Girişimcilik Alanlarında Kapasite	TÜBİTAK

Destek Grubu	Destek	İlgili Kurum
	Artırılmasına Yönelik Destekleme Programı	
	TÜBİTAK Patent Destek Programı	TÜBİTAK
	Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları Kurma Girişimi Projeleri Destekleme Programı	TÜBİTAK
	Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	KOSGEB
	Ar-Ge/İnovasyon Programı	KOSGEB
	Endüstriyel Uygulama Programı	KOSGEB
	Teknoloji Geliştirme Projeleri Desteği	TTGV
	Ticarileştirme Projeleri Desteği	TTGV
	İleri Teknoloji Projeleri Desteği	TTGV
Girişimciliğin Desteklenmesi	Doğrudan Finansman Desteği	Kalkınma Ajansları
	Güdümlü Proje Destekleri	Kalkınma Ajansları
	UGE	KOSGEB
	Yeni Girişimci Desteği	KOSGEB
	İŞGEM Desteği	KOSGEB
	İş Planı Ödülü	KOSGEB
Strateji Geliştirmenin ve İşbirliklerinin Desteklenmesi	Kümelenme Destek Programı	BSTB
	Doğrudan Finansman Desteği	Kalkınma Ajansları
	Güdümlü Proje Destekleri	Kalkınma Ajansları
	İşbirliği Güçbirliği Destek Programı	KOSGEB
	Tematik Proje Destek Programı	KOSGEB
Pazarlama Faaliyetlerinin Desteklenmesi	Yurt Dışı Fuarlara Katılım Desteği	Ekonomi Bakanlığı
	Uluslararası Nitelikteki Yurt İçi İhtisas Fuarlarına Katılım Desteği	Ekonomi Bakanlığı
	Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve TURQUALITY®'nin Desteklenmesi	Ekonomi Bakanlığı
	Yurtdışı Birim Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi	Ekonomi Bakanlığı
	Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği- Yurt Dışı Pazar Araştırması Desteği	Ekonomi Bakanlığı
	Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği- Ticaret Sitelerine Üyelik Desteği	Ekonomi Bakanlığı
	Tasarım Desteği	Ekonomi Bakanlığı
	Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımları	Ekonomi Bakanlığı

Destek Grubu	Destek	İlgili Kurum
	Teknik Müşavirlik Hizmetlerine Sağlanacak Devlet Yardımları	Ekonomi Bakanlığı
	İstihdam Yardımı	Ekonomi Bakanlığı
	Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi	Ekonomi Bakanlığı
	Doğrudan Finansman Desteği	Kalkınma Ajansları
	Güdümlü Proje Destekleri	Kalkınma Ajansları
	Yurt Dışı Turizm Fuarlarına Katılımın ve Turizm Tanıtma ve Pazarlama Faaliyetlerinin Desteklenmesi	Kültür ve Turizm Bakanlığı
	Yurt İçi Fuar Desteği	KOSGEB
	Yurt Dışı İş Gezisi Desteği	KOSGEB
	Tanıtım Desteği	KOSGEB
	Eşleştirme Desteği	KOSGEB
	Tasarım Desteği	KOSGEB
Danışmanlık Sağlanması, Sistem ve Kapasite Geliştirmenin Desteklenmesi	Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Desteği- Eğitimcilerin Düzenleyeceği Eğitim Programları	Ekonomi Bakanlığı
	Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği- Rapor ve Yabancı Şirket Alımlarına Yönelik Danışmanlık Hizmetleri Desteği	Ekonomi Bakanlığı
	Doğrudan Finansman Desteği	Kalkınma Ajansları
	Güdümlü Proje Destekleri	Kalkınma Ajansları
	Danışmanlık Desteği	KOSGEB
	Eğitim Desteği	KOSGEB
	Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	KOSGEB
	Belgelendirme Desteği	KOSGEB
	Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği	KOSGEB
	Bağımsız Denetim Desteği	KOSGEB
Çevre ve Enerjiye Yönelik Destekler	KOBİ Proje Destek Programı	KOSGEB
	Endüstriyel İşletmelerde Verimlilik Artırıcı Projelerin Desteklenmesi	ETKB
	Gönüllü Anlaşma Yapılması	ETKB
	Turizm Belgeli Yatırım ve İşletmelere Enerji Desteği	ETKB/ Kültür ve Turizm Bakanlığı
	Enerji Verimliliği Desteği	KOSGEB
	Çevre Teknolojileri Desteği	TTGV
	Enerji Verimliliği Desteği	TTGV

Destek Grubu	Destek	İlgili Kurum
Yatırımların Desteklenmesi	Yatırımlarda Devlet Yardımları- Katma Değer Vergisi İstisnası	Maliye Bakanlığı
	Yatırımlarda Devlet Yardımları- Gümrük Vergisi Muafiyeti	GTB
	Yatırımlarda Devlet Yardımları- Vergi İndirimi	Ekonomi /Maliye Bakanlığı
	Yatırımlarda Devlet Yardımları- Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği	Ekonomi Bakanlığı
	Yatırımlarda Devlet Yardımları-Yatırım Yeri Tahsis	Maliye Bakanlığı
	Yatırımlarda Devlet Yardımları- Faiz Desteği	Ekonomi Bakanlığı
	Yatırımlarda Devlet Yardımları- Gelir Vergisi Stopajı Desteği	Ekonomi/Maliye Bakanlığı
	Yatırımlarda Devlet Yardımları- Sigorta Primi Desteği	Ekonomi Bakanlığı
	Doğrudan Finansman Desteği	Kalkınma Ajansları
	Güdümlü Proje Destekleri	Kalkınma Ajansları
	Kurumlar Vergisi, Emlak Vergisi, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi, Katma Değer Vergisi, Bina İnşaat Harcı ve Yapı Kullanma İzni Harcı, Tevhid ve İfraz İşlem Harcı Muafiyetleri	BSTB (OSB Yönetimleri Kanalıyla)
Finansmana Erişimin Desteklenmesi	Girişim Sermayesi Destekleme Programı	TÜBİTAK
	GİP KOBİ Destek Programı	KOSGEB
	KOBİ Kredi Faiz Desteği	KOSGEB
	Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Kredi Faiz Desteği	Halkbank
	Kredi Kefalet Hizmeti	KGF/TESKOMB
	Bireysel Katılım Sermayesi Sistemi	Hazine Müsteşarlığı
	Faiz Desteği, Faizsiz Kredi Desteği	Kalkınma Ajansları